

VILLAPAIIDOISTAKO ELÄMÄNLANKAA?

Tutkimus neulonnasta harrastuksena

Liisa Kinnunen

Käsityötieteen pro gradu -tutkielma

Kesäkuu 1999

Helsingin yliopisto

Kotitalous- ja käsityötieteiden laitos

Käsityönopettajan koulutus

URN:NBN:fi-fe19991308

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA	2
3 VIITEKEHYS	4
4 KÄSITYÖT JA NEULONTA HARRASTUKSENA	6
4.1 Harrastuneisuudesta harrastukseksi.....	6
4.2 Motivaatio ja harrastusten viriäminen.....	7
4.3 Harrastus sisäistä tyydytystä tuottavana toimintana.....	11
4.4 Käsitön muuttuminen harrastukseksi	13
4.5 Neulontaharrastuksen yksilöllisyys/yhteisöllisyys.....	15
5 NEULONTA KÄSITYÖN OSA-ALUEENA	17
5.1 Keskeisten käsitteiden määrittely.....	17
5.2 Käsitön suunnittelu- ja valmistusprosessin teoreettinen malli	18
5.3 Neulontaprosessin lähtökohdat ja neuleen valmistus.....	20
5.4 Neulontan tulevaisuus tarkastelun kohteena	24
6 NEULONTA OPITTUNA TAITONA	25
6.1 Käsitötaidon oppiminen	25
6.2 Suomalainen neuleperinne	27
6.3 Käsitö koulun oppiaineena.....	28
6.4 Neulonta käsitön opetussuunnitelmissa	30
7 KÄSITYÖN JA NEULONNAN MERKITYS TEKIJÄLLE	32
7.1 Arvot ja asenteet merkityksen taustalla.....	32
7.2 Käsitön merkitys	34
7.3 Neulontaharrastukseen liittyvät yksilölliset merkitykset	37
8 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA -ONGELMAT	39
9 TUTKIMUSASETELMA	39
10 TUTKIMUSMENETELMÄT JA -AINEISTO	41
10.1 Tutkimusmenetelmien valinta.....	41
10.2 Kyselylomakkeen suunnittelu	43
10.3 Kysymysten laatiminen ja esitestaus.....	44
10.4 Saatekirje.....	46
10.5 Tutkimushenkilöiden valinta ja kyselylomakkeen lähettäminen	47
10.6 Analysointisuunnitelma.....	47
10.7 Tulosten käsittely ja analysointi.....	48
10.8 Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot	50

11 TUTKIMUSTULOKSET	53
11.1 Harrastuksen viriämiseen liittyvät tekijät.....	54
11.1.1 Neulomisen taidon oppiminen.....	54
11.1.2 Kodin ja perinteen merkitys	55
11.1.3 Tarve harrastuksen viriämisen taustalla	56
11.1.4 Koulukokemusten vaikutus	57
11.2 Neulontaharrastuksen ilmeneminen.....	58
11.2.1 Mitä, kenelle ja kuinka usein neulotaan	58
11.2.2 Millaisia materiaaleja ja neulepintoja valitaan	63
11.2.3 Mistä neulemalli saadaan.....	65
11.2.4 Miten neulominen liittyy tiettyyn aikaan tai tilanteeseen.....	66
11.3 Neulontaharrastuksen merkitys tekijälle	68
11.3.1 Neulonnan arvostus ja merkitys faktoreilla kuvattuna	68
11.3.2 ”Huippuhetket” neulonnassa	69
11.3.3 Neulonnan merkitystä kuvaavat tekijät	71
11.3.4 Neulojatyypien muodostaminen.....	72
12 TULOSTEN TARKASTELU	75
12.1 Yhteenvedo neulonnan harrastamisesta	75
12.2 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin	78
12.3 Luotettavuustarkastelu	80
13 POHDINTA	82
LÄHTEET	85
Painetut lähteet	85
Painamattomat lähteet	87
LIITTEET	89
Liite 1 Saatekirje	89
Liite 2 Kyselylomake.....	90
Liite 3 Faktoreiden muodostaminen SPSS-ohjelmassa	96
Liite 4 Tilastolliset testit	100
Liite 5 Neulonnan merkitystä kuvaavat ilmaisut	116

1 JOHDANTO

“Neulepuikkoja ei enää tarvita, ne joutavat museoon“, kirjoittaa Gerd Enge norjalaisessa Husflid-lehdessä vuonna 1997. Neulomisen taidon tarpeellisuudesta ja neulonnan opetuksen jättämisestä pois peruskoulun opetussuunnitelmasta käytiin lehdessä kovaa keskustelua. Norjalaiset neuleet ovat maailmanlaajuisesti tunnettuja, olihan Lillehammerin talviolympialaisten tunnussessakin neulottu tähtikuvio. Neulomisen taito on niin Norjassa kuin Suomessakin tärkeää jo ilmastollisistakin syistä. Mikä on neulontaharrastuksen tulevaisuus, jos koulu ei enää opeta lapsia neulomaan. Katoaako neulekulttuuri? Samansuuntaisia ajatuksia nousee helposti esiin myös tarkasteltaessa suomalaista neulekulttuuria. Vaikka peruskoulun opetussuunnitelmaan sisältyykin neulonnan opetus, voi opettaja koulukohtaisen opetussuunnitelman rajoissa toimia hyvinkin vapaasti. Toimin itse opettajana peruskoulun yläasteella ja olen huomannut monien oppilaiden vierastavan neulontaa. He ovat tottuneet nopeaan elämänrytmiin, joten heidän mielestään neulonta vaatii liikaa keskittymistä ja pitkäjänteisyyttä.

Neulesuunnittelija Kaffe Fassett vaikutti 1980-luvulla neulontaharrastuksen uudistumiseen. Hän innosti neulojia uudenlaiseen värimaailmaan ja vapaiden, maalauksellisten aiheiden käyttöön. Malleja jäljiteltiin, mutta monelle harrastajalle Fassett toimi tiennäyttäjänä kohti omaa luovaa käsityöprosessia, jossa yritetään vapautua perinteistä ja kaavamaisuudesta. Neulonnan uudistuminen näkyy myös tämän päivän suomalaisessa neulesuunnittelussa, johon kuuluvat värikkäät eläin- ja kasviaiheet. Miten laajasti Suomessa harrastetaan neulontaa? Millaisia neuleita valmistetaan ja mikä on vaikuttanut oman neulontaharrastuksen viriämiseen?

Neulonta merkitsee minulle itselleni paljon. Tein kuusivuotiaana ensimmäisen neuletyöni: vaaleanpunaisen patalapun villalangasta. Patalappuni leveni huomattavasti ylöspäin, ja näin jälkeempäin ajatellen olen päätellyt sen olleen merkki tulevasta uravalinnastani käsityönopeuttajaksi. Lukioaikana neulonta oli minulle tärkeä rentoutumiskeino, mutta myös tapa toteuttaa itseäni ja luovuuttani. Nyt aikuisena neulonnan merkitys on syventynyt, ja tarkkailen jopa omia tunnetilojani neulontaprosessin kautta. Mitä neulonnan harrastaminen muille merkitsee? Voiko neulonnasta tulla elämäntapa niin, että aina pitää olla jokin neuletyö meneillään?

Tutkin proseminaarityössäni omien yhdeksäsluokkalaisten käsityksiä neuleen suunnitteluprosessista. Tulevaa syventävien opintojen tutkielman aihetta miettiessäni minulle oli alusta pitäen selvää, että aihe liittyisi jotenkin neuleisiin ja proseminaarin aiheeseen. Lisäksi pidin tärkeänä, että olisin itse mahdollisimman kiinnostunut aiheesta ja että tutkielmastani olisi jotakin hyötyä muillekin. Tein kesällä -98 kaksi oman tutkimusaiheeni kannalta merkityksellistä matkaa. Kesäkuussa kävin tutustumassa Helsingin villakehräämön tuotantoon Koriolla ja heinäkuun olin perheeni kanssa kesälomamatkalla Irlannissa. Aran-saarten neulemuseossa ihastelin irlantilaisien valtaisa neuleperinnettä ja sen merkitystä, joka näkyy mm. neuleiden hyödyntämisenä turismissa. Irlannin matka voimisti motivaatitani neuleiden tutkimiseen, ja villakehräämön tutustumiskäynti viritti yhteistyön lankavalmistajan kanssa. Otin syyskuussa yhteyttä Helsingin villakehräämön markkinointipäällikköön Daniela Gylfeen, joka innostui kovasti ajatuksesta. Sovimme yhteistyöstä, jossa kolmantena tahona on mukana Novita Neuleet -lehti.

Aihe rajautui neuleiden maailmasta vähitellen koskemaan neulontaan liittyviä merkityksiä: miksi ihmiset neulovat? Haluaisin saada mahdollisimman laajan kuvan siitä, miten paljon neulontaa harrastetaan ja mitä neulominen tekijälle itselleen merkitsee. Mielenkiintoista olisi myös tietää, mikä on vaikuttanut neulontaharrastuksen viriämiseen ja onko harrastuksessa ollut joitakin huippuhetkiä. Koen hyvin mielekkääksi yhteistyön lankojen valmistajan ja neulelehden kanssa. Tutkimukselleni löytyi selvä hyötynäkökohta, yhteinen halu toimia neulonnan harrastajien näkemykset huomioiden.

2 AIKAISEMPIA TUTKIMUKSIA

Neuleet ja niihin liittyvä toiminta on kiinnostanut opinnäytetöiden tekijöitä aikaisemminkin. Neulekoneen ja neuleen tietokoneavusteisten suunnitteluohjelmien käyttöön liittyviä tutkimuksia on tehty useita. Enbäck (1996) on kasvatustieteen syventävien opintojen tutkielmaansa varten tehnyt käsinneulonnan harrastajille kyselyn aikuisille suunnatun neulekurssin suunnittelun lähtökohdista. Kysely suoritettiin erään neulealan liikkeen asiakkaille, ja tulokset olivat vain suuntaa-antavia. Mallitilkun hyödyntämistä käsinneulottavan vaateen suunnittelu- ja valmistusprosessissa on tarkastellut Massala (1997) käsityötieteen syventävien opintojen tutkielmaansa. Massalan tutkimus painottuu käsinneulonnan tuotoksen problematiikkaan mallitilkun

avulla eikä sillä ole yhteyksiä arvomaailmaan tai neulonnan merkityksiin, kuten ei muillakaan neuletutkimuksilla Vähälän (1993) tutkimusta lukuun ottamatta.

Vähälä (1993) on käsityötieteen syventävien opintojen tutkielmassaan pyrkinyt hakemaan vastausta kysymykseen: miksi rehtori neuloo? Hän pyrki selvittämään työvalifikaatioiden yhteyttä luovaan harrastustoimintaan tutkimalla omia neulonnan aloittamistilanteitaan ja niiden yhteyttä työhönsä rehtorina. Teoreettisena lähtökohtana oli neulonta luovana käsityöprosessina. Neulonta käsitettiin myös menetelmäksi kehittää rehtorin työssä tarvittavia kykyjä ja taitoja, jolloin sillä todettiin olevan yhteyttä itsesääätelytoimintaan liittyviin minäkokemuksiin ja mielihyväpyrkimyksiin. Vähälä näkeekin neulonnan harjaantumisen menetelmänä käsitellä laajoja kokonaisuuksia ja erilaisia ongelmatilanteita. (Vähälä 1993,135)

Millainen on tavallisen neulonnan harrastajan tilanne? Vähälä edustaa pitkälle edistynyttä harrastajaa, jonka toimintaan vaikuttaa koulutus ja sen mukanaan tuoma korkean tiedon ja taidon taso. Lisäksi hän on osallistunut neuleillaan näyttelyihin ja muotinäytöksiin. Yleisempiä neulontaharrastuksen kartoituksia ei ole tehty. Olenkin kiinnostunut kysymyksistä: miten neulontaa harrastetaan ja mitä neulominen harrastajalle merkitsee?

Yhteistyötä käsityöalan lehtien kanssa on tehty kahdessa aiemmassa syventävien opintojen tutkielmassa. Saarelainen (1997) on kartoittanut Askartelu ja käsityö -lehden lukijakunnan rakennetta, lehden käyttötottumuksia ja lukijoiden mielipiteitä lehden sisällöstä. Peltola (1989) on yhteistyössä Kotivinkki-lehden kanssa selvitelty, minkälaiset ihmiset tekevät käsitöitä, mitä käsitöitä tehdään ja kuinka usein. Lisäksi kartoitettiin käsitöiden valmistajien motiiveja käsityön tekemiseen ja toivomuksia lehden käsityösivujen sisältöön. Peltolan tutkimuksen mukaan suosituimpia käsityötoimintoja olivat ompelu, neulonta ja vaatehuolto. Käsitöiden tekeminen koettiin myönteisenä toimintana, jossa korostuvat itsensä toteuttaminen ja luovuus (Peltola 1989, 69-70).

Hujala (1993) on suorittanut asennemittauksen tilkkutyön harrastajille käsityötieteen oppinäytetyönään. Siinä on selvitelty kyselyn avulla tilkkutyöharrastuksen taustalla vaikuttavia asenteita ja tilkkutyön merkitystä tekijälleen. Tulosten mukaan tilkkutyötä pidettiin monipuolisena harrastuksena, jossa voi toteuttaa itseään. Luovuus, itsensä ilmaisu ja värisommittelu koettiin tärkeiksi, mutta myös tekeminen ja tuote yhdessä olivat merkityksellisiä. Tilkkutöiden suunnittelun ja valmistuksen todettiin olevan rentouttavaa toimintaa, jossa voi hallita koko prosessin

alusta loppuun. Toiminnan merkitys erottui käsin ompelun ja huolellisen suunnittelun arvostamisena. (Hujala 1993, 66-67) Rautiainen (1996) on puolestaan kartoittanut kansalais- ja työväenopistojen ompelukurssilaisten hakeutumista kursseille, toivomuksia kurssien sisällöksi sekä itse valmistetun vaateen merkityksiä tekijälleen. Ompeluharrastusta pidettiin tutkimuksen mukaan tärkeänä ja sitä haluttiin ylläpitää ompelemalla usein.

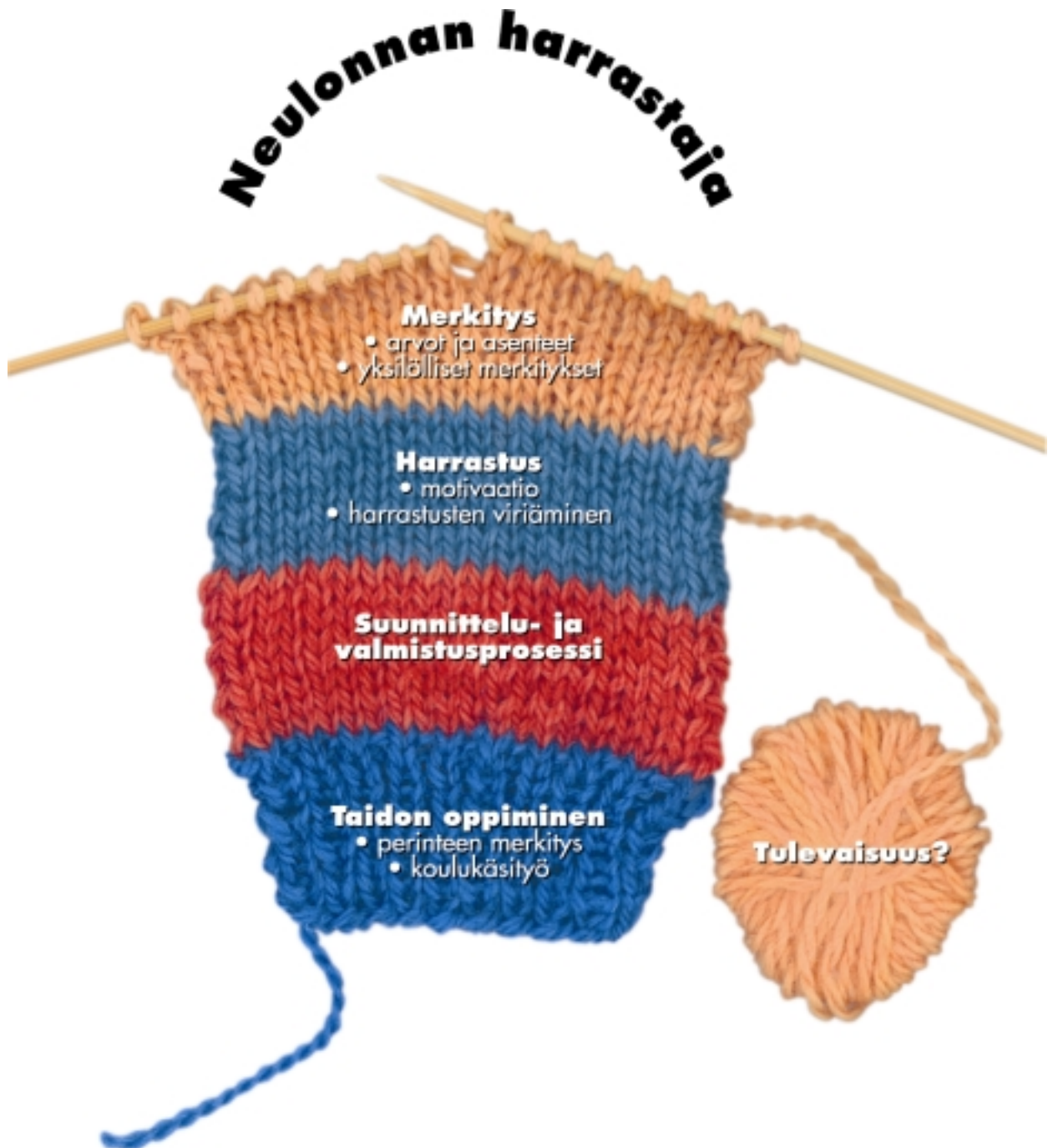
Anttila (1983) on tutkinut suomalaisten arvopäämääriä ja asenteita kysymällä, kumpaa pidetään käsityössä tärkeämpänä, prosessia vai produktia. Prosessilla tarkoitetaan käsityön tekemistä vaiheineen ja produktilla tekemisen lopputulosta eli tuotetta. Käsityötä kohtaan tunnettavia asenteita tutkittiin asennedifferentiaaliin perustuen kolmen komponentin teoriaa käyttäen. Tulosten mukaan käsityöasenne muodostuu kolmesta komponentista, joista voimakkain on affektiivis-toiminnallinen tekemisen komponentti. Muut kaksi komponenttia liittyvät produktin asemaan ja merkitykseen. Prosessi todettiin tutkimuksessa produktia merkityksellisemmäksi.

3 VIITEKEHYS

Viitekehyksessä pyrin kuvaamaan tekijöitä, jotka liittyvät neulonnan harrastajaan: alkulanka kuvaa harrastuksen aloittamista ja lankakerä tulevaisuutta. Näiden väliin sijoittuvan neulontaprosessin olen jakanut neljään osa-alueeseen, joita tässä kuvataan erivärisillä raidoilla. Silmukoiden luomisesta alkaa neulomisen taidon oppiminen, johon liittyy perinteen merkitys sekä kokemukset koulukäsityöstä. Kun taidon oppimisen perusteet on hahmoteltu, on vuorossa neulonta käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessina. Harrastus viriää neulonnan positiivisista kokemuksista ja siihen kytkeytyy myös motivaatio. Ylimpänä tasona ovat neulontaan liittyvät merkitykset, joihin liittyvät myös arvot ja asenteet. Merkityksillä tarkoitan tässä ainoastaan neulonnan merkityksiä tekijälle itselleen.

Viitekehyskuvan neuleessa on puikot vielä paikoillaan kuvaamassa jatkuvuutta. Neulontaprosessi on käynnissä ja merkityksiä voi tulla koko ajan lisää. Toisaalta neuleen päättelyn myötä saattaa harrastus loppua ja neulontaharrastus siihen liittyvine merkityksineen muuttuu neuletuotteeksi, produktiksi. Neuleeseen tuotteena liittyy taas uusia merkityksiä, mutta niiden tarkempi kuvaaminen ei tässä tutkimuksessa ole tarpeen, sillä keskityn enemmän neulontaproses-

siin harrastuksena. Neulontaharrastuksen tulevaisuutta kuvaa lankakerä. Kerän sisälle ei pääse kurkistamaan: neulontaharrastuksella on selvästi tulevaisuutta, mutta millaista? Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ole tulevaisuuden ennustaminen, mutta joitakin mielipiteitä haluan tuoda esille: tarkoituksena on antaa neulontaharrastuksen tulevaisuuteen yksi näkökulma.

KUVA 1. Tutkimuksen teorettinen viitekehys.

4 KÄSITYÖT JA NEULONTA HARRASTUKSENA

4.1 Harrastuneisuudesta harrastukseksi

Harrastaminen on totuttu yhdistämään ihmisen vapaa-aikaan, mutta nykyisin käsite vapaa-aika on moniulotteinen eikä sitä voida kytkeä työn vastapariksi. Vapaa-aika voitaisiin mieltää Entwistlen (1979) tavoin näkökulmasta, johon myös harrastukset kytkeytyvät luontevasti. Työ ja vapaa-aika eivät ole toisilleen vastakkaisia asioita, vaan työ on osa elämää, samoin kuin harrastukset, sosiaalinen palvelu, perhe-elämä ja poliittinen tai muu aktiviteetti. Entwistle toteaa, että elämä on vapaa-aikaa (Entwistle 1979, 169). Metsämuuronen (1995) käsittää myös harrastukset samalla tavoin osaksi elämää kuin työntöönkin. Ihminen voi valita ammattinsa harrastusalueelta tai tehdä harrastuksesta elämäntavan, joka hallitsee koko käyttäytymistä. Työnteko ja harrastukset voivat yhdistyä myös siten, että harrastaminen tapahtuu työaikana vapaa-ajan sijasta, jolloin työntekijä harrastaa työnsä tekemistä ja saa palkkaa harrastamisestaan. Työn tekeminen voi parhaimmillaan olla nautittavaa ja siksi myös tehokasta. Harrastus voi muuttua työksi, jolloin työtä ei voi erottaa harrastuksesta. Näin voi käydä esimerkiksi monien käsityöihmistien, ATK-alan asiantuntijoiden ja kuvataiteilijoiden elämässä. (Metsämuuronen 1995, 19)

Harrastus voidaan määritellä monella eri tavalla. Metsämuuronen (1995, 21-22) on selvitelty harrastuksen ja harrastuneisuuden välistä eroa, sillä hänen mielestään harrastuneisuus on käsitteenä laajempi kuin harrastus: *Harrastuneisuus on suhteellisen pysyvä tiettyntyyppisiin toimintoihin positiivissävyisenä toimintavalmiutena yksilön toiminnallisella, kognitiivisella ja affektii-visella alueella ilmenevä jatkuva omaehtoinen suuntautuminen. Harrastus voidaan ymmärtää harrastuneisuuden kohdentumisena tiettyyn asiaan, lajiin, tekniikkaan, välineeseen tai osa-alueeseen.*

Harrastuneisuuteen kuuluviin ominaisuuksiin Metsämuuronen (1995) laskee ensiksi pysyvyyden. Harrastuneisuus on suhteellisen pysyvä ominaisuus, se voidaan nähdä jopa yhtenä persoonallisuuden osa-alueena. Monia eri asioita harrastavalta ihmiseltä osa harrastuksista jää vähitellen pois, ja kaikkein merkityksellisemmät harrastukset jäävät pysyviksi. Toiseksi harrastuneisuus kohdistuu tiettyntyyppisiin toimintoihin. Aluksi se saattaa suuntautua laajempaan toiminta-alueeseen, esimerkiksi urheiluun tai musiikkiin ja muuttua vasta myöhemmin tietyksi lajiksi (jalkapallo tai pianonsoitto). Kolmanneksi harrastuneisuus on positiivissävyistä, sillä harrastaessaan ihminen kokee pääsääntöisesti positiivisia tunteita ja sisäistä tyydytystä. Neljän-

neksi toimintavalmius on harrastuneisuuden ydin, joka liittyy haluun toimia harrastusalueella monella tavoin, kokonaisvaltaisesti. Viidenneksi harrastuneisuus ilmenee toiminnallisena, kognitiivisena ja affektiivisena aktiivisuutena. Fyysinen aktiivisuus voi fyysisissä harrastuksissa painottua muita voimakkaammin, älyllisissä harrastuksissa taas kognitiivinen aktiivisuus. Kaikki osa-alueet yhdistyvät harrastuksissa, jolloin jokin tai jotkin osa-alueet voivat painottua voimakkaammin. Kuudenneksi harrastus on jatkuvaa, pysyvän kiinnostuksen osoittamista tietylle alueelle. Se ei ole uteliaisuutta eikä kiinnostumista, vaan jatkuvaa mielenkiinnon kohdentumista. Lopuksi Metsämuuronen määrittelee harrastuneisuuden puhtaimmillaan omaehtoiseksi suuntautumiseksi, jonka tulisi lähteä yksilöstä itsestään, tyydyttää hänen omia tarpeitaan ja antaa nautintoa harrastamisesta. Harrastuneisuutta kuvaavia ominaisuuksia ovat innokkuus, antaumuksellisuus, omaehtoisuus ja aktiivisuus. (Metsämuuronen, 1995, 22-23, 251)

4.2 Motivaatio ja harrastusten viriäminen

Motivaatio tarkoittaa Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan tiettyyn tilanteeseen liittyvää, yksilön muuttuvaa henkistä tilaa, joka määrää, millä vireydellä ja mihin suuntaan hän toimii. Ulkoapäin annetuilla palkkioilla ja kannusteilla on suuri merkitys sille, miten innokkaasti annettuihin tavoitteisiin pyritään. Tällaiset kannusteet voivat palkita joko sisäisesti (koetaan esim. työn iloa) tai ulkoisesti (työskennellään esim. hyvän arvosanan eteen). Tällöin voidaan puhua kahdesta erilaisesta motivaatiotyypistä, sisäisestä – ja ulkoisesta, jotka poikkeavat toisistaan käyttäytymistä virittävien ja suuntaavien motiivien luonteen puolesta. (Peltonen & Ruohotie 1992, 10,18)

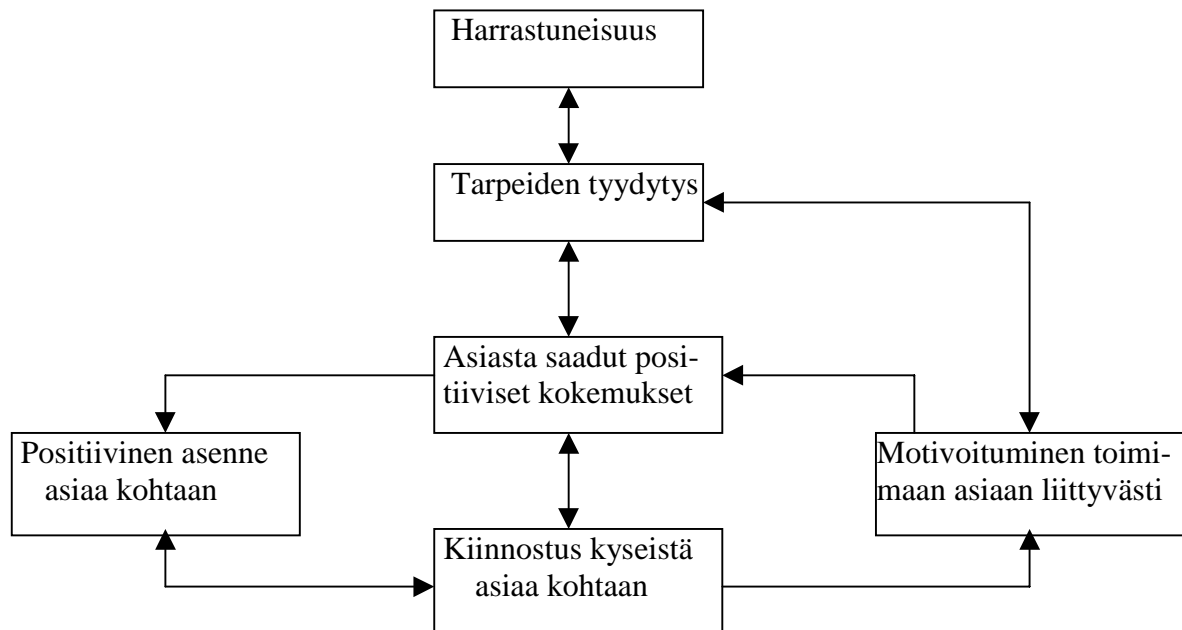
Ruohotie (1998) määrittelee sisäisen ja ulkoisen motivaation seuraavasti: sisäinen motivaatio liittyy aktiviteettiin, johon yksilö ryhtyy toiminnan itsensä vuoksi; ulkoinen motivaatio viittaa puolestaan aktiviteettiin, johon yksilö ryhtyy yltääkseen parempiin tuloksiin kuin muut (vertailuun perustuva motivaatio) tai saavuttaakseen ulkoisen palkkion/välttääkseen negatiivisen seuraamuksen (ei vertailuun perustuva motivaatio). Sisäistä ja ulkoista motivaatioita ei voida pitää erilaisista sisällöistään huolimatta täysin erillisinä, pikemminkin ne täydentävät toisiaan. Sisäinen motivaatio ohjaa käyttäytymistä kohti itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeita. Ulkoinen motivaatio on puolestaan riippuvainen ympäristöstä ja muiden tarjoamista palkkioista, jolloin tärkeitä ovat turvallisuuden ja yhteenkuuluvaisuuden tarpeet. Ulkoiset palkkiot ovat kestoaltaan lyhytikäisiä, sisäiset taas pitkäaikaisia, jolloin niistä voi tulla ”pysyvän” motivaation

lähde. Tästä syystä sisäiset palkkiot ovat yleensä tehokkaampia kuin ulkoiset. (Ruohotie 1998, 37-39, 143) Vapaaehtoisuuteen perustuva opiskelu ja harrastaminen ohjautuvat paljolti sisäisten palkkioiden varassa. Ihmiset hakeutuvat opiskelemaan ja harrastamaan sellaisia asioita, joista he ovat kiinnostuneita.

Ruohotie (1998) korostaa myös motivaation tilannesidonnaisuutta. Tutkimuksen perusteella voidaan erottaa toisistaan tilannemotivaatio ja yleismotivaatio. Tilannemotivaatio liittyy tiettyyn tilanteeseen ja voi vaihdella myös tilanteesta toiseen, yleismotivaatio sen sijaan korostaa vireyden ja suunnan lisäksi käyttäytymisen pysyvyyttä, jolloin se yhdistetään helposti asenteeseen. Asenne vaikuttaa enemmän toiminnan laatuun, motivaatio taas siihen, miten vireästi toimitaan. Motivaatiolla kuvataan ihmisen psyykkistä tilaa, joka suuntaa ihmisen mielenkiintoa ja määrää hänen toimintansa aktiivisuustason. (Ruohotie 1998, 41-42)

Harrastusten valintaan vaikuttavat positiiviset kokemukset ja mielihyvää tuottavat toiminnot. Ruohotie (1976) on harrastusten kehittymistä ja muuttumista tutkiessaan huomannut oppimiskokemusten vaikuttavan harrastusmuutoksiin. Oppimiskokemukset liittyvät virikkeisiin, joita voivat olla fyysiset mahdollisuustekijät (esimerkiksi motoriset ja sensoriset tekijät), psyykkiset mahdollisuustekijät (esimerkiksi luonteenpiirteet ja asenteet), tarpeet (esimerkiksi sosiaaliset tarpeet) ja kokemukset. Viriketekijät käynnistävät prosessin, jonka aikana pyritään löytämään mielihyvää tuottava toimintatapa. Jos tyydytystä tuottava preferenssi vahvistuu, se omaksutaan pysyväksi toimintatavaksi, harrastukseksi. Harrastukset ovat eräs persoonallisuuden osa-alue, ja ne muuttuvat samojen virikkeiden vaikutuksesta kuin persoonallisuuskin. Kokemukset ohjaavat harrastusten kehittymistä ja muuttumista. (Ruohotie 1976, 25-30)

Metsämuuronen (1995, 34) on todennut harrastusten viriämiseen liittyvän ainakin kolme seikkaa: ensiksikin tärkeimpänä psyykkisenä mahdollistavana tekijänä on mielenkiinto kyseistä harrastusta kohtaan, toiseksi ihmisen tulee saada positiivisia kokemuksia asiasta ja kolmanneksi ihmisen tulee saada asian harrastamisesta tyydytystä sisäisille tarpeilleen. Näiden pohjalta Metsämuuronen on laatinut mallin (Kuvio 1), jossa harrastusten viriämiseen liittyvät tärkeimmät seikat asettuvat loogiseen järjestykseen.

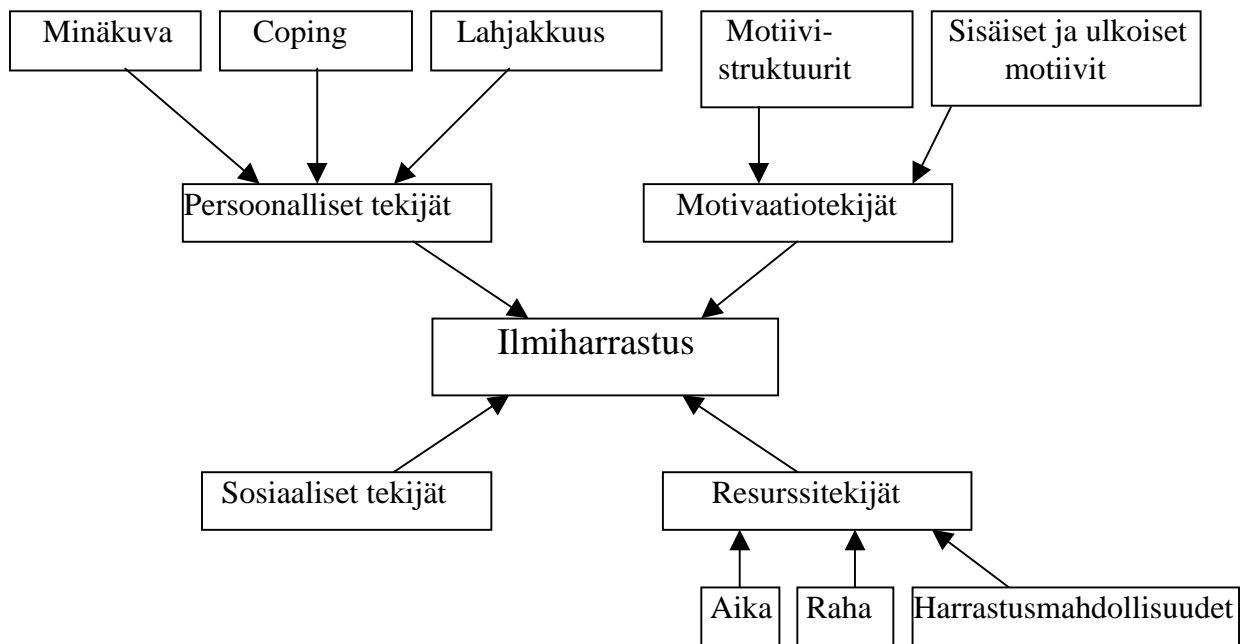
KUVIO 1. Yksinkertaistettu malli harrastuneisuuden viriämisestä (Metsämuuronen 1995, 36).

Kuviossa 1 kiinnostus kyseistä harrastusta kohtaan on tärkein psyykkinen mahdollistava tekijä, eli ihmiselle syntyy halu tehdä jotain asiaan liittyvää (lukea, toimia jne.). Toimimisesta puolestaan voidaan saada positiivisia kokemuksia, jotka auttavat positiivisen asenteen syntymisessä ja yhä lisääntyvän kiinnostuksen aikaansaamisessa. Toisaalta positiiviset kokemukset ovat seurausta sisäisten tarpeiden tyydyttämisestä, toisaalta tarpeen tyydytyksestä syntyy positiivisia kokemuksia ja ihminen motivoituu toimimaan tietyllä tavoin. Toiminnallisesta, kognitiivisesta ja affektiivisesta aktiivisuudesta seuraa jälleen positiivisia kokemuksia ja tarpeen tyydytystä, joka johtaa ihmisen harrastuneisuuteen. Ennen kuin harrastuneisuutta ilmenee, on jouduttu ehkä useampaankin kertaan kokemaan tarpeen tyydytystä ja saamaan useita positiivisia kokemuksia, mitä molempiin suuntiin osoittavat nuolet kuviossa havainnollistavat. Harrastuneisuus voi johtaa ilmiharrastukseen positiivisessa tapauksessa. Tällöin ihminen valitsee itselleen harrastuksen, jonka kautta hän tyydyttää sisäisiä tarpeitaan ja realisoi motiiveitaan. Toisaalta harrastuneisuutta ei välttämättä seuraa ilmiharrastus, mielenkiinto voidaan säilyttää ilman ilmiharrastusta. (Metsämuuronen 1995, 35)

Linko (1998) korostaa elämän käännekohtien merkitystä harrastusten aloittamisessa. Lapsena esille tulleet taipumukset eivät ole johtaneet harrastuksen valintaan ammatiksi tai siihen ei ole edes pyritty. Työ- ja perhekiireiden hellitettyä tai vaihtoehtoisesti jonkin kriisin kohdatessa on alettu uudelleen maalata, valokuvata tai ommella. Tällaiset tilanteet ovat laukaisseet taiteen

tekemisen pakon tai halun ilmaista itseään jollain välineellä. Käännekohta voi olla myös avioero, lasten aikuistuminen, työpaikan menetys, psyykkinen sairastuminen tai burn out-tyyppiset oireet. Harrastuksen aloittamiseen liittyy tarve saada kokea jotain todellista, auttaa käsittelemään omia tunteitaan. (Linko 1998, 52-53)

Miten harrastusmotivaatio sitten säilyy ja mitkä seikat vaikuttavat harrastusten lopettamispäätöksiin? Miksi ihmiset vuodesta toiseen esimerkiksi hiihtävät tai neulovat, mutta eivät jaksa paneutua johonkin muuhun harrastukseen kuin hetkeksi? Harrastuksen lopettamis- ja jatkamis- päätöksiin vaikuttaa Metsämuurosen (1995) mukaan ainakin kolmenlaisia tekijöitä. Ensiksikin persoonalliset tekijät, kuten minäkuva, lahjakkuus ja coping-ominaisuus, jota kutsutaan myös toimintakyvyksi tai toimintatottumukseksi, toiseksi motivaatiotekijät ja kolmanneksi resurssitekijät, joihin luetaan aika, raha ja yleiset harrastusmahdollisuudet. Sosiaalisten tekijöiden osuus on myös otettava huomioon ilmiharrastusten syntymiseen vaikuttavissa tekijöissä. Kuviossa 2 havainnollistetaan harrastusten viriämiseen ja loppumiseen vaikuttavia tekijöitä.

KUVIO 2. Harrastusten viriämiseen ja loppumiseen vaikuttavat tekijät (Metsämuuronen 1995, 37).

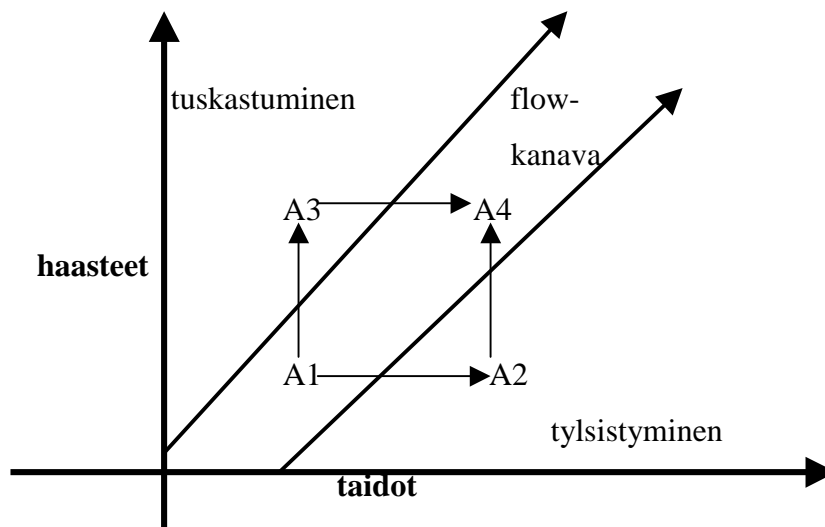
Harrastusten viriämisessä ei voida puhua tietyistä iästä, jolloin harrastus yleensä aloitetaan. Joillakin harrastuneisuus saattaa ilmetä varsin nuorena, joillakin vasta eläkeiässä riippuen elämäntilanteista. Metsämuuronen (1995, 38) toteaaakin, ettei ole olemassa tiettyä ikää, aikaa tai tilannetta, jossa harrastuksen pitäisi alkaa. Vaikeaa on myös kuvata, miksi toisilla harrastaminen loppuu aikanaan ja toisilla taas muuttuu työksi tai työaikana harrastamiseksi, jolloin työtä ja harrastusta ei voida erottaa toisistaan.

Mikä on kodin ja vanhempien vaikutus harrastusten viriämiseen? Harrastusten alkuvaiheessa erityisesti lasten harrastuksissa kodin vaikutus on ilmeinen: vanhempien aktiivisuus vaikuttaa pienten lasten ohjaamiseen oikean harrastuksen pariin, kannustamiseen ja tukeen (Metsämuuronen 1995, 41). Käsityöharrastusten viriämisessä on kodin ja suvun käsityön tekemisen perinteellä voimakas vaikutus. Lingon (1997, 49-52) tutkimuksen mukaan käsityöharrastajat kuvailevat kotiensa vaikutusta käsityöperinteen siirtäjänä ja harrastuksen aloittamisena seuraavasti: ”Perimäni käsityötaipumus on minulle paras perintö” tai ”Meillä kotona on aina tehty jotain”. Myös Jallinoja (1984, 88) korostaa, että vanhemmat siirtävät lapsilleen arvojen ja normien lisäksi omaa elämäntyyliään, harrastuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan.

4.3 Harrastus sisäistä tyydytystä tuottavana toimintana

Harrastaminen tuottaa yleensä mielihyvää, joko aineellista tai aineetonta. Voiko harrastuksesta tulla riippuvaiseksi? Csikszentmihalyi (1990) on tutkinut flow´ta, joka tarkoittaa sisäistä mielihyvää tuottavaa autotelistä toimintaa. Intensiivisessä flow-toiminnassa tunne omasta itsestä voi hävitä, ajan taju hämärtyä ja arkipäivän epämiellyttävät asiat unohtua. Flow´n kokeminen keskittyy yleensä sellaiseen harrastamiseen, jossa on tietyt säännöt, joista suoriutuminen vaatii tiettyjä taitoja ja josta saadaan välitön palaute. Myös psyykkistä sitoutumista tarvitaan flow-toimintaan. Erilaisissa peleissä, urheilussa ja taideharrastuksissa flow on tyypillinen, mutta sitä voi esiintyä melkein missä tahansa toiminnassa, jossa tarvitaan selkeä päämäärä, säännöt, taidot ja palaute. Harrastaja itse tekee toiminnasta nautittavaa omien halujensa ja taitojensa avulla. (Csikszentmihalyi 1990, 4, 49-52)

Flow ei välttämättä ole mikään tietoinen prosessi, ja harrastuksen yhteydessä flow-kanava saattaa kehittyä tiedostamatta. Seuraavan kuvion tavoitteena on selittää flow-kanavan kehittymistä ja koko flow´n toimintaa.

KUVIO 3. Flow-kanava Csikszentmihalyin mukaan (1990, 74).

Kuviossa 3 kohdat A 1-4 merkitsevät tilanteita, joissa flow'n tunteminen on mahdollista harrastamisessa. Kun uutta harrastusta aloitetaan, ollaan vasta-alkajana kohdassa A1, jolloin taidot vastaavat haasteita. Ihanteellisessa tapauksessa taidot ja haasteet kehittyvät sopivassa suhteessa ja harrastuksessa edistytään flow-kanavan sisällä. Lipsuminen flow-kanavasta johtaa joko ikävystymiseen tai tuskastumiseen. Jos taidot kehittyvät haasteita nopeammin, harrastus saattaa tuntua tylsältä ja ikävystyttävältä (A2). Ratkaisuna on tällöin haasteiden tason nostaminen. Mikäli taas haasteiden taso taitoihin verrattuna on liian suuri, voi olla edessä tuskastuminen (A3). Vasta-alkaja etenee harrastuksessaan törmäillen flow-kanavan seinämien ulkopuolella oleviin ei-toivottuihin tiloihin. Hän pyrkii kohti nautintoa säätämällä haasteet ja taidot tasapainoon tietoisesti. Näin hän etenee kohti ”harjaantuneen amatööriin ihannetta”, tasoa A4, jossa haasteiden ja taitojen akselit ovat sidoksissa aikaan. Mitä kauemmin jotain taitoa harjoitetaan, sitä harjaantuneemmaksi voidaan tulla, mikäli pysytään flow-kanavassa. (Csikszentmihalyi 1990, 74-75)

Harrastusten yhteydessä on luonnollista uppoutua tekemiseen niin, että kaikki muu unohtuu. Turunen (1989, 177) painottaa, että se on elämän kannalta usein jopa välttämätöntä, sillä moni inhimillinen pyrkimys vaatii toteutuakseen voimakasta sisäistä sitoutumista ja pitkäjänteisyyttä. Tahtoon ja tekemiseen saattaa liittyä pakonomaista painetta, jonka katkaiseminen tuntuu vaikealta. Toisaalta tekeminen ja sen sujuminen tuottaa voimakasta sisäistä tyydytystä. Ulkopuolinen

maailma menettää merkityksensä ja harrastuksesta saatava nautinto voi tulla välttämättömyydeksi, jota ilman ei voi olla. Csikszentmihalyi (1990, 62) korostaa, että nautintoa tuottava flow-toiminta ei saisi hallita ihmistä, vaan asian pitäisi olla päinvastoin. Monen harrastuksen kohdalla pitää paikkaansa Pöyhtärin (1996, 55) selitys positiivisesta harrastuksen ”koukkuun joutumisesta”: se merkitsee nautittavaa tietoisuutta jostain, johon on täydellisesti sitoutunut, mutta jota voi kuitenkin jollakin tavoin hallita.

4.4 Käsitön muuttuminen harrastukseksi

Käsitöiden tekeminen oli vielä 1900-luvun alun Suomessa välttämätöntä työtä, joka liittyi joko kotoon. Tuotteita ei ollut mahdollista ostaa valmiina siinä määrin kuin nykyään, vaan ne oli tehtävä itse. Myös vapaa-ajan käsite oli erilainen. Ylimääräinen aika käytettiin hyödyllisesti erilaisiin käsitöihin. Linko (1997, 47) toteaa, että niin naisten kuin miestenkin käten taidot olivat välttämättömiä selviytymisen kannalta ja ehkä myös siksi arvostettuja. Naisten käsityötaitoa pidettiin Isakssonin (1990, 24) mukaan jopa edellytyksenä naimisiinmenolle, sillä morsiamen piti valmistaa kapiot, joiden valmistaminen aloitettiin jo varhain. Morsiamen käsityötaidolla mitattiin hänen arvoaan tulevana miniänä.

Teollistumisen myötä käsityötaitojen tarpeellisuus muuttui, sillä kaikkea alkoi saada valmiina ja vieläpä halvemmalla kuin itse tehden. Käsitöiden tekemistä oli perusteltava muilla seikoilla. Käsitöiden harrastamiseen liittyy nykyisin enää harvoin pakottavaa tarvetta, kuten esimerkiksi sota-aikoina tai ennen teollista tuotantoa. Miksi käsitöiden tekeminen sitten kiinnostaa ihmisiä edelleen? Syitä on varmasti monia, mutta Linko (1997) toteaa keskeisenä tekijänä olevan ihmisten tarpeen etsiä elämälleen sisältöä. Käsitön asema nyky-yhteiskunnassa on muuttunut arkiaskareesta harrastajien huviksi ja itsensä toteuttamisen muodoksi. Käsitö on harrastajiensa elämässä keskeisellä sijalla ja kulkee mukana eri elämänvaiheissa. (Linko 1997, 47)

Heikkinen (1997) on myös pohtinut laajasti kysymystä, miksi naiset tekevät käsitöitä, vaikkei se nykykulttuurissa eli tavaratuotannon oloissa enää ole välttämätöntä. Koska käsityön alkupe-
räinen funktio on muuttunut, on todennäköisesti myös suhde tekemiseen, esineen käytön ja esteetiikan välillä muuttunut. Käsitön harrastamisessa ei työn tulos välttämättä ole tärkein asia, vaan yhä enemmän korostetaan käsin tekemisen tärkeyttä ihmisen henkiselle hyvinvoinnille.

(Emt 1997, 4-5) Samansuuntaisia ajatuksia on esittänyt myös Anttila (1983), mutta käsittelen niitä myöhemmin käsityön merkitysten yhteydessä .

Suomalaisten vapaa-aika on lisääntynyt työajan lyhentymisen myötä. Toisaalta tilanne maassamme on huolestuttavan eriarvoinen, sillä työttömiä on paljon. Työttömänä ollessa on vapaa-aikaa, mutta työssä olevilla vapaa-ajan määrä voi olla hyvinkin pieni ja sitä käytetään harkitusti. Tärkeässä asemassa on silloin oma psyykinen ja fyysinen hyvinvointi. Vapaa-ajan käytöstä on kerätty tietoja Tilastokeskuksen Suomen tilastolliseen vuosikirjaan (1998). Tilastojen mukaan suomalaisista naisista harrasti käsitöiden tekemistä vuonna 1981 86% ja vuodelta 1991 vastaava luku oli 74%. Harrastajien määrä on siis kymmenessä vuodessa laskenut voimakkaasti, mutta jos kolme neljäsosaa suomalaisista naisista harrastaa vapaa-aikanaan käsitöitä, on lukumäärä suhteellisen korkea. Vertailun vuoksi vuonna 1991 televisiota katseli päivittäin 69% naisista ja kirjoja oli lukenut viimeisten 6kk:n aikana 80% naisista. (Suomen tilastollinen vuosikirja 1998, 493) Tilastot eivät kerro, millaista vapaa-aikana tehty käsityö oli eivätkä myös sitä, tehtiinkö käsitöitä harrastukseksi vai ansiotarkoituksessa.

Käsityön tekeminen liitetään nykyään tapaan viettää vapaa-aikaa. Unohtamatta Suomen lukuisia käsityöläisiä, jotka tekevät käsitöitä ammatikseen, haluan tarkastella aihetta harrastajan näkökulmasta. Tekstiilitöiden harrastaminen tapahtuu usein kotona, jolloin samanaikaisesti voidaan tehdä myös muuta; esimerkiksi neuloa ja virkata voi TV:n ääressäkin. Välttämättömät tarvikkeet eivät maksa paljon, toisaalta käsityöharrastukseen saa uppomaan kaikki liikenevät varansa. Käsityöharrastus on helppo aloittaa, sillä perustaidot on opittu koulussa eikä harrastukseen joudu lähtemään mihinkään erityiseen paikkaan. Harrastukseen ei tarvitse alkuvaiheessa sijoittaa suuria rahasummia ja kättensä työn tuloksen näkeminen antaa mielihyvän tunteen. Nykyisin työelämässä ei monikaan pääse ihailemaan oman käden tuotoksia, jolloin käsityön tekeminen harrastuksena täyttää tämän tehtävän. Lisäksi käsitöiden tekeminen kuvastaa ahkeruutta.

4.5 Neulontaharrastuksen yksilöllisyys/yhteisöllisyys

Neulominen neulekoneella on sidottu siihen paikkaan, jossa kone sijaitsee. Käsien neulominen on vapaampaa, sillä neuleen voi kuljettaa mukana. Voi itse valita, millaisissa paikoissa neuloo: haluaako neuloa yksin kotona vai jossain muualla, missä toiset ihmiset voivat seurata neuleen valmistumista. Neulontaharrastuksen yksilöllisyys voi ilmetä yksin tehtävänä työnä, omassa kodissa tapahtuvana hiljaisena tekemisenä. Yksilöllisyys voi olla myös oman harrastuksen näkymistä ulospäin: neulominen koetaan tärkeänä harrastuksena, jolla omaa persoonallisuutta halutaan korostaa. Näkyminen voi silloin korostua yksilöllisiin neulevaatteisiin pukeutumisenä tai neuletyön kuljettamisena mukana mitä erilaisimmissa paikoissa.

Onko neulontaharrastus jotenkin sidoksissa sukupuoleen? Kaffe Fassett on neuleillaan ihastuttanut harrastajia ympäri maailmaa. Johtuuko hänen suosionsa siitä, että hänen suunnittelemansa neuleet ovat yksilöllisiä, maalauksellisia ja poikkeavat perinteisistä neulemalleista vai siitä, että hän on mies? Fassett itse sanoo haastattelussa (Kivipelto 1991, A21) omasta suosiostaan: ”Se johtuu tekniikastani, joka on kuin lapsella. Olen rento.” Hänen ansiostaan monet neulonnan harrastajat ovat alkaneet kiinnittää enemmän huomiota värien käyttöön, oman luovuuden ja yksilöllisyyden näkymiseen neuleissa.

Linko (1997) on pohtinut käsitöiden tekemistä: onko harrastus ensi sijassa yhteisöllistä vai yksityistä ja yksinäistäkin puuhailua? Käsiyöhön liittyvässä onnessa tulevat esiin molemmat puolet. Taitoja opitaan yhteisöltä, tekemiseen liittyy tietoisuus käsitöitä tehneen naissukupolven ketjusta, mielenrauhan voi saavuttaa yksin käsitöiden parissa. Tyytyväisyys saa syvyyttä tunteesta, että voi olla hyödyksi läheisille ja toimia lähiyhteisönsä aktiivisena jäsenenä. Tällä ei tarkoiteta uhrautumista, vaan tekemisen halun tulee lähteä tekijästä itsestään, eikä omia saavutuksia ole syytä vähätellä. (Linko 1997, 58)

Kansalais- ja työväenopistoissa opetetaan monenlaisia käsitöitä, mutta neulonnan kurssit painottuvat lähes yksinomaan koneneulontaan. Neulonnan harrastajat saavat virikkeitä lehdistä, lankaliikkeistä ja ennen kaikkea toisilta neulonnan harrastajilta. Yhteinen harrastus yhdistää jopa niin paljon, että vietetään vapaa-aikaa yhdessä neuloen. Esimerkkinä tästä on pääkaupunkiseudulla toimiva ”Kuumuurahaiset”-yhdistys.

”Kuumuurahaiset” on neulonnan harrastajien yhdistys, johon puheenjohtaja Pirjo Oilion mukaan kuuluu tällä hetkellä 13 jäsentä. Yhdessä neulominen lähti liikkeelle värjäyskurssin päätyttyä, kun kurssilaiset ihastelivat värjäämiään lankoja. Mietittiin, mitä kaikkea niistä voisikaan tehdä, ja miksei kokoonnuttaisi säännöllisesti yhdessä neulomaan. Yhdistyksellä on menossa kahdeksas toimintavuosi ja tällä hetkellä jäsenet tapaavat toisensa vähintään kerran kuukaudessa. Itse luonnonväreillä värjätyt langat ovat yhdistyksen neuleiden lähtökohta. Sävyjä on paljon, ja niitä on helppo yhdistää toisiinsa. Kaikki neuleet valmistetaan käsin. Neulemalleja ei oteta lehdistä, vaan ne suunnitellaan itse ja ideoita saadaan esim. Kaffe Fassetilta tai toinen toisiltaan. Alussa yksi jäsenistä ei edes kunnolla osannut neuloa, mutta muiden kannustava ohjaus ja upeanväriset langat innostivat ensimmäisen villapaidan valmistamiseen. Villapaita tuli pian valmiiksi ja samalla löytyi oma harrastus lankojen ja värien maailmasta. ”Kuumuurahaiset”-yhdistys on osallistunut myös messuille ja näyttelyihin. Sen jäsenet eivät halua myydä neuleitaan, vaan näyttää ihmisille omaa tapaansa neuloa. Neulomisessa korostuu luovuus värien käytössä, kuvioden muodoissa ja itse työskentelyssä. Tärkeää on kuitenkin yhdessä neulominen, sillä toisilta saa palautetta sekä neulontaa että elämää varten. (Pirjo Oilio, henkilökohtainen tiedonanto 20.4.1999)

KUVA 2. ”Kuumuurahaiset” (Kiviniemi, E. & Kukkonen, P. 1995).

5 NEULONTA KÄSITYÖN OSA-ALUEENA

5.1 Keskeisten käsitteiden määrittely

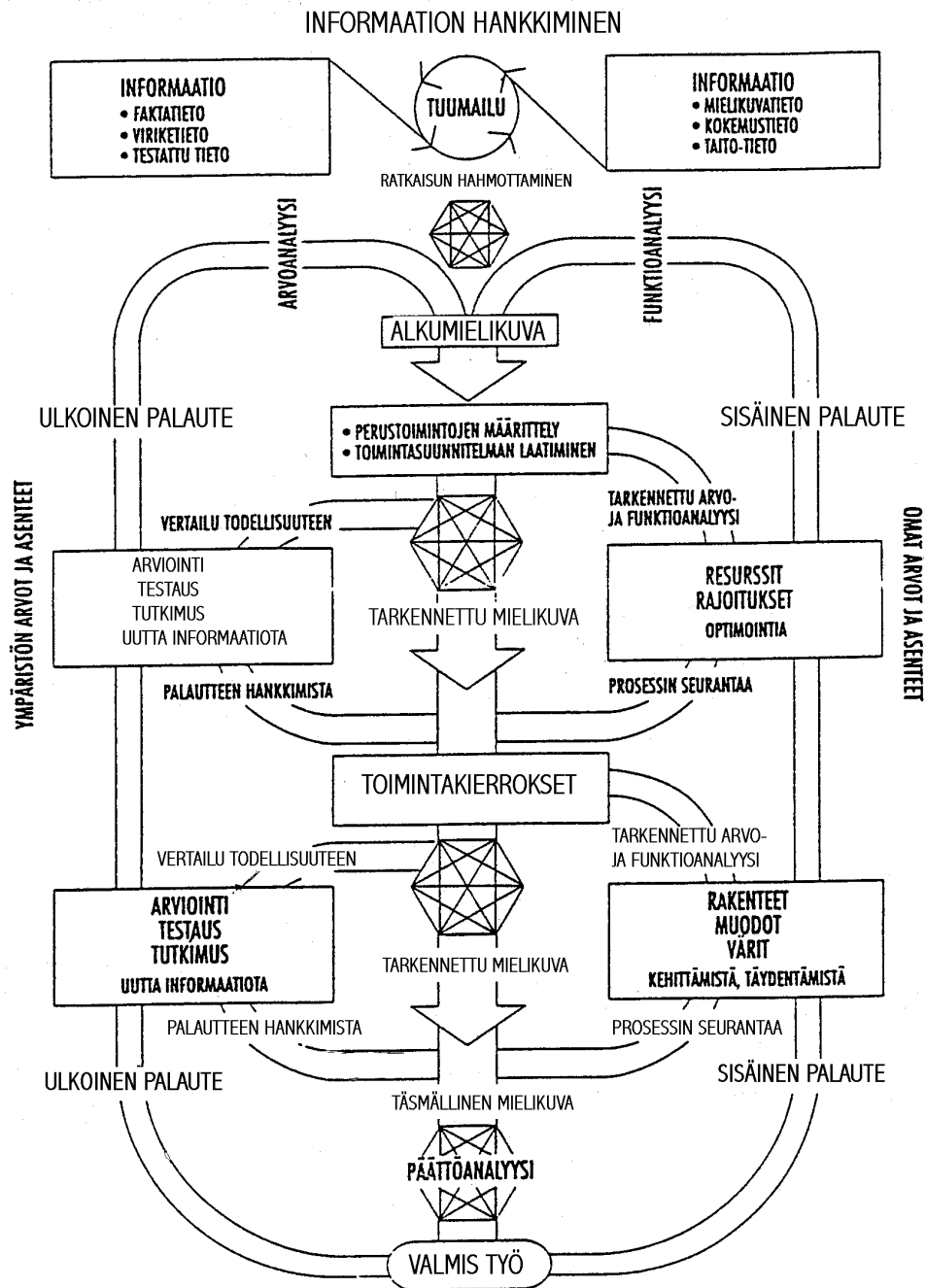
Käsityöllä on arkikielessä monia merkityksiä, jotka yleensä koetaan myönteisinä. Anttilan (1993) mukaan käsityö tarkoittaa muotoilua, jossa erilaisten tekniikoiden avulla valmistetaan tuotteita erilaisista materiaaleista. Sana käsityö merkitsee näin ollen sekä käsin tehtävää työtä, prosessia että työn tuotetta, produktia. Käsityön tekemisessä virittyvät tekijän erilaiset persoonallisuuden osa-alueet. Käsityöprosessi voi tuottaa tekijälle syvää tyydytystä, sillä siinä voi toteuttaa itseään ja luovuuttaan, toisaalta se voi olla pelkästään viihtymisen muoto ilman tietoisia tavoitteita. Käsityöllä on myös sosiaalisia, taloudellisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia. Käsityö kuuluu keskeisesti suomalaiseen kulttuuriin, sillä sen traditiota ylläpitävä ja kehittävä voima on osa kansallista identiteettiämme. (Anttila 1993, 10-11, 16, 32)

Käsityöissä neulonta luokitellaan lankatekniikoihin käytettävän materiaalin mukaisesti. Neuleella on Suomen kielen perussanakirjan (1992) mukaan kolme merkitystä: ensiksikin neule voi tarkoittaa neulomalla syntyvää silmukkarakennetta, neulosta, jolloin puhutaan sileästä neuleesta, joustinneuleesta, kuvioneuleesta tai palmikkoneuleesta. Neule voi olla myös löysää tai kireää käsialasta riippuen. Toiseksi neuleella voidaan tarkoittaa käsin tai koneella neulomalla tai neuloksesta valmistettua vaatekappaletta, joka yleisimmin on neulepusero. Neule voi tässä tapauksessa olla esim. yksivärinen neule, kuvioneule tai puuvillaneule; myös sukkia, lapasia yms. kutsutaan neuleiksi. Kolmanneksi neule voi tarkoittaa tekeillä olevaa neuletyötä, kudinta, jolloin ahkerasta neulojasta sanotaan, että hän istuu aina neule kädessä. Verbi ”neuloo” tarkoittaa neuleen valmistamista puikoilla tai neulekoneella, neulominen ja neulonta ovat synonyymejä. (Haarala ym. 1992, 289)

Kaukonen (1984) toteaa, että neulominen ja puikoilla kutominen tarkoittavat samaa asiaa. Suomen itäisellä alueella sukkaa neulotaan, länsiosassa taas kudotaan. Pohjanmaalla joillakin alueilla sukkaa myös tikutaan eli tikataan; sana on käänös ruotsalaisesta sticka-verbistä. (Kaukonen 1984, 6-7) Tässä tutkimuksessa käytän verbiä neuloo, mutta tutkimustuloksien suorissa lainauksissa vastaajien kirjoituksista voi esiintyä myös verbit ”kutoa” ja ”tikuta”.

5.2 Käsitönn suunnittelu- ja valmistusprosessin teorettinen malli

Anttila (1993) on pohtinut käsityötuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja laatinut siitä teoreettisen mallin. Mallia voidaan soveltaa sekä käsityön harrastajan että käsi- ja taideteollisuusalan ammattilaisen toimintaan.

KUVIO 4. Käsitönn suunnittelu- ja valmistusprosessin teorettinen malli (Anttila, 1993, 111).

Lähtökohtana on työn tarkoitus ja tavoitteet alkumielikuvana, siihen vaikuttavan tiedon kerääminen sekä ratkaisumallin hahmottaminen. Prosessiin vaikuttavat sekä tekijän omat resurssit: arvot, arvostukset, odotukset, motivaatio, osaaminen ja luovuus että ympäristöstä tulevat vastaavat resurssit. Tuotteen ja valmistusprosessin suunnittelua seuraa toimintavaihe. Prosessia ja tuotetta arvioidaan, seurataan ja testataan. Saatujen ulkoisten, sisäisten ja ulospäin suuntautuneiden palautteiden mukaan suunnitelmaa parannetaan ja työvaiheita uusitaan. (Anttila 1993, 108-110.)

Teoreettiseen malliin kuuluvat sekä yksilön että ympäristön arvo- ja kulttuuritekijät. Siinä huomioidaan myös niin yksilölliset kuin sosiaalisetkin vaatimukset. Anttilan (1991) mukaan käsityön tekijän persoonallisuuden muodostajat, hänen luonteensa, toiveensa, tarpeensa sekä hänen kokemuksensa ja sosiaalinen ja kulttuurinen taustansa vaikuttavat aina käsityöhön ja muodostavat tekijän emotionaaliset arvot ja asenteet. Käsityö on myös sidoksissa aikaansa ja sosiaaliseen ympäristöönsä, sen arvoihin ja arvostuksiin. Tällaiset tekijät vaikuttavat siihen, mitä ja kenelle valmistetaan, ja siihen mikä arvo ja merkitys käsityöllä on yksilölle ja yhteiskunnalle. Käsityön tekeminen alkaa alkumielikuvasta, johon liittyvät motivaatio ja omat persoonalliset tuntemukset. Mielikuva rakentuu joko täysin tekijän omista sisäisistä virikkeistä (esim. aikaisemmat kokemukset, tiedot ja taidot) tai se saa vaikutteita ulkoisista tekijöistä (faktatieto, virikemateriaali). Erilaisista lähteistä koottua tietoa jäsenellään ja yhdistellään siinä sosiaalisessa ympäristössä, jossa työtä ryhdytään tekemään (esim. koulussa opettajan ja muiden oppilaiden kesken, kotona jne.). Pyritään muodostamaan neuvottelemalla yhteinen käsitys tavoitteista ja pyrkimyksistä. Jos käsityön tekijä aloittaa työnsä yksin, hän selvittää tässä vaiheessa itselleen, mihin on ryhtymässä. Mielikuvaa muodostettaessa on tarpeen selvittää myös ratkaistavat ongelmat tai tavoitteet, joihin pyritään. Tällaisena mielikuvan muodostamisen ongelmana voi olla tehtävän kohteen olemus, sen muodot ja värit (orientoiva mielikuva) tai sen aikaansaamiseen liittyvien tehtävien luonne (operationaalinen mielikuva). Ongelmia käsitellään mallin spiraalina etenevän luonteen mukaisesti. Valmistettavien tuotteiden funktioiden selvittely tulee esille jo alkumielikuvan muodostamisessa. Kun työn ja sen prosessoinnin pääfunktiot ovat hyvissä ajoin selvillä, sujuu työskentelykin paremmin. Työskentely etenee spiraalina vaiheesta toiseen, ja jokaisessa vaiheessa tekijä tarkkailee työskentelyään sekä arvioi resurssiaan ja rajoituksiaan. Arviointiin osallistuvat kaikki prosessiin osallistuneet ryhmän jäsenet. Arviointiin kuuluu myös päättää siitä, milloin työ on valmis. Kun työn tulos on saavutettu, siitä hankitaan palautetta sekä sisäisesti (tekijän omat arviot työn onnistumisesta ja tavoitteiden

saavuttamisesta) että ulkoisesti (ympäristön arviot). Tällainen malli voi toimia sekä oppimisen ja opettamisen että luovan työn prosessin mallina. (Anttila,1991, 48-52)

Anttilan malli on hyvin käyttökelpoinen myös tässä tutkimuksessa. Viitekehyskuviossa olen sijoittanut käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessin tapahtuvaksi ennen harrastuksen aloittamista. Tässä olen ajatellut tavallista tapausta, eli ennen kuin käsityöharrastus voi syntyä, täytyy käsityöstä saada positiivisia kokemuksia. Kokemukset muodostuvat eritasoisista käsityön suunnittelu- ja valmistusprosesseista kotona, koulussa ja muissa mahdollisissa paikoissa tapahtuvasta tekemisestä.

5.3 Neulontaprosessin lähtökohdat ja neuleen valmistus

Neulonnan harrastaminen ei vaadi kalliita ja monimutkaisia tarvikkeita, puikot ja lanka riittävät. Käsineulonnassa käytettävät puikot voivat olla tyypiltään pitkiä, nupillisia puikkoja, sukkapuikkoja tai pyöröpuikkoja. Taidon kehittyessä saattaa harrastajan vaatimustaso kasvaa, jolloin korostetaan laadukkaiden lankojen käyttöä, mutta antoisa neuleharrastus voi kehittyä myös vaatimattomista materiaaleista. Luutonen (1997) kirjoittaa, että neulominen syntyi käsityötekniikkana ja kun tekniikalla valmistettujen tuotteiden kysyntä kasvoi, keksittiin neulekone. Englantilainen William Lee kehitti neulekoneen vuonna 1589 köyhiä neulojia auttaakseen. Myöhemmin tuli käyttöön sekä teollisia neulekoneita että kotikäyttöön tarkoitettuja käsinneulekoneita. Tämän päivän neuleista valtaosa on teollisesti valmistettuja, käsinneulekoneita käyttävät lähinnä tekstiilitaiteilijat ja käsityöläiset valmistaessaan tuotteita pieninä sarjoina. Käsityön harrastajat neulovat yleensä käsin omaan käyttöön. (Luutonen 1997, 79-80)

Käsin- ja koneneulonta ovat Massalan (1997) mukaan kaksi eri tekniikkaa huolimatta valmistettavan tuotteen lopputuloksen mahdollisesta samankaltaisuudesta ja neulosrakenteen yhteneväisyydestä. Molemmilla on omat hyvät ja huonot puolensa. Käsinneulonta on vapaampaa kuin koneneulonta, sillä työn voi ottaa mukaan lähes minne tahansa eikä työskentelyä rajoita esimerkiksi tietty neulamäärä. Käsin neulottaessa alkuperäisiin suunnitelmiin on helppo tehdä muutoksia työn edetessä ja sekä värejä että mallineuletta voi muuttaa mielensä mukaan. Koneneulonnan etuja ovat työskentelyn nopeus ja neuloksen tasaisuus. Toisaalta koneella neulot-

taessa on tekniikka hallittava mahdollisimman hyvin toivotun tuloksen aikaansaamiseksi. Työn laatu on kaikissa tapauksissa viime kädessä riippuvainen tekijästä. (Massala 1997, 18-19)

KUVA 3. Itsevärjättyjä neulelankoja (Oilio, P. 1993).

Hyvä lanka on onnistuneen neuleen perusta. Neulominen aloitetaan Comptonin (1992) mukaan yleensä valitsemalla mieluinen lanka, mallineule tai vaateen malli ja tyyli. Eri lankatyypin ominaisuudet vaikuttavat valmiin vaateen muotoon ja neulepintaan. Lankatyypin valitsemisessa tarvitaan tietoa myös neuleen käyttötarkoituksesta. Neule voi ominaisuuksiltaan olla raskasta, jäykkää, venyvää tai läpinäkyvää riippuen käytettävissä olevasta langasta, puikoista ja neulojan käsialasta. (Compton 1992, 8-9) Langan valintaan saattaa vaikuttaa myös hinta ja ostopaikka, sillä varsinkaan pienillä paikkakunnilla ei ole tarjolla monenlaisia vaihtoehtoja ja joudutaan tyytymään saatavilla oleviin materiaaleihin. Neuleen valmistajan ja käyttäjän mahdolliset allergiat on myös huomioitava lankaa hankittaessa.

Materiaalin osuus neuleen suunnittelussa on merkittävä ja se vaikuttaa myös visualisointiin. Sileitä, vaaleita ja yksivärisiä lankoja käytettäessä voidaan korostaa neulepintaa, eri väreillä tehtävät kirjoneulekuviot tulevat myös parhaiten esiin samanpaksuisia, sileitä lankoja käytettäessä. Sen sijaan pörröisillä, kiiltävillä ja muilla efektilangoilla korostetaan materiaalin kolmiulotteisuutta tai yksityiskohtia. Käyttötarkoitus vaikuttaa materiaalin valintaan merkittävästi:

lasten neule – aikuisten neule, talvi – kesä, juhla – arki jne. Materiaalilla on hyvä tehdä kokeiluja ennen lopullista valintaa. Neulepinnan ja kuvioiden sopivuus materiaaliin ei ehkä vastaa-kaan toivottua tulosta ja mallia joudutaan muuttamaan. Neuletiheys, eli silmukoiden ja kerros-ten lukumäärä kymmenellä sentillä on jokaisen neuleen työohjeen perusta. Neuletiheyden mu-kaan tehdään tarvittavat laskelmat kirjallista tai piirrettyä työohjetta varten. Neuleen viimeiste-lyn yhteydessä voidaan vielä lisätä joitakin kuvioita esim. kirjomalla, silmukoita jäljentämällä tai applikoimalla.

Novita Neuleet- lehden tilaajien mielipiteitä kartoittavan tutkimuksen (1996) mukaan mieluisin lankalaatu 40%:lla vastaajista on villa, lähes yhtä monelle puuvilla. Sekoitelankoja pitää mie-luisimpana reilu viidennes ja erikoislankoja vain 2%. Lehden ohjeessa mainittua lankalaatua käytti aina neuleissaan vajaa puolet vastaajista, korvaavaa lankalaatua käytettäessä saatettiin joutua soveltamaan ohjetta. (Novita Neuleet tutkimusnumero, 19-29) Villan käyttöä puoltavat sekä Suomen ilmastolliset olosuhteet että villan hyvä neuloutuvuus ja joustavuus. Puuvillan käyttö selittyy sen monikäyttöisyydellä ja sopivuudella myös allergisille henkilöille. Muo-dilla on myös vaikutusta langan valinnassa.

Joustavuus ja muotoiltavuus ovat neuleen tyypillisiä ominaisuuksia, jotka on huomioitava jo neuletuotteen suunnittelussa. Neuleiden suunnittelussa voidaan erottaa visuaalinen ja tekninen suunnittelu toisistaan erillisiksi, kuten myös Massala (1997) on esittänyt. Visuaalisella suun-nittelulla tarkoitetaan muodon, mittasuhteiden, värityksen, kuvioinnin, pintastruktuurien, yksi-tyiskohtien ja materiaalien suunnittelua ja valintaa. Teknisessä suunnittelussa on huomioitava neuleen haluttu mitoitus ja kaavoitus, tarkistettava neuletiheys ja laskettava sen mukaan tarvit-tavat silmukka- ja kerrosmäärät. Tekniseen suunnitteluun kuuluu myös sauma- ja reunaratkai-suista sekä neulomissuunnasta päättäminen, työjärjestyksen laatiminen ja viimeistelyn suun-nittelu. (Massala 1997, 43-52) Käytännössä neulonnan harrastaja ei useinkaan tiedosta suoritta- vansa näitä kaikkia suunnitteluun liittyviä asioita, sillä monen harrastajaneuleen lähtökohta on valmis malli.

Suurin osa neulonnan harrastajista valmistaa neuleensa käsityölehtien ja –kirjojen valmiiden ohjeiden mukaan. Käsityöprosessi ei tällöin ole suunnittelun osalta itsenäinen, sillä se perustuu valmiin mallin kopioimiseen. Fassett ja Hunt (1992) korostavat, että heidän kirjojensa perim-mäisenä tarkoituksena on herätellä neulojien persoonallista luovuutta ja rohkaista ideamallien avulla ihmisiä mukaan rikkaaseen ja monivivahteiseen neuleiden maailmaan. He toivovatkin,

etteivät ihmiset kopioisi heidän mallejaan sellaisinaan, vaan tekisivät omat muunnelmansa mallien pohjalta. (Fassett & Hunt 1992, 6-7) Neulonnan harrastaja joutuukin usein tilanteeseen, jolloin ohjeessa mainittua lankalaatua tai väriä ei ole saatavilla, ja mallin oma muunnelma toteutetaan saatavissa olevilla langoilla. Moss (1997, 3) pitää samoin tärkeänä, että neuloja muuntaa valmista mallia tai lisää siihen jotain omaa korostaen näin neuleensa yksilöllisyyttä.

Neuleen suunnitteluprosessin lähtökohtana voi olla käyttötarkoitus, käytettävissä olevat materiaalit tai resurssit, tekijän taito ja esteettisyyskäsitteet. Neuleen kuviointi voidaan saada aikaan erivärisiä lankoja käyttäen, vaihdellen silmukkatyyppiä tai neulepintaa, joka voi muuttua sileästä neuleesta erilaisiksi koho- ja kuvioneuleiksi, pitseiksi ja palmikoiksi. Suunnittelussa kannattakin ottaa huomioon, mitä seikkoja haluaa korostaa, sillä liian monen asian esiintyminen samassa työssä saattaa näyttää sekavalta. Neuleen valmistusprosessissa voidaan tarvittaessa vielä tehdä muutoksia alkuperäiseen suunnitelmaan. Tällainen mahdollisuus tekee tilaa neulojan omalle luovuudelle.

Vähälä (1993) korostaa neulomisessa luovuuden osuutta. Neuletuotteen valmistaminen, neulomisen prosessi on monipuolinen toimintakokonaisuus, johon kuuluu mm. tuotteen suunnittelu, materiaalien ja tekniikoiden valinta sekä näistä toteutettu tuotteen valmistus. Neulominen on omaa persoonallista panostusta vaativa suunnittelu- ja valmistusprosessi, jossa on hallittava materiaali, tehtävän organisointi ja toteutus. (Vähälä 1993, 7-8) Neuleen valmistuksessa korostuu oman luovuuden osuus, sillä prosessin edetessä voi työhön tehdä muutoksia. Halutesaan voi esimerkiksi lisätä eri värejä tai kuvioita, muuttaa neulepintaa, kaventaa tai leventää työtä, vaihtaa erikokoisiin puikkoihin kesken työn tai yksinkertaistaa työtä. Tekijä itse arvioi muutosten tarpeellisuuden ja suorittaa muutokset parhaaksi katsomallaan tavalla. Oman työkentelyn jatkuva arviointi on prosessin aikana helppoa, sillä neulontaprosessin luonteeseen kuuluu valmistusprosessin hitaudesta johtuva työn säännöllinen tarkastelu.

5.4 Neulonnan tulevaisuus tarkastelun kohteena

Mihin suuntaan neulontaharrastus on menossa? Onko neulonnalla tulevaisuutta? Jos tarkastellaan tilannetta lankojen valmistajan näkökulmasta, niin voidaan sanoa, että kehityksen suunta on myönteinen. Neulelankojen myynti on Helsingin villakehräämön (Nielsen, 13.3.1998) teettämän tutkimuksen mukaan kasvanut vuodesta 1996 vuoteen 1997 15%. Kehitys on ollut samansuuntaista keväästä 1995 alkaen, ja vuonna 1997 myytiin Suomessa neulelankoja kokonaisuudessaan 890000 kg. Suosituin materiaali tutkimuksen mukaan oli villa tai villasekoite, jota käytti vuonna 1997 neuleissaan 77% vastaajista, kun puuvillan osuus oli vain 13%.

Suomalaiseen neuleperinteeseen liittyy keskeisesti villapaita. Eri Pohjoismaiden neuleissa on yhteisiä piirteitä, jotka viittaavat Luutosen (1997, 85) mukaan yhteisiin vaikutteisiin. Perinteisinä pidettyjä suomalaisia kuvioita esiintyy myös norjalaisten villapaidoissa ja päinvastoin. Perinneneuleet ovat edelleen suosittuja, siitä kertoo neulelehdissä säännöllisesti julkaistavat perinteiset mallit. Perinteen säilyminen on tärkeää, mutta niin on myös uuden neuleperinteen synnyttäminen.

1950-luvulta lähtien on Suomessa vaikuttanut uusi neuleperinne, johon kuuluvat komeat käsin neulotut villapaidat. (Luutonen, 1993, 28) Kirjoneuleina valmistettujen paitojen suunnittelijoista on ollut näkyvästi esillä Sirkka Könönen, joka tunnetaan luonnonläheisistä aiheistaan: mm. metsän eläimistä, hevosista, linnuista ja kasveista. Könönen valittiin vuoden tekstiilitaiteilijaksi 1993 ja hän on kehittänyt villapaidoista kehittyvän ja menestyvän pienyrityksen, jolla on vientiä myös ulkomaille. (Maunula 1993, C1) Könösen neuleet ovat toimineet esikuvina myös neulonnan harrastajille, sillä niiden työhajeita on ollut esillä käsityölehdissä, mutta neuleilla on myös negatiivisessa mielessä monia jäljittelijöitä. Neulonnan tulevaisuus näyttää tästä näkökulmasta värikkäältä ja uusiutumiskykyiseltä omine rajoituksineen.

Perinteisesti neulominen on liitetty vaatteiden ja asusteiden valmistamiseen. Tällöin keskeistä on neuleen valmistaminen tarpeeseen, käyttöä varten. Kansainvälisten muotitrendien mukaisesti neuleiden suosio ja käyttötarkoitus vaihtelevat. Neuletekniikan käyttäminen taide- ja koristetekstiileissä sen sijaan ei ole kovin yleistä. Snidare (1991) kertoo kirjassaan ruotsalaisista neuleiden tekijöistä, jotka antavat uuden näkökulman neulomiseen. Miksi neuleen pitäisi olla

vaate? Taiteilija Raine Navin tekee neulottuja esineitä: hän on esimerkiksi tehnyt polkupyörän renkaan päälle asetettavan suojuksen harmaasta villalangasta, ettei rengas ”palelisi talvella”. Hänen neulontatekniikkansa on vapaata, luovaa ja vailla ennakkoluuloja. Anna-Lena Emdén on puolestaan erikoistunut neulomaan esittäviä kolmiulotteisia kuvia, jotka ovat kuin veistoksia. Miksei taidetta voisi tehdä neulomalla, hän kysyy. (Snidare 1991, 92-95) Neulonta onkin ollut esillä tekstiilitaiteilijoiden käyttämänä tekniikkana mm. kansainvälisessä Lausannen tekstiilitriennaalissa. Neulomalla voi toteuttaa itseään ja luovuuttaan taiteilijana.

Neulonta tekniikkana on ollut viime aikoina esillä muoti- ja käsityölehdissä, sillä käsin tehdyn näköistä neuletta pidetään nyt muodikkaana. Neulekurssien ja -tapahtumien mainoksilla sekä kirjoituksilla neulovista julkisuuden henkilöistä koetetaan vaikuttaa lukijoiden asenteisiin. Muoti on tunnetusti muuttuvaa, mutta neulonta käsityön lajina on merkityksellistä muodista riippumatta.

6 NEULONTA OPITTUNA TAITONA

6.1 Käsityötaidon oppiminen

Taito tarkoittaa yleisesti ihmisen kykyä toimia tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Ekolan (1986, 164) mukaan taidoissa on toisaalta kyse tarkoituksenmukaisista tietovarastosta ja kyvystä toimia tuloksellisesti tuon tiedon ohjaamana, toisaalta taas toteutukseen tarvittavista motorisista toimintavalmiuksista. Anttila (1993, 14-15) pitää käsityön tekemisessä keskeisenä osaamisen taitoa, josta käytetään englanninkielistä termiä know-how eli taito-tieto: tieto siitä, kuinka jotakin tehdään. Dormer (1994, 7) korostaa käsityötaitoon ja taitavaan suoritukseen liittyvää hiljaista tietoa, joka opitaan kokemuksen kautta ja joka ilmenee käytännön työskentelyssä. Seuraavassa pyrin kuvaamaan käsityötaidon oppimiseen liittyviä tekijöitä.

Taitojen oppiminen eroaa tietojen oppimisesta siinä, että taitoa ei opita pelkästään lukemalla tai muuten tietoa hankkimalla. Anttilan (1993) mukaan taitavaan suoritukseen liittyy aina harjoittelua ja henkilökohtaista perehtymistä. Taito ei unohdu samalla tavoin kuin tieto, jonka mieleen palauttaminen on joskus hyvin hankalaa. Kauan sitten opittu taito voidaan palauttaa mieleen

harjoittelemalla, sillä monien taitojen liikeradat muuttuvat vähitellen automaattisiksi. (Anttila 1993, 60) Suojanen (1993, 123) korostaa, että taitojen oppimisessa on pitkälle kysymys sisäisten mallien muodostumisesta ja orientaatioperustan syntyisestä. Sisäinen malli ohjaa toiminnan kulkua, suuntaa havaintoja ja auttaa palautteen tulkinnassa; se voi olla opittu näkemys tehtävän taitavasta suorittamisesta.

Taitavan käsityöntekijän suoritusta on vaikea olla ihailematta. Käden tuotteeseen synnyttämä jälki on tasaista ja hienoa, työn tekeminen on sujuvaa ja näyttää rakentuneen sisäisesti automaattiseksi. Käytännössä kokemuksen kautta opittavaa tietoa on hankala kuvata, sillä sitä ei voida tuoda esille kirjoittamalla tai puhumalla. Dormer (1994) kuvaa tällaista tekijän tietoa termillä ”hiljainen tieto”. Hän on selvittänyt taidon oppimista käsityöllisen toiminnan näkökulmasta. Yleisen käsityksen mukaan taidot opitaan mekaanisesti ja harjoittelemalla, jolloin niitä ei pidetä luovina tai ajatustoiminnoiltaan vaativina. Taidon oppimisessa korostuu mekaanisen prosessin myötä sekä emotionaalinen että älyllinen ja fyysinen prosessi. Taidon harjoittaminen voi ulkopuolisesta näyttää mekaaniselta ja rutiininomaiselta, mutta taitavan suorituksen taustalla on myös paljon muuta. Luovimmassa muodossaan käytännön taitojen harjoittaminen on joustavaa ja soveltavaa eikä vain ennalta määrätyn päämäärän toteuttamista. (Dormer 1994, 40, 70)

Käsityötaidon oppiminen on monimutkainen prosessi ja Dormer (1994) nostaa esille muutamia keskustelua herättäviä ajatuksia. Ihmisen tottuminen käytännölliseen tietoon vie aikansa. Teoriatieto on tarpeellista, mutta siitä on olennaista hyötyä vasta sitten, kun opittavasta taidosta on muodostunut mielikuva harjoittelun tai kokeilun avulla. Melkein kaikissa taidoissa taitava tekijä neuvoo aloittelijaa, jolloin tieto siirtyy tavalla tai toisella kokeneelta noviisille. Taitoa voi oppia joko kokoamalla pieniä yksityiskohtia tai hahmottamalla suuria kokonaisuuksia. Ohjeet ovat tarpeellisia, samoin tieto prosessin kulkuun liittyvistä vaiheista. Käytännöllinen taito-tieto johtaa vähitellen käsitteelliseen ajatteluun ja luovaan tapaan ratkaista esiin nousevia ongelmia. (Dormer 1994, 56-57)

Taitosuorituksen oppimista Anttila (1993) kuvaa toisiaan peräkkäin seuraavien vaiheiden, tiedostamisen, jäsentymisen ja täydentymisen avulla. Näissä vaiheissa virittyvät lahjakkuuden alueista älykkyyden, luovuuden, havainnon, muistin ja käsimotoriikan tekijät. **Tiedostamisvaihe** kestää suhteellisen lyhyen ajan, eikä sen kuluessa ei vielä harjoitella kovin paljon. Suorituksen luonteen voi tiedostaa tekemällä mallista havaintoja, saatujen ohjeiden avulla, luodessa

näköisesti käytetty tekniikka ei ollut neulonta vaan kinnasneulatekniikka. Varmoja tietoja sukkieneulonnasta Suomessa on 1600-luvun alkupuoliskolta lähtien. Samoihin aikoihin on myös muissa Pohjoismaissa päätelty neulonnan tulleen tunnetuksi merenkulun myötä. Ammattimainen neuletöiden valmistus alkoi Varsinais-Suomessa jo 1600-luvulla, varsinkin sukkieneulonta oli tärkeä elinkeino 1800-luvulle saakka. (Kaukonen 1984, 6-7)

Puikoilla kutomisen eli neulomisen taito yleistyi 1700-luvulla ja Kaukonen (1984) mainitsee, että sukkieneulon ja muiden jalkaverhojen ohella valmistettiin yleisesti myös lapsia ja kirkkosormikkaita. Lisäksi neulottiin turkinvöitä, kaulahuiveja, miesten villamyssyjä, röyjjiä ja jopa valkoisia pitsineuleita, mm. sängynpeittoja ja pöytäliinoja. Valkoiset neulepitsit kuuluivat säätyläisten muotiin 1800-luvun alussa ja talonpoikaisnaiset valmistivat myöhemmin esikuvan mukaan valkoisia pitsisiä pöytäliinoja ja vaatteita. (Kaukonen 1984, 6-7) Neulepaitoja käytettiin Pylkkäsen (1970, 285-286) mukaan Suomessa säätyläisten ja porvariston keskuudessa jo 1600-luvun lopulta lähtien, mutta talonpoikien keskuudessa ne yleistyivät vasta 1800-luvulla.

Luutonen (1993) toteaa, että neuleita tehtiin usein muiden töiden ohella. Paimentyttönä ollessa saattoi joutua neulomaan sukki tai lapsia, ja lastenkaitseksen yhteydessä oli myös sopivaa neuloa. Hyvällä emännällä oli neule aina mukana, myös naapurissa kahvilla käydessä. Neulominen oli yleistä sekä kansannaisten että säätyläisten keskuudessa 1700- ja 1800-luvuilla. Eniten taitoa vaativia neuleita olivat komeat kirjoneulepaidat, joita neulottiin etupäässä miehille ja pojille. (Luutonen 1993, 20-21)

6.3 Käsityö koulun oppiaineena

Yleissivistävällä, kasvattavalla käsityöopetuksella on Suomessa maailman pisin perinne. Lönnbeck (1910) tarkastelee Uno Cygnaeuksen merkitystä suomalaisen kansakoulun alkuvaiheissa. Cygnaeus piti käsityön ottamista koulun opetusohjelmaan tärkeänä, sillä hän korosti ”työllä työhön kasvattamista”. Kansakoulusta ei saanut tehdä oppivelvollisuuskoulun tapaista tietokoulua, vaan työkoulu, jossa havainnollinen opetus muuttuu taitavuudeksi. Kansakouluasetus annettiin vuonna 1866, jolloin Suomessa otettiin käsityöopetus pakollisena kansakoulun ohjelmaan. (Lönnbeck 1910, 89, 164) Käsityöopetuksen kasvatuksellista ja käytännöllistä arvoa haluttiin korostaa rinnakkain. Tämä suuntaus näkyy ensimmäisissä kansakoulun

opetukseen sopivissa työlajeissa: neulominen, ompeleminen, paikkaaminen, parsiminen, nimi-koiminen ja virkkaus (Valve & Tappura 1837, 9).

Käytännöllisen näkökulman korostaminen käsityöopetuksessa on ollut hyvin tavallista kansakouluissa. Käsityössä paitsi opetettiin työntekoon myös valmistettiin jokapäiväisessä elämässä tarvittavia esineitä ja tekstiilejä. Varsinkin neulominen on mielletty vahvasti käytännölliseksi taidoksi: voitiin valmistaa lämpimiä vaatteita ja asusteita. Vuoden 1912 Komiteamietinnössä ehdotetaan kansakoulun käsityötunneilla neulottaviksi töiksi kintaita ja sukia, pienimmille oppilaille nukenvaatteita. Neuletöiden valmistamisen lisäksi pidettiin tärkeänä paikkaamisen ja parsimisen opettamista. Vuoden 1952 kansakoulun opetussuunnitelmassa (Kansakoulun opetussuunnitelmakomitean mietintö 1952, 182-183) korostettiin edelleen käyttötekstiilien valmistamisen tärkeyttä, ja neulomisen alkeita tuli opettaa kolmannella luokalla, ”pystyvimmille” jo aiemminkin. Käsityöt jaoteltiin tyttöjen ja poikien käsitöihin kolmannesta luokasta alkaen.

Tämän päivän peruskoulussa käsityö on yhteisenä oppiaineena kahden ensimmäisen kouluvuoden ajan, jonka jälkeen se jakaantuu tekniseen työhön ja tekstiilityöhön. Molempia oppiaineita opetetaan kolmannella luokalla koko ikäluokalle ja neljännessä luokasta alkaen oppilaat valitsevat toisen näistä aineista opiskeltavakseen seitsemännelle luokalle saakka. Sen jälkeen oppilas voi vielä valita valinnaisaineekseen tekstiilityön tai teknisen työn seuraaviksi kahdeksi vuodeksi.

Lankatekniikoita, joihin neulonta ja virkkaus kuuluvat, suositellaan Peruskoulun opetuksen oppaan (1988) mukaisesti opetettavaksi soveltaen ensimmäisestä luokasta lähtien. Aluksi tutustutaan lankaan materiaalina esimerkiksi solmeillen ja sormella virkatien. Opetussuunnitelmat on tehty ohjeellisiksi ja joustaviksi: valmistettavat työt valitaan ottaen huomioon oppilaiden lähtötaso, käytettävissä olevat materiaalit ja opittavan asian luonne. Myös opettajan oma kiinnostus lankatekniikoihin voi vaikuttaa niiden painottamiseen omassa opetustyössä, sillä on helppompaa saada oppilaat kiinnostumaan sellaisesta aiheesta tai tekniikasta, josta itsekin on innostunut.

6.4 Neulonta käsityön opetussuunnitelmissa

Neulomisen alkeet ovat nykyisin käytössä olevan Peruskoulun opetuksen oppaan (1988) mukaan vasta neljäsluokkalaisten opetussuunnitelmassa, jolloin opetellaan silmukoiden luominen, oikea silmukka ja neuleen päättäminen. Työvihjeiksi on annettu maskotti, kukkaro, neulenukke tai pussi. Viidesluokkalaisten kanssa opetellaan suljetun neuleen tekemistä, kuvioneuleita ja kavennuksia sekä yksinkertaisen neuleohjeen seuraamista, työnä voidaan valmistaa esimerkiksi tossut tai lapaset. Kuudesluokkalaisille opetetaan yleensä kirjoneuleen tekemistä kahdella väriellä sekä neuleen leventämistä ja kaventamista. Sukan neulominen voidaan opetella jo tässä yhteydessä. (Peruskoulun opetuksen opas: Ala-asteen käsityö ja tekstiilityö 1988, 82-84) Neulomisen opetuksessa ei korosteta menneiden vuosien tavoin tuotteen ehdotonta käyttöominaisuutta. Käsien tekemisessä ja oman työn suunnittelussa pyritään itseilmaisuun ja elämyksellisyyteen, asioiden oppimiseen ja ymmärtämiseen tekemisen kautta. Mallinmukaisesta jäljentämisestä pyritään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa siirtymään kohti luovaan ongelmanratkaisuun pohjautuvaa toimintaa.

Tekstiilityön opetuksessa painotetaan erityisesti elämässä tarvittavien taitojen ja tietojen oppimista sekä tapakulttuuria. Yläasteelle ehdotetaan Peruskoulun opetuksen oppaassa (1988) neulottaviksi töiksi seitsemännelle luokalle pientä asustetta, esimerkiksi sukkia, joihin harjoitellaan kirjoneuletta. Kahdeksannella luokalla valinnaisessa tekstiilityössä voidaan valmistaa neulevaate joko käsin tai koneella, tutustutaan erilaisiin pitsi- ja palmikkomalleihin sekä opetellaan neulomaan kaavan mukaan. Yhdeksännellä luokalla toteutettavasta lapsen vaatetuksesta voidaan osa valmistaa neulomalla. Yläasteen tekstiilityön opetus kokonaisuudessaan pohjautuu ala-asteella opittuun ja muodostaa sen kanssa ehjän kokonaisuuden. Oppilaita ohjataan suunnittelemaan oman työnsä toteuttamistapa ja järjestys sekä käyttämään erilaisia työohjeita. Oman työskentelyn jatkuvaa arviointia pidetään tärkeänä, samoin asteittaisesti vaikeutuvia tehtäviä. (Peruskoulun opetuksen opas: Yläasteen tekstiilityö 1988, 46, 106-109) Jokaisella koululla on nykyisin oma koulukohtainen opetussuunnitelmansa, jossa neulonnan osuus voi olla erilainen myös eri vuosina. Opetussuunnitelman tulee olla joustava ja tilanteen mukaan muutettavissa ja täydennettävissä.

Steinerkoulun opetussuunnitelmassa (1990) pyritään oppilaan toiminnallisen kasvatuksen avulla mm. vahvistamaan tahtoa, kehittämään hahmotuskykyä ja luomaan perustottumuksia. Toiminnalliseen kasvatukseen kuuluu tekstiilityön ja neulonnan opettaminen jo ensimmäisestä luokasta alkaen. Käsityön tavoitteena Steinerkoulun ensimmäisellä luokalla on oppia neulomaan kahdella puikolla. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia taiteellisia harjoituksia ja pieniä välitöitä esimerkiksi ommellen. Neulottaviksi töiksi ehdotetaan huilupussia, patalappua tai vastaavaa yksinkertaista työtä. Töiden suunnittelussa korostetaan taiteellista suunnittelua ja tuotteen käyttötarkoituksen huomioimista. Perusteluna neulonnan aloittamiselle jo näin varhaisessa vaiheessa esitetään molempien käsien työskentelyä samassa työssä: neuloessa on pystyttävä kordinoimaan molempien käsien työ, jolloin kädentaitojen lisäksi myös tietoisuus kehittyy monipuolisesti. (Steinerkoulun opetussuunnitelma 1990, 13-15, 36)

Poikani Juho kävi ensimmäisen kouluvuotensa Jyväskylän Steinerkoulua. Neulontaa opeteltiin paksuilla puisilla puikoilla ja villalangalla. Taidon oppiminen kesti vilkkaalta seitsenvuotiaalta pojalta kauan. Keväällä hän sai tuoda keskeneräisen työnsä kotiin, ja minä sain luvan neuvoa häntä hiukan eteenpäin. Kun jaksoin istua hänen vieressään ja katsoa silmukka toisen perään työn valmistumista hänen käsissään, alkoi neulonta vähitellen sujua. Hän vei työn innostuneena kouluun ja sai sen muutaman päivän päästä valmiiksi.

Neulonnan opetus suomalaisessa peruskoulussa on tärkeää. Kaikilla ei ole lähisukulaisia, jotka opettaisivat lapsia neulomaan. Nykyinen elämänrytmi tehokkuudessaan on vastakohta hitaasti etenevälle käsityölle. Kaikki aikuisetkaan eivät enää ehdi tai osaa neuloa. Koulun tehtävä on opettaa neulonnan perustaidot ja silloin opettaja on avainasemassa. Hänen oma innostuksensa neulontaan voi tarttua oppilaisiin, hän voi tarpeen mukaan vahvistaa neulonnan asemaa opetussuunnitelmassa ja ennen kaikkea hänen esimerkkinsä voi olla vaikuttamassa pysyvän harrastuksen syntymiseen.

7 KÄSITYÖN JA NEULONNAN MERKITYS TEKIJÄLLE

7.1 Arvot ja asenteet merkityksen taustalla

Arvoilla on useita eri määritelmiä kohteesta riippuen. Hirsjärven (1982,16) määritelmän mukaan arvo on eräänlainen standardi, joka vaikuttaa tarkoitusten ja toimintapäämäärien valintaan. Ruohotie (1998) määrittelee arvon seuraavasti: *Arvo on kohteen vakiintunut merkitys yksilölle. Se on arvostuksen tuloksena syntynyt "ideaali", joka ilmenee henkilön valinnoissa, sanoissa ja teoissa. Arvoja ja arvostuksia heijastavat kannanotot voivat koskea kohteen hyvyttä tai pahutta, tavoiteltavuutta tai ei-tavoiteltavuutta, hyväksymistä tai hylkäämistä tai muuta vastaavaa.* (Ruohotie 1998, 143)

Asenteet ilmaisevat Triandisin (1971) mukaan ihmisten ajatuksia, tunteita ja käyttäytymistä tiettyä asiaa kohtaan. Käyttäytymistä ei säätele vain ihmisen halu toimia tietyllä tavoin, vaan myös tietoisuus siitä, miten heidän tulisi käyttäytyä eli sosiaaliset normit. Asenteet auttavat ihmistä ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja sopeutumaan ympäristöön. Asenteet suojelevat ihmisen egoa ja auttavat häntä ilmaisemaan perusarvojaan sekä tulemaan toimeen toisten ihmisten kanssa. Käyttäytymisen merkitystä voidaan tulkita asenteiden avulla. (Triandis 1971, 4-6, 25) Ruohotie (1998) kiteyttää asenteen käsitteen seuraavasti: *Asenne on suhteellisen pysyvä ominaisuus ja johdonmukainen tapa suhtautua tiettyyn kohteeseen. Asenteet ilmaisevat – avoimesti tai peiteltysti – yksilön positiivisesti tai negatiivisesti arvostavia reaktioita johonkin objektiin, henkilöön tai tilanteeseen.* (Ruohotie 1998, 143)

Asenteet ilmenevät Triandisin (1971) mukaan käyttäytymisessä affektiivisella, kognitiivisella ja toiminnallisella alueella, joita voidaan tutkia yhdessä tai kutakin aluetta erikseen. **Kognitiivisella komponentilla** tarkoitetaan havaintoja, käsitteitä ja uskomuksia havaintokohteesta, se on vähimmäisvaatimus asenteen muodostumisessa. Jos ei tunne asiaa, ei ole myöskään asennetta. Kohteeseen liittyvien tosiasiatietojen lisäksi on huomioitava myös kohteen merkitys arvioijalle. Kognitiivinen komponentti ilmenee yleensä ideana tai ajatuksena. **Affektiivinen komponentti** käsittää objektiin liittyvät tunneilmaisut, emootiot ja niiden tuottamat ideat. Ihmisellä on siten positiivinen tai negatiivinen asenne jotain ideaa kohtaan ja asenne on sidoksissa myös persoonallisuusjärjestelmään ja aiempiin assosiaatioihin. **Toimintakomponentilla** (konatiivisella komponentilla) tarkoitetaan sitä toimintavalmiutta, joka mahdollistaa reagoimisen asennekohteeseen jollakin näkyvällä tavalla. Toimintavalmiutta voivat olla myös ilmeet ja eleet. (Triandis

1971, 9-11; Hirsjärvi 1982, 17; Anttila 1983, 25-28) Asenteet ilmenevät siis ajatuksina, tunteina ja käyttäytymisenä.

J. Heikkilä (1987) on tutkinut käsityöhön kohdistuvien asenteiden muodostumista. Suhtautuminen käsityöhön kehittyy ja muuttuu sekä yksilö- että ryhmätasolla. Affektiivinen kehitys yhteisön tasolla näkyy esimerkiksi käsityön kehittymisenä ja säilymisenä sen mukaan, millainen arvostus siihen eri aikoina kohdistetaan. Asennoituminen ilmenee tunteina, käsityksenä ja toimintana. Anttilan (1983) tavoin Heikkiläkin jakaa käsityön prosessiin ja produktiin, mutta hänen mallissaan asennoituminen voi kohdistua myös käsityön käsitteeseen. Käsityöhön kohdistuvat asenteet muodostuvat **affektiivisesta, kognitiivisesta ja toiminnallisesta komponentista** (vrt. Triandis, 1971 ja Anttila 1983). Asenteen muodostuminen voi tapahtua kolmelta suunnalta yhtäaikaaisesti tai jokaisesta erikseen. (Heikkilä, J. 1987, 96)

Merkityksen käsite on laaja ja moniulotteinen. Ihmisen maailmaa voidaan kuvailla Varton (1992, 56) tavoin merkitysten maailmaksi, joka on jokaisella ihmisellä ainutkertainen ja monikerroksinen. Hirsjärven (1982) määritelmän mukaan inhimilliset kokemukset saavat tulkinnan kautta merkityksensä. Subjektiivinen merkitys tarkoittaa ihmisen itsensä antamaa tulkintaa omille kokemuksilleen ja toiminnoilleen. Tällöin toiminnan mielekäs tulkitseminen edellyttää sen suhteuttamista toimijan aikaisempiin kokemuksiin siten, että se vastaa hänen toimintamotiiivejaan ja intressejään. (Hirsjärvi 1982, 113)

Käsityötä voidaan tarkastella Anttilan (1993) mukaan sekä aineelliseen että henkiseen kulttuuriin arvosidonnaisena toimintana ja toiminnan kohteena. Käsityön tekeminen voidaan nähdä toiminnan tarpeen tyydyttämisenä, arvokkaiden tuotteiden valmistamisena tai arvokkaan elinympäristön vaalimisena. Tällöin käsityötaitoon liittyvät arvot voivat olla esteettisiä, taloudellisia, teknisiä, sosiaalisia, yhteiskunnallisia, ammatillisia, kulttuurisia sekä tunne- ja moraaliarvoja. (Anttila 1993, 53-56) Ihmisenä olemiseen liittyvät paitsi yksilölliset, myös yhteisölliset arvot ja asenteet.

Tässä neulonnan harrastajille suunnatussa tutkimuksessani tarkastelen harrastukseen liittyviä arvoja, asenteita ja merkityksiä yksilön omasta näkökulmasta. Tavoitteenani on kuvailla neulonnan merkitystä tekijälle itselleen yhteiskunnallisten merkitysten jäädessä tutkimuksen ulkopuolelle.

7.2 Käsityön merkitys

Käsityöllä on Anttilan (1993) mukaan monia merkityksiä, jotka yleensä koetaan myönteisinä. Käsityön tekeminen voidaan kokea luovana toimintana, jolla voi ilmaista itseään; se voi olla myös keino viihtyä ja saada tyydytystä. Käsityön sosiaaliset ja taloudelliset ulottuvuudet kuuluvat edelleenkin tärkeänä osana kotitalouksien jokapäiväiseen elämään. Kodin käyttöesineiden valmistus ja korjaus samoin kuin sisustukseen ja perheen vaatetukseen liittyvät työt ovat osa suomalaista elämänmuotoa. Suomalaiselle käsityön kulttuuriulottuvuus traditiota ylläpitävänä ja kehittäväenä voimana on tärkeä. (Anttila 1993, 10) Käsityön merkitys voi muuttua ja vaihdella yksilöllisesti oman elämäntilanteen mukaan.

Kojonkoski-Rännäli (1995, 67) nimeää käsityön käsitteen merkityssisällön ymmärtämisen kannalta kuusi eri elementtiä:

1. Käsityön intentio ihmisen tekemisen perusintentiona
2. Käsien tekeminen käsityön tekniikkana
3. Esine käsityön tuloksena
4. Käsityön luonne kokonaisena ja olemisen sallivana tekemisenä
5. Ihmisen sisäiset kvalifikaatiot käsityön tekemisen sisäisinä tuotoksina
6. Käytännön järjen kehittyminen käsityön avulla

Tarkastelussa tulevat esiin käsityö inhimillisenä toimintana ja toiminnan aineelliset ja henkiset tulokset.

Perusintentiolla emt (1995) tarkoittaa inhimillisyyteen luontaisesti kuuluvaa tekemistä. Käsitöiden tekemisessä perusintention näkyy esimerkiksi siinä, että käsityö ei ihmisen tuottamistapana ole kadonnut, vaikka se ei enää ole välttämätöntä tai edes taloudellisesti kannattavaa. **Käsien tekeminen käsityön tekniikkana** antaa tekijälle välittömän yhteyden työstämäänsä materiaaliin, jolloin kädet toimivat kokemuksellisen tiedonhankinnan ja materian muotoamisen välineinä. **Konkreettinen esine** syntyy käsityön tuotoksena, jossa on näkyvässä tekemisen prosessin kaikkien vaiheiden laatu. Tuotos on käsityön tekijälle useimmiten hyvin tärkeä, se ilmentää tekijänsä persoonallisuutta ja sillä on merkittävä rooli sekä minäkuvan rakentajana että itsetunnon kehittäjänä. Käsityö on luonteeltaan **kokonaista ja olemisen sallivaa tekemistä**, sillä useimmiten yksi ja sama henkilö suorittaa tuotteen suunnittelun ja valmistamisen, jolloin toimintaan tarvitaan sekä henkisiä ja älyllisiä että fyysisiä ja motorisia taitoja. Käsityöllisen elämäntavan avulla ihminen turvaa välttämättömän toimeentulonsa ja viihtyisän elämän sovussa

ympäristönsä kanssa. Henkisiä ja fyysisiä kykyjä ja ominaisuuksia tarkoittavat **sisäiset kvalifikaatiot** syntyvät käsityön tekemisestä ja siihen liittyvistä kokemuksista. Käsityö kokonaisena tekemisenä aktivoi ihmisen kykyjä monipuolisesti, jolloin ihminen voi myös kehittyä tasapainoisesti kaikilla persoonallisuuden alueilla. Sisäisiin kvalifikaatioihin kuuluu **myös käytännön järki**, joka tässä tarkoittaa kykyä arvioida erillisten asioiden suhteita toisiinsa ja kokonaisuuteen, nähdä tapahtumien taustalla olevia tekijöitä ja ennakoida niiden seurauksia. Käytännön järki kehittyy taitoa vaativassa tekemisessä ja käytännön toiminnassa. (Kojonkoski-Rännäli 1995, 67-68)

Käsityö ja sen tekeminen ovat merkityksellisiä, vaikka yhä teknisemmäksi muuttuvassa yhteiskunnassamme emme enää ole riippuvaisia siitä, että teemme tarvitsemamme tuotteet itse. Siitä huolimatta itse tehtyä tuotetta ja käsin tekemistä arvostetaan. Anttila (1983) onkin selviteltyt käsityön merkitystä erottamalla **käsityön prosessin** eli työn tekemisen ja **produktin** eli käsityötuotteen toisistaan. Yhteenvedossa käsityön prosessin ja produktin merkityksistä voidaan todeta, että **toimintaan eli prosessiin liittyvä merkitys** voi olla mielenterveydellinen tai rentouttava, itseluottamusta lisäävä, yhteiskunnallisesti merkittävä tai taiteellinen. Se voi merkitä myös luovaa toimintaa ja luomisen iloa, leikinomaisuutta, itseilmaisua ja mielikuvituksen käyttöä. Merkitykseen voi sisältyä ammattitaidollisia asioita, joustavuutta, inhimillisyyttä ja kokonaisuuksien jäsentämistä. Sosiaalinen, yhteistoiminnallinen ja toisten töiden kunnioittaminen liitetään helposti koulukäsityöhön, mutta samoja merkityksiä voidaan liittää käsityöhön yleisestikin. Lisäksi käsitöiden tekemisessä korostuvat vapaa-ajan mielekäs käyttö ja kätevyyden kehittäminen. **Produktiin eli käsityötuotteeseen liittyvät merkitykset** liittyvät taloudellisuuteen, esteettisyyteen, käytännöllisyyteen ja muodinmukaisuuteen. Merkitys saattaa näkyä yksilöllisyytenä, omaleimaisuutena ja kuluttajätietoisuutena tai se voi liittyä materiaalien taloudelliseen käyttöön, laadukkuuteen, rakenteelliseen ajatteluun tai teknologisesti kehittyneisiin ratkaisuihin. (Anttila 1983, 4, 37, 53)

Tutkimuksessaan emt (1983) selvitti mm. kuinka paljon käsityötä harrastetaan esimerkiksi sen taloudellisen, perinnettä ylläpitävän, luovan itseilmaisun tai viihtyisyyden vuoksi ja mitä muita syitä käsityöntekoon on. Tutkimustulokset osoittivat, että käsityö on harrastuksena syvälle juurtunut suomalaiseen elämänmuotoon, käsityön asema ja merkitys tämän päivän yhteiskunnassa koetaan tärkeänä ja positiivisena. Varsinaisen tekemisen, prosessin merkitys korostui kun taas käsityötuotteen, produktin merkitys nähtiin sekä sen aseman eli statuksen että sen funktion eli merkityksen kannalta. Käsityön merkitys ei tutkimuksen mukaan ole ainoastaan teknologi-

nen tai materiaallinen eikä merkitys kulttuuri- ja perinnepoliittisestikaan korostunut, vaan ensisijaisesti korostui käsityön sosiopsykologinen ja psykologinen merkitys. Käsityöllä on suuri persoonallisuutta eheyttävä, mielenterveydellinen ja innostava vaikutus. (Anttila, 1983, 54, 113, 116)

Taiteen ja käsitöiden harrastamisessa Linko (1998) korostaa tekemisen terapeuttista merkitystä. Itsensä terapoimisen seurauksena voi olla luontevampi asennoituminen omaan rooliin perhe- tai työyhteisön jäsenenä ja piinallisten olosuhteiden parempi sietokyky. Ihmissuhteiden parantumiseen tai yhteisöllisen toimintakyvyn lisääntymiseen liittyvät merkitykset selittävät vain osan harrastuksen terapialuonteesta. Sisäinen eheytyminen, oman minän tarkastelu ja henkilökohtaiset elämykset vaikuttavat myös terapeuttisesti. Voimakas emotionaalinen sitoutuminen tekee varsinkin naiset haavoittuviksi vähättelylle ja kritiikille. Kyse ei ole heidän työnsä laadun arvostelusta, vaan arvostelu koetaan kohdistuvaksi tekijän haluun ja kykyyn uppoutua ja eläytyä taiteen tai käsityön maailmaan koko persoonallaan. Arvostelu koetaan koko minuuteen kohdistuvaksi loukkaukseksi. Taide, käsityöt ja mikä tahansa yksin itsekseen tehtävä työ näyttääkin olevan monelle naiselle tie yksilöitymiseen. (Linko 1998, 54-56)

Käsityöhön liittyvä merkitystutkimus on mielenkiintoista ja sitä voi tarkastella useasta näkökulmasta. Heikkinen (1997) on omassa tutkimuksessaan nostanut esiin merkityksiä käsityöstä suvun perintönä kulkevana taitona, kykynä valmistaa kauniita ja merkityksellisiä esineitä. Keskeistä on tekemiseen liittyvä positiivinen lataus, joka antaa tekijälleen sisäistä tyydytystä. Tekeminen tuo iloa, lepoa ja älyllistä piristettä. Se on myös luovaa toimintaa tai siihen saattaa liittyä meditointia. (Heikkinen 1997, 73, 78-80, 90) Käsityön merkitystä itselleen ei työskennellessään tule pohtineeksi, sillä tekeminen sinänsä tuo tiedostamatonta hyvänolon tunnetta.

7.3 Neulontaharrastukseen liittyvät yksilölliset merkitykset

Neulontaharrastuksen viriäminen on yksilöllistä. Harrastuksen ilmeneminen voidaan havaita tavalla tai toisella, mutta neulontaan liittyviä merkityksiä saattaa olla vaikeaa eritellä. Jyrki Lehtiö toimii palopäällikkönä ja harrastaa neulontaa. Hän kertoo oppineensa neulomaan 15-vuotiaana, kun ei ollut mitään tekemistä ja äiti oli ehdottanut sukkieneulomista. Siitä harrastus lähti liikkeelle ja valmiiksi tuli viidet sukat ja yksi villapaita hyvin tiiviillä aikataululla. Neulonta lähtee hänen kohdallaan lähes poikkeuksetta liikkeelle omasta tarpeesta, eli kun tarvitaan esimerkiksi sukat tai pipo. Neulonnan harrastaminen merkitsee käsillä tekemisen tarpeen tyydyttämistä ja ajankulua. Haasteellisuutta tekemiseen tulee vaikeiden mallien toteuttamisesta. Hyvin onnistunutta työtä on mukava katsella. (Lehtiö 6.4.1999)

Neulontaharrastuksen merkitykset liittyvät läheisesti tekemisen prosessiin, mutta myös yksilöllisen tuotteen aikaansaamiseen. Sava (1995) kirjoittaa Anna Maria Viljasen persoonallisista, käsintehdyistä neuleista, että ne kuvaavat neuleen tekijän ja saajan luovaa yhteistyöprosessia. Neulotut kuvat muodostavat tarinan, jolloin kuvat eivät ole pelkästään esittäviä, vaan niihin kytkeytyy satujen, myyttien ja symbolien moniulotteinen maailma. Neuleen tekijän ja sen saajan vuorovaikutuksesta syntyneellä käyttövaatteella on uusi merkitysulottuvuus, joka on vaateen lisäksi tulkintaa edellyttävä henkinen prosessi. Viljanen suunnittelee työnsä kullekin henkilölle siten, että tarinassa, värien symboliikassa ja muodoissa huomioidaan villapaidan tulevan omistajan persoonallisuus. Vaikka neuleen voisikin kopioida, ei kopiosta kuitenkaan voisi tulla samanlainen, koska siltä puuttuu persoonallinen merkitys ja sanoma. Tyypillistä neuleille on myös etuosan tarinan jatkuminen takaosassa, jolloin myyttinen kertomus jatkuu puolelta toiselle. (Sava 1995, 8) Anna Maria Viljanen on neulonnan harrastaja, eikä hän työskentele käsityöalalla.

Luutonen (1997) on tutkinut suomalaista villapaitaa merkityksenkantajana. Korsnäsinpaita on perinteinen suomalainen, koristeellinen villapaita, jonka valmistamiseen tarvitaan erityistä käsityötaitoa. Tämän huomiota herättävän neuleen valmistaminen on työlästä ja siksi niitä on rajoitetusti saatavilla melko kalliiseen hintaan. Korsnäsinpaitaan liittyy myös symbolimerkityksiä: aiemmin, 1800-luvulta alkaen, paita kertoi henkilön varakkuudesta ja asemasta yhteisössä,

nykyisin se kertoo ehkä enemmän käsityötaidon arvostamisesta, perinteestä ja suomalaisuudesta. Monet tämän päivän korsnäsinpaitojen käyttäjät ovat aluksi ihastuneita paidan ulkonäköön, mutta paitojen taustaan ja historiaan tutustuminen lisää niiden kiehtovuutta. Paidoista pyritään tekemään mahdollisimman tarkkoja museoihin tallennettujen vanhojen paitojen kopioita, jolloin viitataan käsityöperinteen kunnioittamisen ja siirtämisen lisäksi hyvään käsityötaitoon, tyyliin ja lämpimään vaatteeseen. Kopioinnilla voidaan siirtää tuotteen fyysinen olemus, mutta merkitysten siirto on monimutkaisempi tapahtuma. Paitoihin voi kuitenkin liittää uusia merkityksiä valmistajien ja käyttäjien mukaan. Tekijän taidot pääsevät esiin mielenkiintoisessa ja haastavassa prosessissa, sillä kaikki eivät osaa valmistaa korsnäsinpaitoja. Näin tekijä voi korostaa omaa erityistä osaamistaan ja tuoda esiin omaa persoonallisuuttaan myös vaateen käyttäjänä. (Luutonen 1997, 120-123, 154)

Vähälä (1993) korostaa sisäisten kvalifikaatioiden merkitystä omassa neulontaharrastuksessaan. Hän kokee neulonnan rentouttavana tapana viettää vapaa-aikaa, jolloin käsillä tekeminen ja materiaalin läheisyys saavat aikaan mielihyvän tunteen. Neulottuina syntyvät tuotteet antavat hänelle voimakkaita esteettisiä nautintoja ja onnistumisen sekä aikaansaamisen iloa. Hän neuloo erittäin paljon ja tuntee suorastaan "himoa" neulomista kohtaan, vaikka työpäivät ovat usein kiireisiä ja vaativia, eikä vapaa-aikaa ole paljon. Hänen tavoitteenaan on tehdä näyttäviä, uudenlaisia neuleita, jotka ovat tunnistettavissa hänen tekemikseen. (Vähälä 1993, 4-5)

Voiko neulomisharrastus olla elämyksellistä tai neuletuote aikaansaada visuaalisen elämyksen? Taiteen ja käsitöiden parissa saavutettuja elämyksiä on tutkinut Linko (1998) väitöskirjatyössään. Elämys on hänen mukaansa kokemisen muoto, johon liittyy omakohtaisesti koettua innostusta, kiihtymystä ja harmonian saavuttamista ja joka siten erottuu jatkuvasti tapahtuvista kulttuurituotteiden kohtaamisista. Taiteen ja käsitöiden tekemiseen liittyvissä elämyksissä olennaisia ovat varhaiset onnistumisen elämykset ja muilta saatu positiivinen huomio. Tällaiset tilanteet ovat monien mieleen jääneet *käännekohtina*, jotka ovat vaikuttaneet minäkuvan rakentamiseen. Erityisen tärkeänä on koettu kannustajien merkitys, niin varhaislapsuudessa kuin myös myöhemmissä elämänvaiheissa. (Linko 1998, 9, 52)

8 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA -ONGELMAT

Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella neulontaa harrastuksena: etsiä yhteyksiä perinteeseen, kartoittaa nykytilannetta ja hahmotella mahdollisia tulevaisuuden näkymiä. Keskeistä on hakea tietoa neulonnan esiintymisestä harrastettavana ilmiönä, mutta myös etsiä merkityksiä, eli mitä neulominen harrastajalle merkitsee. Yhtenä käsityön osa-alueena neulonnan harrastaminen saattaa olla erityisen merkityksellistä joillekin ihmisille, puhutaan jopa neulomisen ”himosta”. Merkitysten etsimiseen liittyvät kiinteästi harrastuksen aloittamiseen liittyvät tekijät ja harrastuksen ilmeneminen eli mitä neulotaan. Tavoitteeni on saada mahdollisimman laaja kuva neulonnan harrastamisesta Suomessa.

Tutkimusongelmat:

1 Mitkä tekijät vaikuttavat neulontaharrastuksen aloittamiseen?

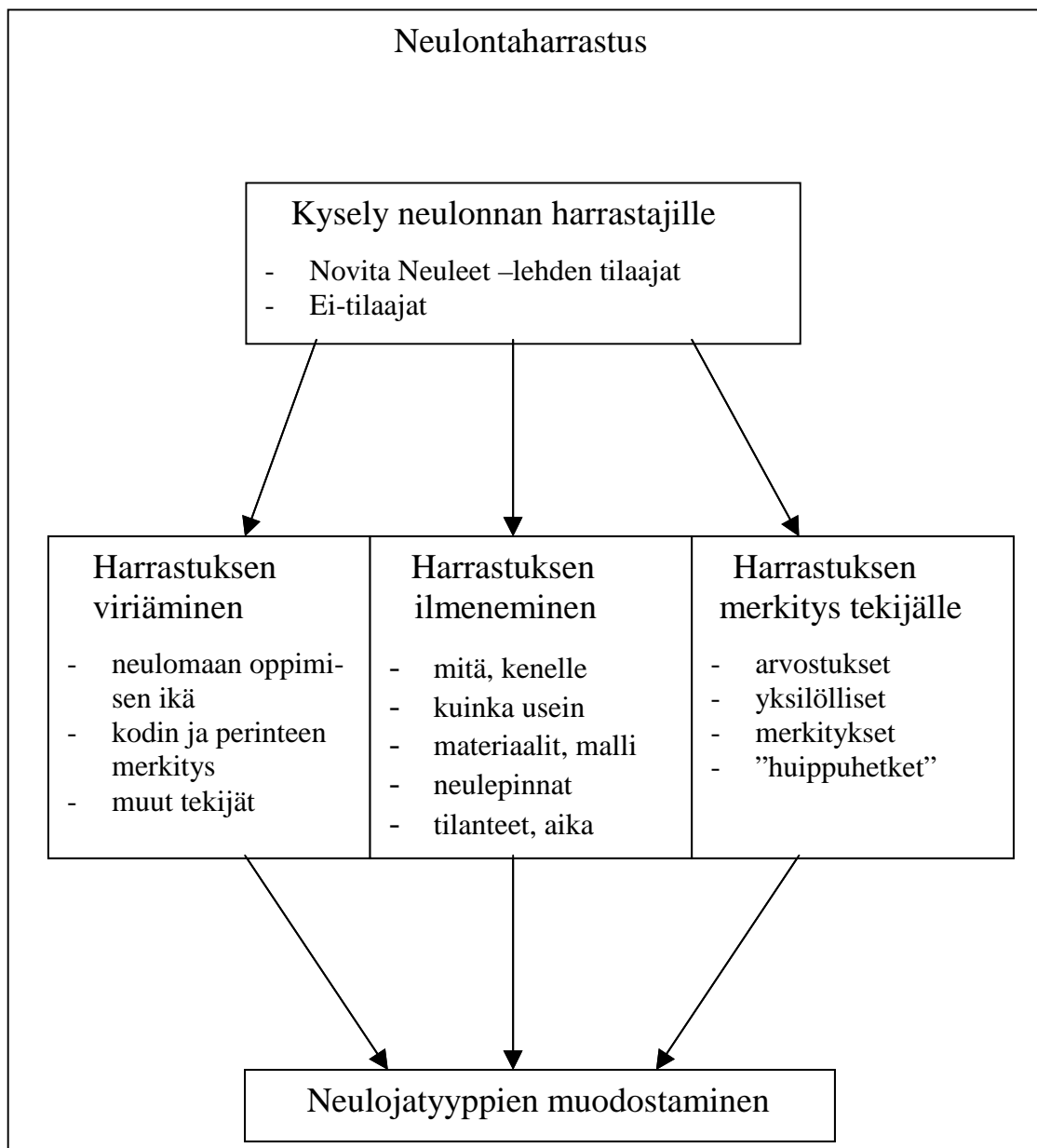
2 Miten neulontaharrastus ilmenee?

- 2.1 Mitä, kenelle ja kuinka usein neulotaan?
- 2.2 Millaisia materiaaleja ja neulepintoja valitaan?
- 2.3 Mistä neulemalli saadaan?
- 2.4 Miten neulominen liittyy tiettyyn aikaan tai tilanteeseen?

3 Mitä merkitystä neulonnalla on harrastajalle?

9 TUTKIMUSASETTELMA

Tutkimushenkilöt ovat Novita Neuleet –lehden tilaajia sekä Yhtyneiden kuvalehtien tilaajarekisterin kautta tavoitettuja neulonnan harrastajia, lehden ei-tilaajia. Tutkimusasetelmassa pyrin havainnollistamaan kyselyn tuloksien avulla tapahtuvaa tutkimusongelmien ratkaisemista ja mahdollisten neulojatyyppeiden muodostamista.

KUVIO 6. Tutkimusasetelma.

10 TUTKIMUSMENETELMÄT JA -AINEISTO

10.1 Tutkimusmenetelmien valinta

Millä tutkimusmenetelmällä saisin parhaiten vastaukset tutkimusongelmiin? Tarkastelin kvantitatiivisen eli määrällisen ja kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen välisiä eroja ja niiden sopivuutta tähän tutkimukseen. Samassa tutkimuksessa voisi käyttää myös molempia menetelmiä toisiansa täydentämään. Päädyin ratkaisuun, jossa käytän kvalitatiivista tutkimusotetta kvantitatiiviseen kyselyyn yhdistettynä.

Heikkilä (1998) määrittelee kvantitatiivisen tutkimuksen tehtäviksi selvittää lukumääriin ja prosentiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia. Tutkimuksen onnistumisen edellytyksenä on riittävän suuri ja edustava otos. Aineiston keruussa käytetään yleisimmin standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausvaihtoehtoineen. Asioita kuvataan numeeristen suureiden avulla ja näin saadaankin jo olemassa oleva tilanne kartoitettua, mutta asioiden syitä ei pystytä riittävästi selvittämään. Kvantitatiivisen tutkimuksen huonona puolena onkin pinnallisuus, koska tutkija ei pääse riittävän syvälle tutkittavien maailmaan. (Heikkilä, T. 1998, 15-16)

Anttila (1996) suosittelee kvantitatiivisen tutkimusotteenkäyttöä silloin, kun on mahdollista määrittellä mitattavia ja testattavia tai muulla tavoin numeerisessa muodossa ilmastavia muuttujia. Kvantitatiivinen tutkimusote sopii käsityön ilmiön luonteeseen, ominaisuuksiin ja aikasidonnaisuuteen kohdistuvien kysymysten tutkimiseen. Ilmiöön kohdistuvia mielipidekysymyksiä, vertailua ja vaikuttavia tekijöitä voidaan tutkia kvantitatiivisen analyysin avulla, ja kvantitatiivista tutkimusotetta voidaan kyselyaineiston lisäksi käyttää myös mm. protokollanalyysissä ja sisällönanalyysissä. (Anttila 1996, 172-179)

Kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä Heikkilä (1998) kuvailee pyrkimyksellä tutkittavan asian ymmärtämiseen. Tutkimuksessa pyritään psykologian ja muiden käyttäytymistieteiden oppeja hyödyntämällä ymmärtämään tutkimuskohdetta sekä käyttäytymisen ja päätösten syitä. Tutkittavien joukko joudutaan yleensä rajaamaan pieneksi, mutta menetelmällä ei pyritäkään tilastollisesti merkittävään edustavuuteen, vaan pikemminkin löytämään selityksiä ongelmiin.

Kohderyhmän arvoja ja asenteita tai tarpeita ja odotuksia selvittämällä saadaan tarpeellista tietoa esimerkiksi markkinoinnin tai tuotekehittelyn pohjaksi. (Heikkilä, T. 1998, 16-17)

Anttila (1996) toteaa, että kvalitatiivisen tutkimusotteen ja laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tulkinta, ymmärtäminen ja merkityksenanto. Tutkijan aikaisempi mielenkiinto asiaan, hänen elämäntapansa, ammattinsa ja aikaisempi elämänsähistoriansa vaikuttavat näkökulman valintaan. Näin eri tutkijat voivat saada samasta kohteesta erilaisia tutkimustuloksia näkökulmasta riippuen. Samoin voi käydä, kun jotakin asiaa tutkitaan eri aikoina, jolloin kunkin ajan kulttuurinäkemys vaikuttaa tulkintaan. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkija valitsee lähestymistapansa omasta historiastaan ja käytännön kokemuksistaan. Kvalitatiivinen tutkimusote soveltuu hyvin erilaisten käsityön suunnittelu- ja valmistusprosesseihin liittyvien kysymysten analysointiin sekä tilanteisiin, joissa tutkitaan tietyn ilmiön esiintymistä systeemissä tai systeeminä. (Anttila 1996, 175-183)

Tämän neulonnan harrastajille suunnatun tutkimukseni tavoitteena on saada mahdollisimman laaja kuva neulonnan harrastamiseen liittyvistä tekijöistä Suomessa. Koska yhteistyökumppaneiksi lupautuivat sekä Helsingin villakehräämö että Novita Neuleet -lehti, päätimme yhdessä kerätä tietoja kyselylomakkeen avulla. Kvantitatiivisen kyselyn lisäksi halusin liittää lomakkeeseen laajemman esseetyyppisen kysymyksen, joka toisi tutkimukseen kvalitatiivista otetta. Tutkimusmenetelmien valinnassa pidimme postikyselyä parhaana tutkimusmenetelmänä, koska halusimme kartoittaa tutkimatonta aluetta ja saada jossain määrin yleistettävää tietoa.

Jyrinki (1977) jakaa kyselyt ryhmäkyselyihin ja postikyselyihin. Ryhmäkyselyssä lomakkeet jaetaan tietylle koossa olevalle ryhmälle ja kerätään pois täyttämisen jälkeen. Postikyselyssä tutkittaville henkilöille lähetetään täytettäväksi kyselylomake, jonka he palauttavat etukäteen maksetussa kirjekuussa. Kyselymenetelmän etuna haastatteluun verrattuna voidaan pitää taloudellisuutta ja tavoitettavuutta. Haastattelijan vaikutus eliminoituu, ja vastaaja tuntee henkilöisyytensä paremmin suojatuksi kuin haastattelussa. Kysymykset ovat kaikille yhdenmukaiset, ja vastaaja voi pohtia niitä siten haluamansa ajan. Jos kysymyksissä on epäselvyyksiä, ei vastaajalla yleensä ole mahdollisuutta saada lisätietoja tai ohjeita. Kyselyn haittapuoli on myös vastaamattomuus, joka voi aiheuttaa vinoutumia tutkimustuloksiin. Vastaamattomuus voi ilmetä myös puutteellisina vastauksina, mikä aiheuttaa tutkijalle lisätyötä. (Jyrinki 1977, 8, 25)

10.2 Kyselylomakkeen suunnittelu

Kyselytutkimuksen onnistumiseen vaikuttaa olennaisesti hyvin suunniteltu kyselylomake. Heikkilä (1998) toteaa, että huonosti suunniteltu tai puutteellinen tutkimuslomake voi pilata kalliinkin tutkimuksen. Lomakkeen suunnittelu alkaa kirjallisuuteen tutustumisella, tutkimusongelman pohtimisella ja täsmentämisellä, käsitteiden määrittelyllä ja tutkimusasetelman valinnalla. Tutkimuksen tavoite on oltava selvillä ennen kyselylomakkeen laatimista, sillä tutkijan täytyy tietää, mihin kysymyksiin hän etsii vastausta. Lomakkeen ulkonäöllä, kysymysten muotoilulla ja lomakkeen rakenteen huolellisella suunnittelulla voidaan vaikuttaa kyselyyn vastaamiseen. Usein vastaaja päättää mm. lomakkeen ulkonäön perusteella, vastaako hän kyselyyn. Aluksi kannattaa kysyä helppoja kysymyksiä, joiden avulla pyritään herättämään vastaajan mielenkiinto kysyttävää asiaa kohtaan. Vaikka henkilötietoihin ja muihin taustakysymyksiin on helppo vastata, kannattaa ne varsinkin haastattelututkimuksissa kysyä vasta lopuksi, ettei henkilö liiaksi asetu omien henkilötietojensa rajaamaan rooliin. Vastausten luotettavuus voidaan varmistaa kontrollikysymyksillä, joita ei kuitenkaan saa olla liian monta. (Heikkilä, T. 1998, 46-48)

Ennen oman kyselylomakkeen laatimista tutustuin aikaisempiin tutkimuksiin, joissa oli käytetty kyselyä tiedonkeruumenetelmänä. Erilaisten kysymystyyppien vertailu auttoi hahmottamaan omaa tutkittavaa aluetta tarkemmin eli mistä näkökulmasta ongelmia tulisi lähestyä. Useiden eri lomakkeiden selailu auttoi myös kiinnittämään huomiota asioiden ryhmittelyyn, kyselyn loogiseen etenemiseen sekä ulkonäköseikkoihin. Jos tutkijan itsensä mielestä lomake on kuivan ja liian tieteellisen näköinen, se tuskin houkuttelee muitakaan ihmisiä vastaamaan.

Sain Helsingin villakehräämöltä lainaksi tutkimuksen Novita Neuleet 4/96, joka oli suunnattu lehden tilaajille joulukuussa 1996. Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa lukijoiden mielipiteitä Novita Neuleet -lehdestä, selvittää lehden lukijatyypit sekä lukijoiden käsityöharrastukseen ja kulutuskäyttäytymiseen liittyviä asioita. (Novita Neuleet tutkimusnumero 4/96) Tutkituani tämän aikaisemmin suoritetun postikyselyn kyselylomaketta huomasin, että siinä käsitellään hyvin samanlaisia asioita, joita itsekin haluaisin kysyä. Olisi varmaankin mahdollista tehdä myöhemmin vertailua samantyyppisten kysymysten osalta myös tutkimustuloksista.

Kyselylomakkeen suunnittelussa oli tavoitteena yhdistää kahden neulonnan harrastajille suunnatun pro gradu -tutkielman kysymykset samaan lomakkeeseen. Olen laatinut kyselyn (Liite 2)

yhdessä kasvatustieteen yo. Heli Laakson kanssa, joka tekee omaa tutkielmaansa neuleohjeista neulontaprosessin lähtökohtana. Kyselylomakkeen 13 ensimmäistä neulomisen nykytilanteeseen liittyvää kysymystä sekä neulomisen arvostukseen ja merkitykseen liittyvät kysymykset 24-45 kuuluvat minun tutkimukseeni. Neuleohjeen käyttöön liittyvät kysymykset 14-23 ovat Helin osuutta, lisäksi viimeisen sivun taustakysymykset 46-54 ovat molemmissa tutkimuksissa selvittämässä vastaajien taustoja.

10.3 Kysymysten laatiminen ja esitetaus

Kysymystyyppien valinnassa pidin tärkeänä vastaamisen helppoutta, koska kysymysten lukumäärä oli suuri. Valitsin lomakkeen ensimmäiselle sivulle strukturoituja, rastitettavia kysymyksiä sekä yhden avoimen kysymyksen, johon odotettiin lyhyttä vastausta. Toisen sivun kysymykset 9-13 ovat vaihtoehtokysymyksiä, joissa toivoin vastaajan miettivän, toimiiko hän tällä tavoin usein, joskus vai ei koskaan. Yhteistyökumppaneiden toivomuksesta mukana on kysymys 6 sekä neulelankojen valintaan liittyvät kysymykset 8-10. Kahden ensimmäisen sivun kysymyksillä 1-13 pyrin hakemaan vastausta tutkimusongelmaan 2: *Miten neulontaharrastus ilmenee?*

Neulomisen arvostusta ja merkitystä halusin kartoittaa kahdella tavalla. Ensiksi päätin tehdä joukon asenneväittämiä, joita mitattaisiin jollain mielipideväittämissä käytettävällä asteikolla, esimerkiksi Likertin asteikolla. Toiseksi halusin saada tietoa neulomisen merkityksestä avoimella kysymyksellä, ja mietinkin pitkään sen sanamuotoa. Avoin kysymys pitäisi muotoilla siten, että se houkuttelee vastaamaan. Samalla sen pitäisi antaa vastaajalle ohjeita ja saada hänet vakuuttuneeksi, että juuri näitä asioita halutaankin tietää.

Heikkilän (1998) mukaan asteikkotyypisten kysymysten käytön etuna on, että saadaan paljon tietoa vähään tilaan. Heikkoutena voidaan pitää sitä, ettei vastauksista voi päätellä, mikä painoarvo kohteilla on eri vastaajille. Toisena heikkoutena on, että jälkimmäisiin vastauksiin voidaan pyrkiä vastaamaan samalla tavoin kuin edellisiin, eli vastaaja pyrkii saamaan loogisuutta vastauksiinsa. Likertin asteikko on mielipideväittämissä käytetty, tavallisimmin 4- tai 5- portainen järjestysasteikon tasoinen asteikko, jossa toisena ääripäänä on yleensä *täysin samaa mieltä* ja toisena ääripäänä *täysin eri mieltä*. Asteikon keskelle voi sijoittaa vaihtoehdon *en osaa sanoa*

tai *ei samaa eikä eri mieltä* tai jättää keskimmäisen vaihtoehdon kokonaan pois. (Heikkilä, T. 1998, 51-52)

Neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaamaan laadin 20 väitettä, joilla haen vastausta tutkimusongelmaan 3: *Mitä merkitystä neulonnalla on harrastajalle?* Teoriapohjana käytin käsityön asenteiden jakautumista kolmeen komponenttiin: affektiiviseen, kognitiiviseen ja toiminnalliseen. Anttilan (1983) tutkimustulokset prosessin ja produktin merkityksistä tukivat asenteiden mittaamista kolmen komponentin avulla. Pyrin ottamaan huomioon kaikkia komponentteja yhtä paljon. Neulomistaidon vähenemiseen otetaan kantaa kahdessa väittämässä. Kontrolliväittämän *Neulominen on minusta rasittavaa* sijoitin kysymysjonon keskivaiheille.

Avoimella kysymyksellä pyrin hakemaan eritellympää vastausta tutkimusongelmaan 3. Kysymyksen muotoilussa pidin tärkeänä, että vastaaja pohtisi ennen kaikkea neulonnan henkilökohtaista merkitystä. Aluksi kysymys oli muotoiltu yksinkertaisesti: *Kuvaile vielä tilannettasi, mitä kaikkea neulominen sinulle merkitsee?* Esitestauksen jälkeen sain palautetta, jonka mukaan muutamat eivät oikein tieneet, mitä tuohon kysymykseen pitäisi vastata. Laajensin kysymystä käsittelemään neulontaharrastuksen alkuvaiheita, sillä ensimmäisestä neuletyöstä ihmisillä on yleensä jonkinlainen mielikuva, ja tällä tavoin vastaaja pääsisi kirjoittamisen alkuun. Lisäksi saisin vastauksen 1. tutkimusongelmaan: *Mitkä tekijät vaikuttavat neulontaharrastuksen aloittamiseen?* Seuraavaksi pyysin kuvailemaan itseä neulojana, koska se vaikuttaa palautteen vastaanottamiseen ja itsetuntemukseen. Neulonnan ”huippuhetket” johtavat yleensä harrastuksen pysyvyyteen tai ainakin positiivisiin mielikuviiin. Suomalaisen neulomistaidon tulevaisuus mielessäni pyysin vastaajia vielä kuvailemaan, mitä kaikkea neulominen heille merkitsee vuosituhannen vaihteen suomalaisena. Lopullisessa muodossaan avoin kysymys 45 on seuraavanlainen: *Kuvaile vielä tilannettasi: milloin ja miksi neulomisharrastuksesi alkoi, millainen neuloja olet, onko sinulla ollut joitakin ”huippuhetkiä” neuleiden parissa ja mitä kaikkea neulominen merkitsee sinulle vuosituhannen vaihteen suomalaisena?*

Taustamuuttujiksi valitsimme Heli Laakson kanssa yhdeksän eri kysymystä. Alkuun sijoitimme sukupuolta, ikää, lasten lukumäärää, asuinpaikkaa ja ammattiryhmää koskevat kysymykset. Tällaisilla tosiasiatiedoilla on yleensä hyvä luotettavuus (Jyrinki 1977, 51). Muut harrastukset ovat vastaajan oman harkinnan mukaan arvioitavissa ja niissä on paljon eri vaihtoehtoja. Sekä meille tutkijoille että Novita Neuleet –lehdelle on tärkeää tietää, harrastavatko neulojat vain neulomista vai mihin muuhun heidän mielenkiintonsa suuntautuu. Taustakysymyksestä 54,

neulomisen alkeiden oppimisajankohdasta saisin pohjaa myös tutkimusongelmaan 1: *Mitkä tekijät vaikuttavat neulontaharrastuksen aloittamiseen?*

Testasimme kyselylomakkeen tutkimusseminaarin jäsenillä ja kuudella muulla henkilöllä, jotka harrastavat neulontaa vaihtelevassa määrin. Novita Neuleet- lehden vt. päätoimittaja Heli Hot-tinen ja toimitussihteeri Ann-Mari Lehtonen sekä markkinointipäällikkö Daniela Gylfe Helsin-gin villakehräämöltä halusivat tehdä vielä joitakin pieniä muutoksia mm. kysymysten sana-muotoihin ja heidän toivomuksestaan lisättiin kysymykset 6, 9 ja 10. Testauksen jälkeen täs-mensin avoimen kysymyksen (numero 45) vastausohjetta, siirsin neulomisen oppimista koske-van kysymyksen loppuun ja ryhmittelin oman osuuteni tarkemmin. Neulomisen liittyminen tiettyyn aikaan tai tilanteeseen nousi omaksi kysymyksekseen (numero 13), jolloin saatoin li-sätä sivulle 5 muutaman arvostusväittämän.

10.4 Saatekirje

Saatekirjeessä (Liite 1) halusimme houkutella ihmisiä vastaamaan kyselyyn arvontavoittojen toivossa; olimmehan saaneet yhteistyökumppaneiltamme hyvät palkinnot kyselyyn vastaajille: kymmenen Novita Neuleet tai Moda Muotikaavat -lehden vuosikertaa ja kymmenen kappaletta kilon lankapaketteja. Saatekirjeen tehtävänä on Heikkilän (1998, 60) mukaan motivoida vas-taajaa täyttämään lomake ja selvittää tutkimuksen taustaa ja vastaamista. Hyvä saatekirje on kohtelias eikä se saa olla liian pitkä. Saimme tiivistettyä saatekirjeemme yhden sivun mittaisek-si siten, että sivun alaosassa on irtileikattava arvontalipuke, johon vastaaja voi kirjoittaa yh-teystietonsa. Korostimme, että näitä yhteystietoja käytetään vain kyselyyn liittyvässä palkinto-jen arvonnassa.

10.5 Tutkimushenkilöiden valinta ja kyselylomakkeen lähettäminen

Tavoitteeni on tutkia neulonnan harrastajien näkemyksiä neulontaan liittyvistä merkityksistä. Miten tavoittaisin harrastajia laajalta alueelta niin, että tutkimuksestani olisi hyötyä ja sen tuloksia voitaisiin jossain määrin yleistää? Yhteistyökumppanien löydyttyä osa ongelmista oli ratkaistu. Yhtyneillä Kuvalehdillä, joihin Novita Neuleet –lehti kuuluu, on käytössään laaja tilaajarekisteri osoitetietoineen. Lehden tilaajista voi helposti poimia koko maata käsittävän otoksen. Toisen ryhmän halusin ns. kontrolliryhmäksi muista neulonnan harrastajista. Koska on hyvin vaikea tavoittaa neulonnan harrastajia sattumanvaraisesti, päädyin lopulta vaihtoehtoon, jossa voisimme käyttää lehden tilaajarekisterissä olevia osoitetietoja. Rekisteristä poimittiin otos, johon kuuluvat henkilöt ovat joskus osallistuneet arvontoihin, kilpailuihin tai palautteen antamiseen, jolloin heidän yhteystietonsa olivat jääneet lehden rekisteriin.

Novita Neuleet –lehden tilaajarekisteristä poimittiin tasaväliotannalla koko maasta postinumeron mukaan joka 50:s lehden tilaaja. Vastaavasti ei-tilaajista poimittiin samalla tavoin joka 70:s. Tutkimushenkilöiksi valittiin näin 311 lehden tilaajaa ja 292 ei-tilaajaa, yhteensä 603 henkilöä. Määräaikaan mennessä saapui 169 tilaajien ja 156 ei-tilaajien täyttämää lomaketta, yhteensä 325 vastausta. Palautumisprosentti oli 54%. Kyselylomakkeet numeroimme juoksevilla numerolla siten, että tilaajat ja ei-tilaajat muodostavat omat erilliset ryhmänsä, joita en katsonut tarpeelliseksi ryhtyä enää uudelleen nimeämään. Neljän kyselylomakkeen tiedot jouduin hylkäämään, koska niissä oli viimeinen, taustakysymyksiä käsittelevä sivu jätetty täyttämättä. Näin lopulliseksi tutkimukseen osallistuvien henkilöiden määräksi tuli 321, joista tilaajia 166 ja ei-tilaajia 155 henkilöä.

10.6 Analysointisuunnitelma

Tutkimusongelmaan 1 (Mitkä tekijät vaikuttavat neulontaharrastuksen viriämiseen?) etsin vastausta korrelaatiokerroimen ja sisällön erittelyn avulla. Korrelaatiokerroin mittaa kahden muuttujan välillä olevaa riippuvuutta, ja tässä tapauksessa tarkastelen neulomisen oppimisiän

mahdollista vaikutusta muihin muuttujiin. Sisällön erittely on joukko menettelytapoja, joiden avulla eri dokumenttien sisällöistä tehdään havaintoja ja kerätään tietoa. Avoimen kysymyksen vastauksista kerään tietoja neulontaharrastuksen aloittamiseen liittyvistä tekijöistä ja pyrin tekemään niistä yhteenvedon. Neulonnan tulevaisuutta opittavana taitona mittaan kahdesta asennemuuttujasta muodostettavalla faktorilla.

Neulontaharrastuksen ilmenemistä käsittelevää tutkimusongelmaa 2 pyrin kuvailemaan otoksesta saatujen frekvenssien, prosenttien ja tunnuslukujen avulla. Lehden tilaajien ja ei-tilaajien välisiä mahdollisia eroavaisuuksia sekä taustamuuttujien vaikutusta harrastuksen ilmenemiseen tutkin ristiintaulukoinnilla, korrelaatiokertoimella, khiin neliö –testillä ja tarvittaessa vielä t-testillä. Avoimen kysymyksen vastauksista poimin esille sellaiset maininnat, jotka liittyvät olennaisesti tutkimusongelman selvittämiseen.

Kolmanteen tutkimusongelmaan (Mitä merkitystä neulonnalla on harrastajalle?) haen vastausta sisällön erittelyllä, faktorianalyysillä ja soveltamalla olemustyyppianalyysiä Enerothin (1984) mukaan. Faktorianalyysin avulla neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaavat muuttujat yhdistän muutamaksi yleismuuttujaksi eli faktoriksi. Tavoitteena on hakea aineistosta samalla tavoin toimivia ”neulojatyyppejä”. Avoimen kysymyksen vastauksia pyrin luokittelemaan aineistosta nouseviin ryhmiin. Mahdollisuuksien mukaan sovellan myös olemustyyppianalyysiä, joka perustuu aineiston ryhmittelemiseen neulonnan harrastajia kuvaavien tyyppien muodostamiseksi.

10.7 Tulosten käsittely ja analysointi

Kyselylomakkeiden tietojen käsittelyssä käytin SPSS-ohjelmaa, jolla voi tehdä monipuolisia tilastointeja suurestakin otoksesta. Joistakin kysymyksistä saattoi vastaaja valita useampia vastausvaihtoehtoja, mikä hieman hankaloitti käsittelyä. Myös vastaamatta jätettyjä kysymyksiä oli useita, mutta ne saattoi yksinkertaisesti jättää koodaamatta. Neljä vastauslomaketta hylkäsin kokonaan täyttämättä jätettyjen taustatietojen takia. Kirjoitin avoimen kysymyksen vastaukset tekstinkäsittelyohjelmalla tekstiksi, jota voin luokitella myöhemmin. Hyväksyin avoimen kysymyksen vastauksista mukaan vain sellaiset, joissa oli pohdittu tarkemmin neulontaharrastuksen aloittamiseen liittyviä tekijöitä ja neulonnan merkitystä. 321 kyselyyn osallistuneesta 50 oli jättänyt kokonaan vastaamatta avoimeen kysymykseen ja lisäksi kahdessa lomakkeessa oli vain maininta ”en osaa sanoa”. Monet vastaajat olivat selvittelleet laajasti harrastuksensa ilmenemistä eli millaisia neuleita, kenelle ja milloin he neulovat, mutta merkityksiä on ilmeisen vai-

kea eritellä. Näin ollen valitsin jäljelle jääneistä 269 lomakkeesta kvalitatiiviseen käsittelyyn 73 sillä perusteella, että niissä oli paneuduttu tarkemmin neulontaharrastuksen viriämiseen ja merkitykseen.

Kun olin syöttänyt aineiston tietokoneelle, tulostin kaikista muuttujista frekvenssi- ja prosenttijakaumat. Vastaajien joukossa ei valitettavasti ollut yhtään miestä. Taustamuuttujia tarkastelllessani jouduin yhdistämään kaksi alimman ikäryhmän luokkaa toisiinsa, koska ryhmään alle 20 vuotta tuli vain yksi maininta. Taloudessa olevien alle 18-vuotiaiden lasten määrää ja ikäryhmää tiedusteleva muuttuja oli huonosti muotoiltu, sillä siihen oli vaikea vastata sellaisten henkilöiden, joilla oli lapsenlapsia tai yli 18-vuotiaita lapsia. Jätin muuttujan käsittelemättä, koska sillä ei tutkimustuloksiin olisi ratkaisevaa vaikutusta. Ammattiryhmää kuvaavassa muuttujassa yhdistin luokat maanviljelijä ja kotiäiti sekä yrittäjä, johtava asema ja muu ammattiryhmä. Muiden harrastusten luokittelua varten jouduin erittelemään muut harrastukset käsityöharrastuksista, jotka myös luokittelin eri alaluokkiin.

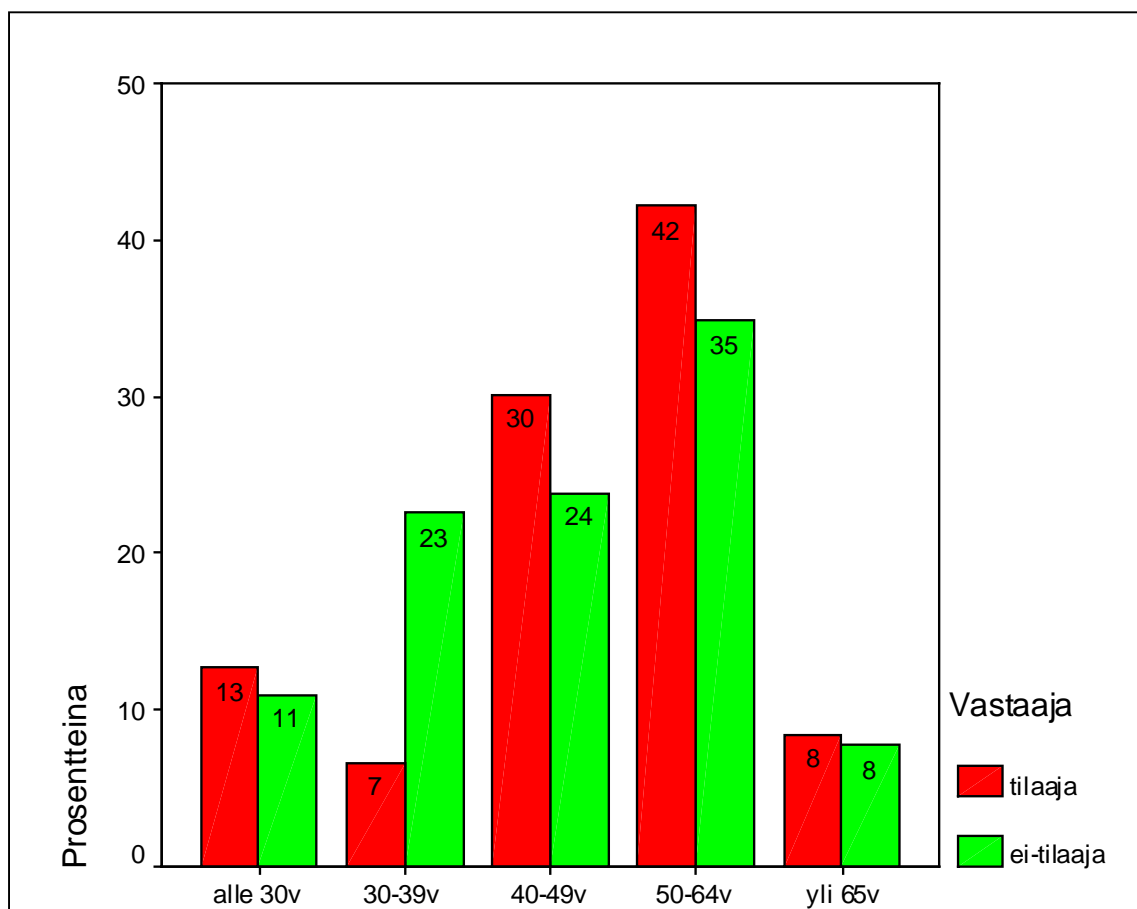
Analysointisuunnitelman mukaisten yhteenvetojen tulostamista varten tein vielä joitakin pieniä korjauksia aineistoon. Neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaavissa väittämässä jouduin kääntämään negatiiviset väittämät positiivisiksi, minkä jälkeen ryhmittelin kaikista väittämistä faktorianalyysiä varten viisi ryhmää (Liite 3). Neulontataidon oppimiseen ja tulevaisuuteen liittyvät väittämät 34 ja 44 yhdistin kuvaamaan neulonnan taidon oppimiseen liittyviä asenteita. Kysymykset 24 ja 25 mittaavat yhdistettynä neulonnan arvostusta. Neulontaprosessiin liittyviä väittämiä jouduin karsimaan, koska reliabiliteettia mittava Cronbachin alfa -arvo oli liian alhainen. Neulontaprosessia kuvaavaan faktoriin hyväksyin lopulta mukaan väittämät 27, 38 ja 43. Neuletuotteeseen eli produktiin liittyviä merkityksiä kuvaan faktorilla, joka muodostuu väittämistä 26, 28, 31, 32 ja 33. Lopuksi halusin eritellä neulonnan merkitykseen liittyviä muodikkautta ja taloudellisuutta kuvaavia tekijöitä (väittämät 35, 36, 39 ja 41) yhteiseksi faktoriksi.

Avoimen kysymyksen vastaukset olin kopioinut sanatarkasti tekstinkäsittelyohjelmalla. Numeroin vastaukset kyselylomakkeessa jo olevan tunnuksen mukaan ja liitin mukaan ikäryhmän. Luin vastaukset useaan kertaan läpi ja yritin etsiä niistä pohjaa luokitukselle. Muodostin ryhmät neulontaharrastuksen viriämiseen liittyvistä tekijöistä seuraavasti: 1) kodin ja perinteen merkitys, 2) tarve, joka liittyy keskeisesti elämän käännekohtiin, käsillä tekemisen tarpeeseen tai tietyn neulemallin toteuttamiseen ja 3) koulukokemukset.

Neulontaharrastuksen merkitystä tekijälle pyrin aluksi hahmottamaan luokittelemalla vastaukset aineistosta nouseviin ryhmiin. Sen jälkeen sovelsin olemustyyppianalyysiä siten, että muodostin 73 jo valitusta vastaajasta uuden muuttujan SPSS-ohjelmaan. Tutkin tämän uuden muuttujan suhdetta muihin muuttujiin vertailemalla useita tapauksia rinnakkain. Tavoitteenani oli etsiä tietokoneella olevasta aineistosta niitä samoja piirteitä, joita avoimen kysymyksen perusteella näytti nousevan esiin. Faktorianalyysin tulosten ja käsinneulonnan useutta tiedustelemaan kysymyksen perusteella muodostin kaksi neulonnan harrastajatyyppejä: jatkuvasti neulovat eli elämäntapaneulojat sekä puuskittain neulovat eli tarveneulojat.

10.8 Tutkimukseen osallistuneiden taustatiedot

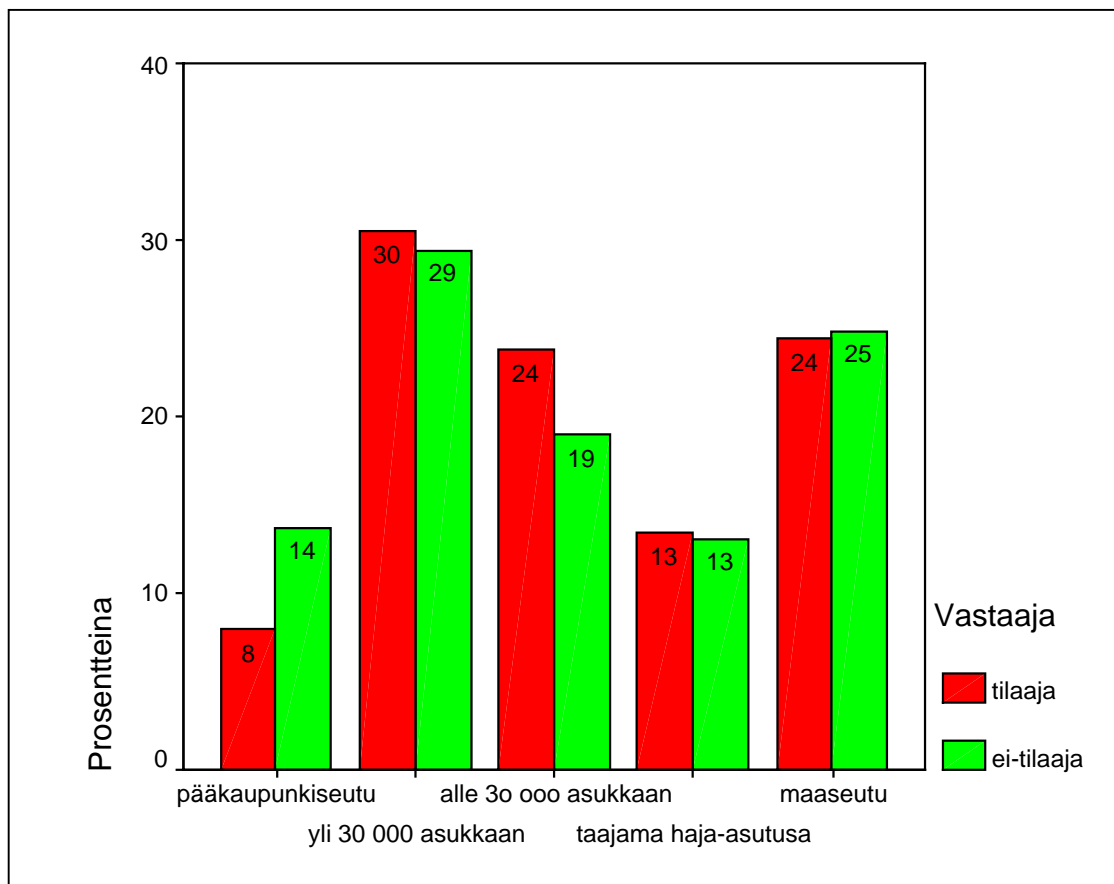
Tutkimuksessa olen käsitellyt 321 henkilön vastauksia. Vastaajista 166 on Novita Neuleet -lehden tilaajia ja 155 ei-tilaajia. Seuraavassa tarkastelen vastaajien taustamuuttujia frekvenssien ja prosenttien avulla, jotta tutkimukseen osallistuneista henkilöistä muodostuisi yleiskuva. Lehden tilaajat ja ei-tilaajat jakaantuivat ikäryhmiin seuraavan kuvion mukaisesti:

KUVIO 7. Vastaajien ikäjakauma prosentteina (N=321).

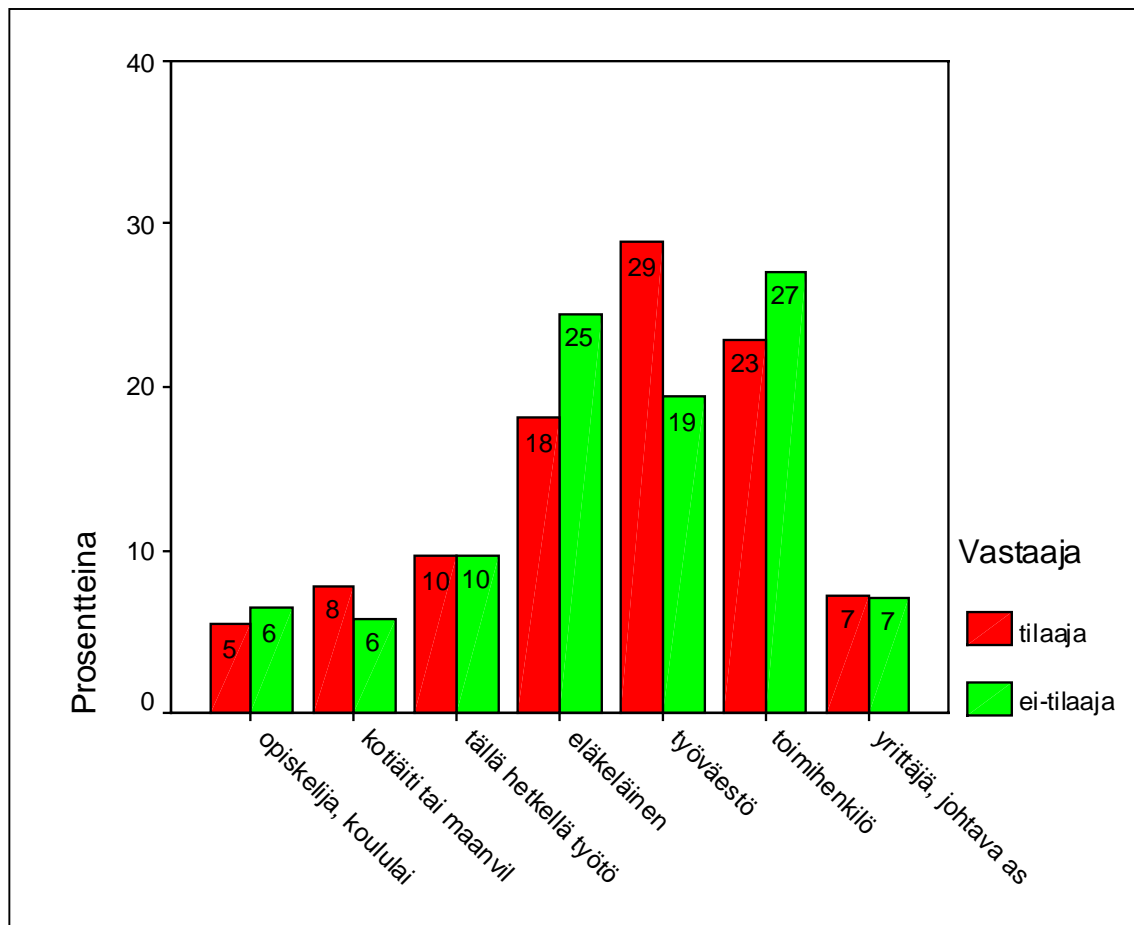
Edellisen kuvion mukaisesti eniten vastaajia oli ikäryhmässä 50-64v, mutta mielenkiintoista oli huomata, että lehden tilaajia oli ikäryhmässä 30-39v huomattavasti vähemmän kuin ei-tilaajia. Olisiko tässä vihje lehden markkinoinnin suuntaamisesta tälle ikäryhmälle?

Lähes kolmasosa vastaajista asuu yli 30 000 asukkaan kaupungeissa ja neljäsosa maaseudulla. Pääkaupunkiseudulta kyselyyn osallistui enemmän ei-tilaajia kuin tilaajia. Neljä vastaajaa oli jättänyt ilmoittamatta asuinpaikkansa.

KUVIO 8. Vastaajien asuinpaikka prosentteina (N=317).

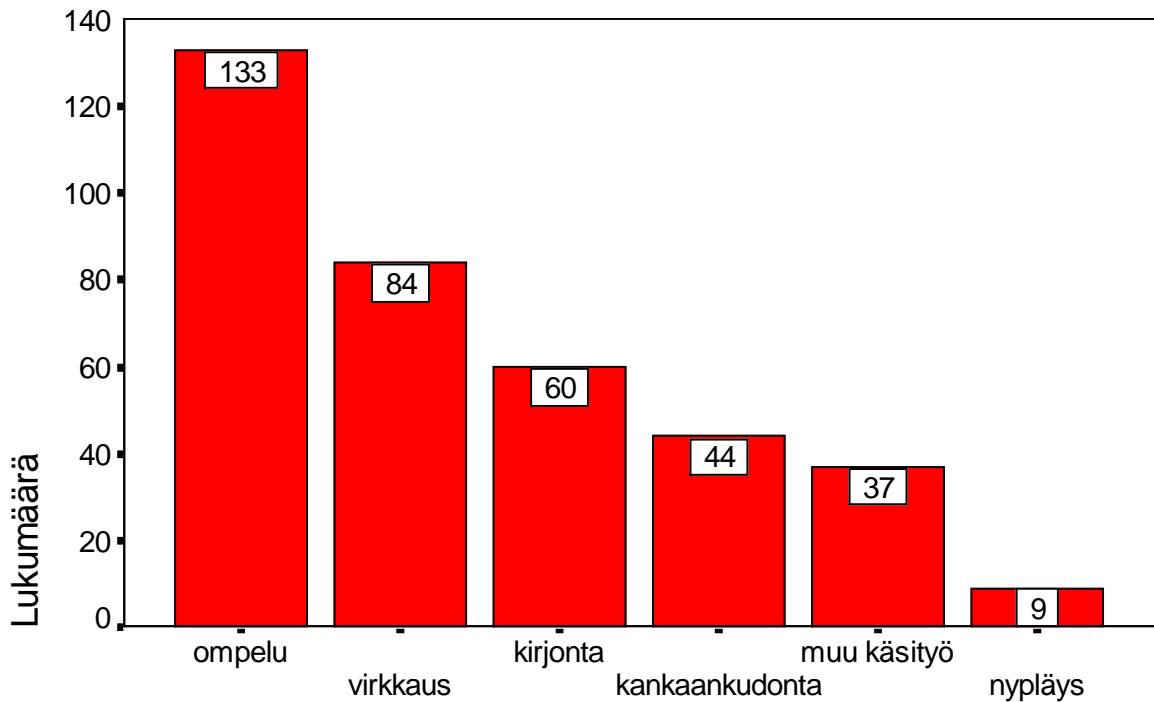
Ammattiryhmissä korostuivat toimihenkilöt (f=80) ja työväestö (f=78) lähes yhtä suurina ryhminä. Tilaajien ja ei-tilaajien kesken eroavaisuutta tuli kuitenkin esille, kuten kuviosta 9 voidaan havaita. Työelämässä olevia on vastaajista yli puolet.

KUVIO 9. Vastaajien ammattiryhmä prosentteina (N=321).

Vastaajista 75% (f=243) ilmoitti, ettei heillä ole minkäänlaista käsityöalan koulutusta. Muilla vastaajilla oli käsityöalan ammatillista koulutusta (f=20), Käsityöalan kursseja (f=27) tai muuta käsityöalan koulutusta (f=30). Yksi henkilö ei vastannut tähän kysymykseen lainkaan. Olin tavoittanut todella neulonnan harrastajia, sillä vastaajista 97% (f=311) ilmoitti neulovansa vain harrastukseksi, ei ansiomielessä.

Muita harrastuksia tiedustellessani kävi ilmi, että käsityötä harrastetaan monessa muodossa. Seuraavasta kuviosta näkyy, että suosituin käsityöharrastus neulonnan ohella on ompelu (f=133), samoin virkkaus oli myös yleistä (f=84). Kohtaan muu olen luokitellut maininnat kaanpainannasta, huovutuksesta, frivolitén valmistamisesta ja käsityöaskartelusta.

KUVIO 10. Vastaajien muut käsityöharrastukset (N= 321).

Käsitöiden lisäksi neulojat ilmoittivat harrastuksikseen ruoanlaiton ja leivonnan 67% (f=215), liikunnan 66% (f=213), musiikin 22% (f=71), lukemisen 5% (f=17) sekä muita yksilöllisiä harrastuksia kuten esimerkiksi koirien kouluttamisen ja puutarhanhoidon. Muutama vastaaja kirjoitti neulovansa ruoanlaiton lomassa ja liikunnan harrastamisesta todettiin, että se on hyvää vastapainoa neulonnalle.

11 TUTKIMUSTULOKSET

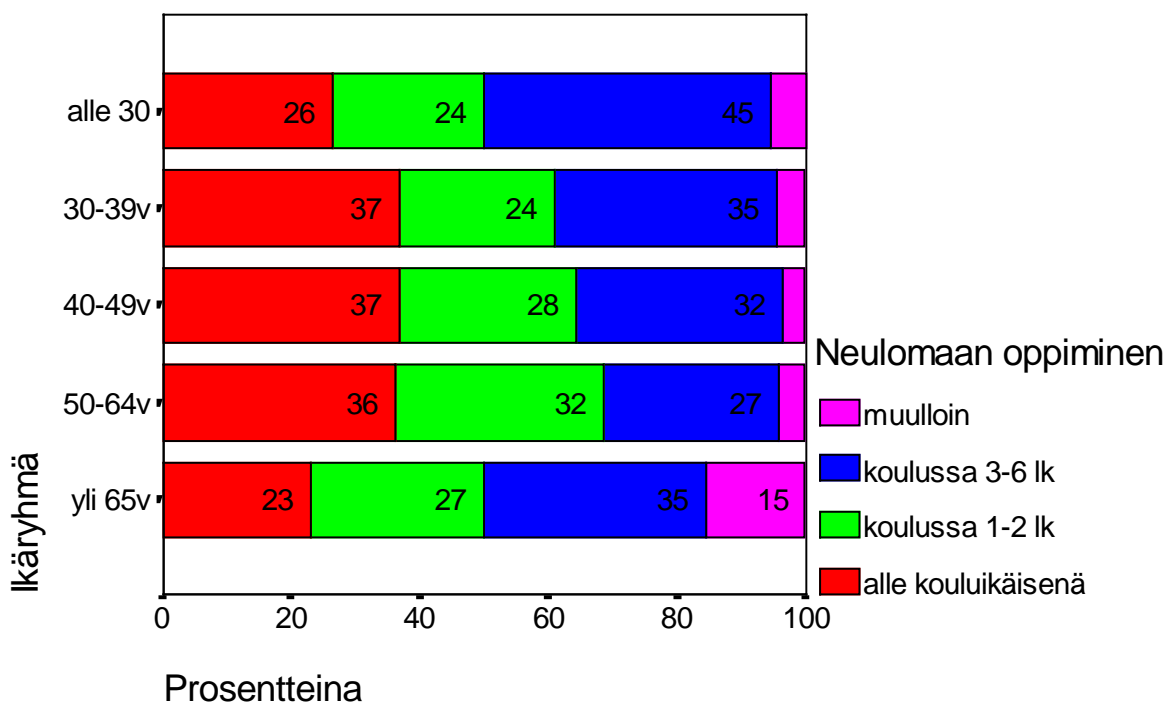
Esitän seuraavassa tutkimustulokset ongelmittain ryhmiteltynä. Kvantitatiivisen kyselyn tuloksia pyrin täydentämään esimerkeillä, jotka ovat suoria lainauksia vastaajien kirjoituksista. Kvalitatiivista tutkimusotetta olen käyttänyt pääasiassa kohdissa 11.1 ja 11.3.

11.1 Harrastuksen viriämiseen liittyvät tekijät

Harrastuksen viriämiseen liittyviä tekijöitä olen ryhmitellyt tutkimusasetelman mukaisesti taidon oppimiseen, kodin ja perinteen merkitykseen sekä muihin tekijöihin. Ryhmää muut tekijät tarkensin jakamalla sen tulosten perusteella kahteen osaan, jotka liittyvät tarpeisiin ja koulukokemuksiin.

11.1.1 Neulomisen taidon oppiminen

Peruskoulussa opetellaan tänä päivänä neulonnan alkeita yleensä neljännellä luokalla. Kuitenkin 34% (f=110) vastaajista ilmoitti oppineensa neulomaan jo ennen kouluikää. Onko ennen opeteltu neulomaan aikaisemmin eli ovatko vanhemmat ikäryhmät oppineet neulomaan useimmiten jo ennen kouluikää? Seuraavassa kuviossa on esitetty neulomisen alkeiden oppimiskäytäntöä ikäryhmittäin.

KUVIO 11. Neulomisen alkeiden oppiminen ikäryhmittäin.

Verratessani neulomisen alkeiden oppimiskäytäntöä muihin muuttujiin ristiintaulukoinnin ja tilastollisten testien avulla (Liite 4) en löytänyt merkittäviä eroja. Ei voida sanoa, että vanhemmat ikä-

ryhmät olisivat oppineet neulomaan merkittävästi useammin ennen kouluikää verrattuna muihin ikäryhmiin. Neulomaan oppimiseen ennen kouluikää löytyy sen sijaan perusteluja kodin ja perinteen merkityksestä. Avoimen kysymyksen vastauksia purkaessani luokittelin ensin kaikkien vastaajien (N=321) kohdalta, kuinka monessa niistä oli mainittu äidin tai jonkun muun lähisukulaisen vaikutus oman neulontaharrastuksen aloittamisessa. Tällainen maininta oli 61 tilaajan ja 41 ei-tilaajan vastauksessa eli 32% kaikista vastaajista mainitsi ryhtyneensä neulomaan kotoa saadun esimerkin mukaisesti. Koska vastauslomakkeet oli puutteellisesti täytetty avoimen kysymyksen osalta, jouduin tekemään valintaa jatkotyöskentelyä varten.

11.1.2 Kodin ja perinteen merkitys

Kysymykseen *Milloin ja miksi neulomisharrastuksesi alkoi* otin tarkempaan analysointiin 73 lomaketta sillä perusteella, että niissä oli paneuduttu huolelliseen vastaamiseen. Poikkeavat prosenttiluvut jatkossa johtuvat siitä, että tutkimissani 73 lomakkeessa oli yhteensä 76 mainintaa harrastuksen aloittamiseen liittyvistä tekijöistä, eli prosentit on laskettu mainintojen lukumäärästä (76). Vastaukset luokittelin kolmeen ryhmään, joista ensimmäinen kuvaa suvun ja perinteen merkitystä oman neulontaharrastuksen viriämisessä. Mainintoja oli 34 lomakkeessa eli 47% näistä vastaajista koki jollain tavoin innostuneensa neulomaan ”suvun perintönä”. Tässä muutamia esimerkkejä:

Isoäitini on kova käsityöihminen ja hän opetti äitini tekemään käsitöitä ja hän minua. Minä olen yrittänyt opastaa samoin omia tyttäriäni. (A42, 40-49v) Suuri syy neulomisharrastuksen alkamiseen oli ehkä se, että äitini on aina neulonut. Hänen mukanaan se tarttui minuun. (B76, 20-29v)

Suvun perinteitä kunnioitetaan ja perinteen siirtämistä tuleville sukupolville pidetään tärkeänä. Toisaalta yhteenkuuluvaisuuden tunne omien perheenjäsenten kesken vahvistuu, kun harrastetaan samoja asioita, kuten seuraavassa:

Olin 4-vuotias, kun neuloin 1. pannulappuni (pieni, edestakaisneuleinen). 6-vuotiaana neuloin lapaset viidellä puikolla muuten, mutta peukaloa en vielä osannut. Äitini opetti minut neulomaan. Halusin opetella, koska äitinikin neuloi ja halusin tulla hänen kaltaisekseen. Samoin olen opettanut oman tyttärenti neulomaan ja nykyisin neulomme hänen kanssaan yhdessä TV:n ääressä. (A51, 40-49v)

Neulomaan oppiminen on monimutkainen prosessi. Esimerkiksi lähisukulainen voi auttaa harrastuksen alkuvaiheissa antamalla omaa aikaansa, jolloin kiinnostus neulontaa kohtaan saadaan syntymään:

Eräällä lomalla mummo sanoi, että mennäänpäs kauppaan ja saat valita itsellesi sukkalangat ja valitsin kauniin lilanväriset. Sitten mummo neuvoi sukan kädestä pitäen ja siitä innostus ja haasteellisuus sukkiin syttyi. (A154, 50-64v)

Perinteisesti Suomessa on pidetty arvossa ahkeruutta, jota voi korostaa tekemällä käsillään töitä:

Lapsuuskodissani oli ns. synty olla tekemättä mitään, joten käsityöt olivat joka-päiväisiä. (A35, 50-64v)

11.1.3 Tarve harrastuksen viriämisen taustalla

Erilaiset tarpeet vaikuttavat neulontaharrastuksen aloittamiseen. Tarve voi liittyä tuotteeseen eli produktiin, kun tarvitaan esimerkiksi lämmintä päälle pantavaa. Toisaalta se voi liittyä käsillä tekemisen tarpeeseen. Erilaiset elämän käännekohtat ja elinympäristössä tapahtuvat muutokset voivat saada aikaan harrastamisen tarvetta. Myös ulkopuoliset virikkeet, esimerkiksi hyvän neulemallin näkeminen, saattavat virittää harrastuksen. Tarkasteltuani 73 vastaajan antamia tietoja heistä 24 (33%) mainitsi harrastuksensa viriämiseen liittyvän jotain sellaista, joka viittaa tarpeeseen.

Elämän käännekohdista lapsen syntymä virittää valmistamaan vauvalle jotain omin käsin tehtävää vaatetta. Pienikokoiseen vauvan neuleeseen ei tarvitse uhrata paljon materiaalia eikä sen valmistamiseen mene niin paljon aikaa kuin aikuisten neuleeseen. Neuloessa voi virittyä ajattelemaan tulevaa vauvaa, jolloin neule voi saada aivan erityistä merkitystä. Toisaalta vauvojen ja lasten neuleisiin liittyy taloudellisuuskysymyksiä: tekemällä itse voi säästää. Seuraavassa vastaajien ajatuksia:

Neulomisharrastukseni alkoi 16v sitten, kun veljeni perheeseen alettiin odottaa vauvaa. Aloitin harrastukseni vauvan neuleilla ja olen nähtävästi jäänyt ”koukkuun”. (B102, 30-39v) Äitiyslomalla ei ollut lapsen nukkuessa käsillä tekemistä (v.84). Siitä lähtien aina joku työ menossa. (A9, 40-49v) Lasten ollessa pieniä halusin heille yksilöllisiä neulevaatteita ja haluan, että istuessani voin käyttää aikani hyödyllisesti. (B 118, 50-64v)

Tarve voi liittyä konkreettisesti neulevaatteeseen, joka halutaan valmistaa. Hyvän neulemallin tai uusia lankoja nähtäessä saattaa myös syntyä tarve aloittaa neulominen, joka voi johtaa pysyvään harrastukseen. Tässä kaksi esimerkkiä:

Neuleharrastukseni alkoi lukiossa, kun löysin Novita-lehdestä villapaidan mallin, jonka halusin toteuttaa. Osasin toki neuloa jo ennestään, mutta aktiivisempi harrastuneisuus alkoi vasta tuolloin. (A7, 20-29v) Olin noin 12-vuotias, ja äiti ei ehtinyt neuloa minulle haluamiani malleja - oli tehtävä ne siis itse. (A27, 20-29v)

Neuletuotteen lisäksi tarve voi ilmetä käsillä tekemisen tarpeena, jolloin vapaa-aikaa halutaan käyttää hyödyllisesti. Erilaisista elämäntilanteista johtuen vapaa-ajan määrä saattaa lisääntyä, mikä vaikuttaa harrastamisen aloittamiseen. Lasten ja nuorten kuulee ajoittain kysyvän vanhemmiltaan, mitä voisi tehdä, että aika kuluisi. Sopivassa tilanteessa aloitettu neulonta voi johtaa elinikäiseen harrastamiseen eikä silloin enää ole tekemisestä puutetta.

Neulominen alkoi 13-vuotiaana keskellä talvea. Pakkanen piti nuoren ihmisen sisällä eristyksissä kavereista. Oli pakko keksiä jotain tekemistä. Aloitin sukilla ja siitä se jatkui. (B56, 20-29v)

11.1.4 Koulukokemusten vaikutus

Koulun käsityönopettaja oli jäänyt lähtemättömästi mieleen monelle vastaajalle. 18 (27%) lomakkeessa 73:sta oli mainittu opettajan antaman palautteen vaikuttaneen omaan asennoitumiseen käsitöitä kohtaan. Koulukäsitöiden onnistumisen kokemuksilla saattaa olla suuri merkitys myöhempään harrastuneisuuteen. Toisilla koulukokemukset olivat positiivisia ja innostavia, jolloin oman harrastuneisuuden katsottiin syntyneen hyvän opettajan vaikutuksesta. Joidenkin kohdalla taas opettajan kritiikki oli vaikuttanut negatiivisesti eikä neulontaa haluttu enää ajatella, kunnes myöhemmin tilanne muuttui. Koulukäsitöissä epäonnistuneet saattoivat myöhemmin pyrkiä näyttämään sekä itselleen että ympäristölleen, etteivät ole sen huonompia kuin muut. Neulomisen taito opeteltiin sisulla, kuten seuraavissa esimerkeissä:

Kouluaikoina, lapsena en tiennyt mitään niin inhottavaa kuin käsityöt ja lapasten ja sukkien neulominen. Jossain murrosiän vaiheilla se sitten alkoi: innostuin neulomaan itselleni puseroa, ja sen jälkeen minulla on aina ollut käsityö. (A16, 50-64v)

Kun olin kansakoulun 3-4 luokalla tein kaksiväristä tumpua sormenpäät verellä. Se oli niin kovaa neuletta, että se pysyi pulpetilla pystyssä ja käsityönopettaja sanoi, ettet koskaan saa puikoilla mitään aikaiseksi. Tottahan se olikin aina siihen

saakka, kun olin 18-19-vuotias. Olin kihloissa nykyisen mieheni kanssa, oli ollut sotavuodet ja rupesi saamaan lankoja ilman kuponkia. Niinpä minäkin ostin niitä ja aloin tehdä slipoveria sulhaselleni yllätykseksi. Hain mielestäni kivan mallin ja aloitin, mutta kyllä se työ lensi monta kertaa nurkkaan ja ajattelin, ettei siitä tule mitään, mutta paha sisu ei antanut periksi, joten purin ja tein. Lopuksi sain työn valmiiksi ja jäin koukkuun, mitä tulee neuletöihin. Sen jälkeen ei ole tullut sellaista mallia eteeni, etten siitä selviä. (A66, yli 65v)

Olin hyvin huolestunut vastaajien voimakkaista purkauksista entistä käsityöopettajaansa kohtaan, sillä opetanhan itsekin peruskoulun yläasteella käsitöiden tekemistä. Onneksi joukossa oli positiivisiakin esimerkkejä, kuten seuraavassa:

Kansakoulussa meillä oli hyvä käsityöopettaja, joka opetti ja innosti kutomaan nukenvaatteita ja pakolliset villasukatkin onnistuivat tosi hyvin. (A42, 40-49v)

Kannustus ja onnistumisen kokemukset vaikuttivat myös seuraavan vastaajan kohdalla harrastuksen aloittamiseen:

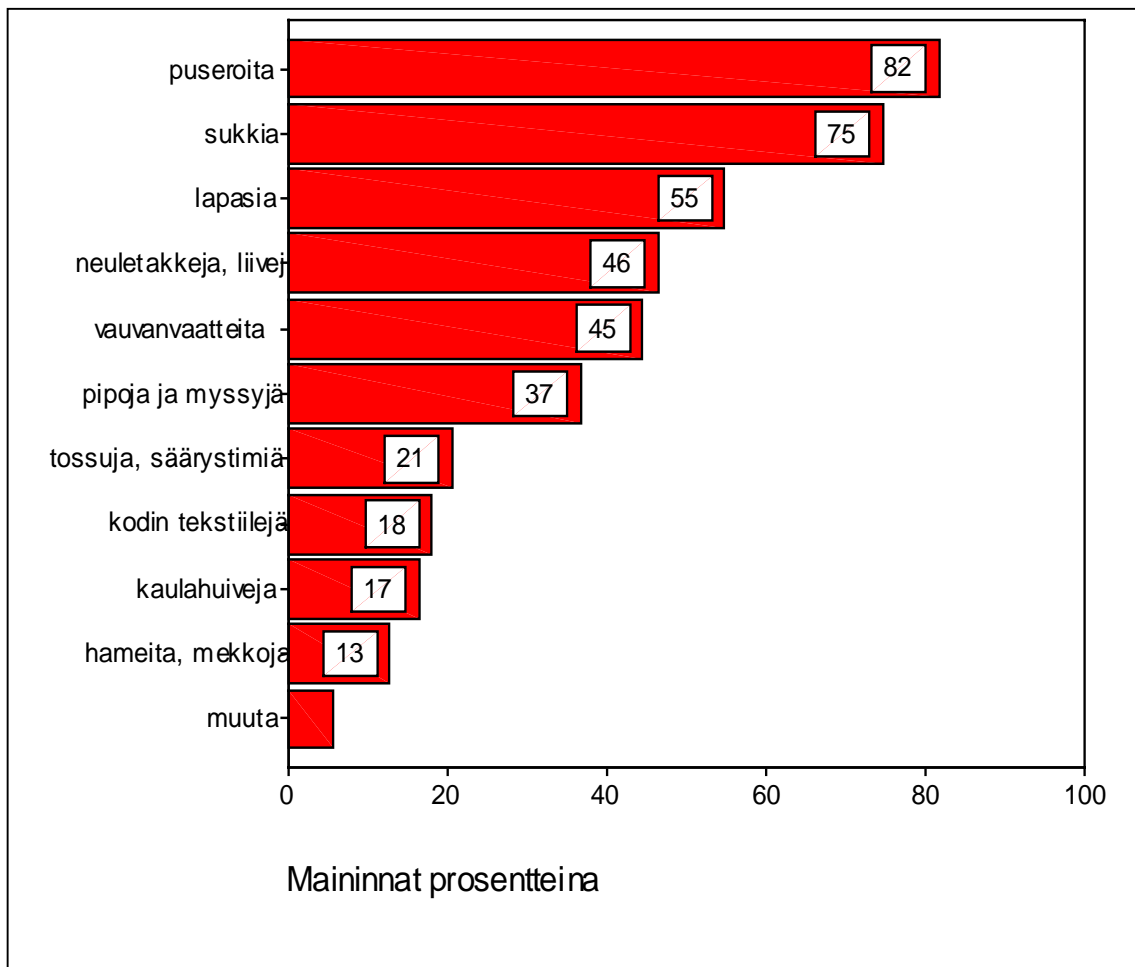
Harrastus alkoi ala-asteella, kun neuloimme sukat. Tein beigen väriset, pitsireunaiset, palmikoilla koristetut ja nilkassa roikkui pienet pampulat. Sukat lähetettiin johonkin koulujen väliseen katselmukseen ja voittivat 1. sijan. Lämmitti mieltä ja myöhemmin jalkoja. (A61, 20-29v)

11.2 Neulontaharrastuksen ilmeneminen

Harrastuksen ilmenemisestä saadut tutkimustulokset ovat seuraavassa alaongelmien mukaisessa järjestyksessä. Vastaajat olivat kuvailleet oman neulontaharrastuksen ilmenemistä myös avoimessa kysymyksessä, josta olen poiminut tilastotietojen joukkoon muutamia suoria lainauksia.

11.2.1 Mitä, kenelle ja kuinka usein neulotaan

Vastaajat neulovat eniten villapaitoja (f=262) ja toiseksi eniten sukkia (f=240). Vastaavat prosenttiosuudet näkyvät seuraavasta kuviosta.

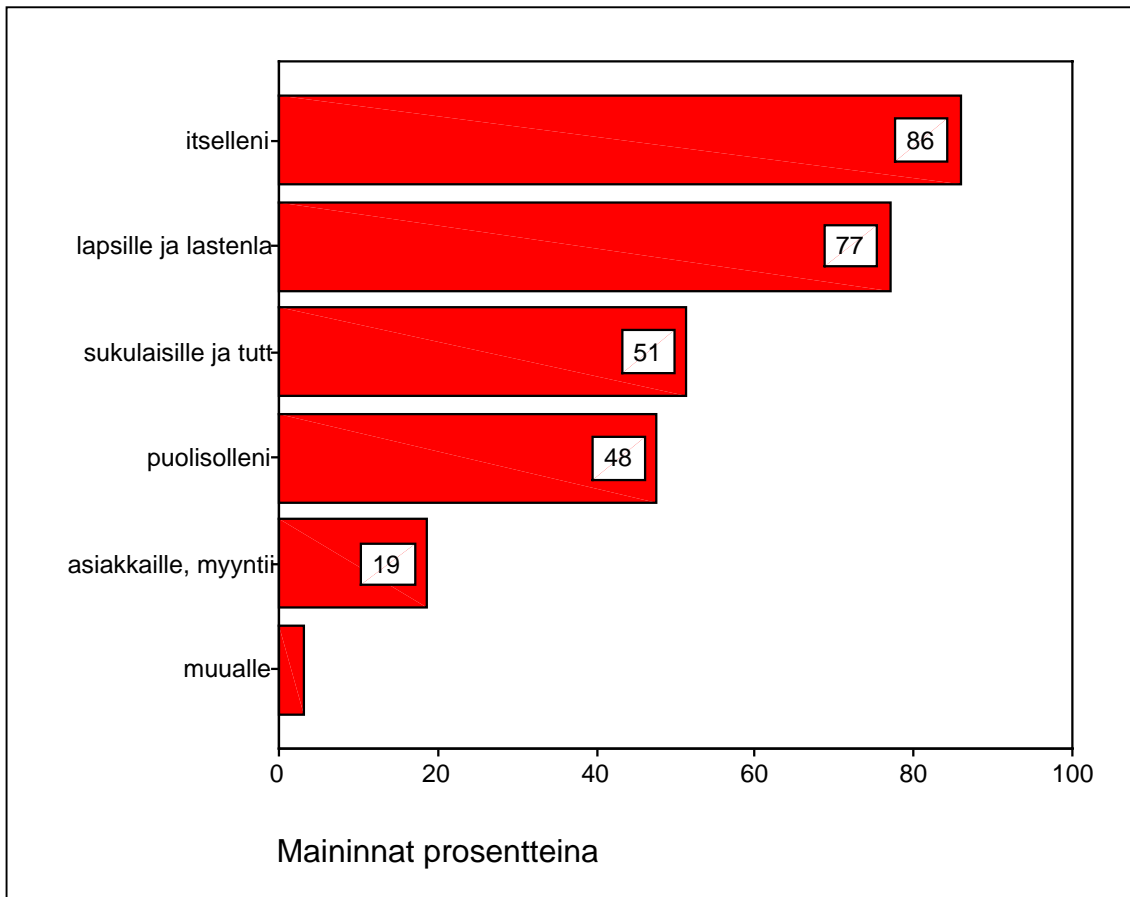
KUVIO 12. Mitä neulotaan?

Vastaajat kuvailivat omaa neulontaharrastustaan ja valmistamia neuleita avoimessa kysymyksessä. Oman harrastuksen merkitys saattoi hahmottua tätä kautta. Seuraavassa tyypillinen esimerkki:

Neulon paljon sukkia ja lapasia ympäri vuoden, ne suunnittelen aina itse. Neulepaitoja teen silloin tällöin, aina kun innostun tai löydän hyvän mallin. (A7, 20-29v.)

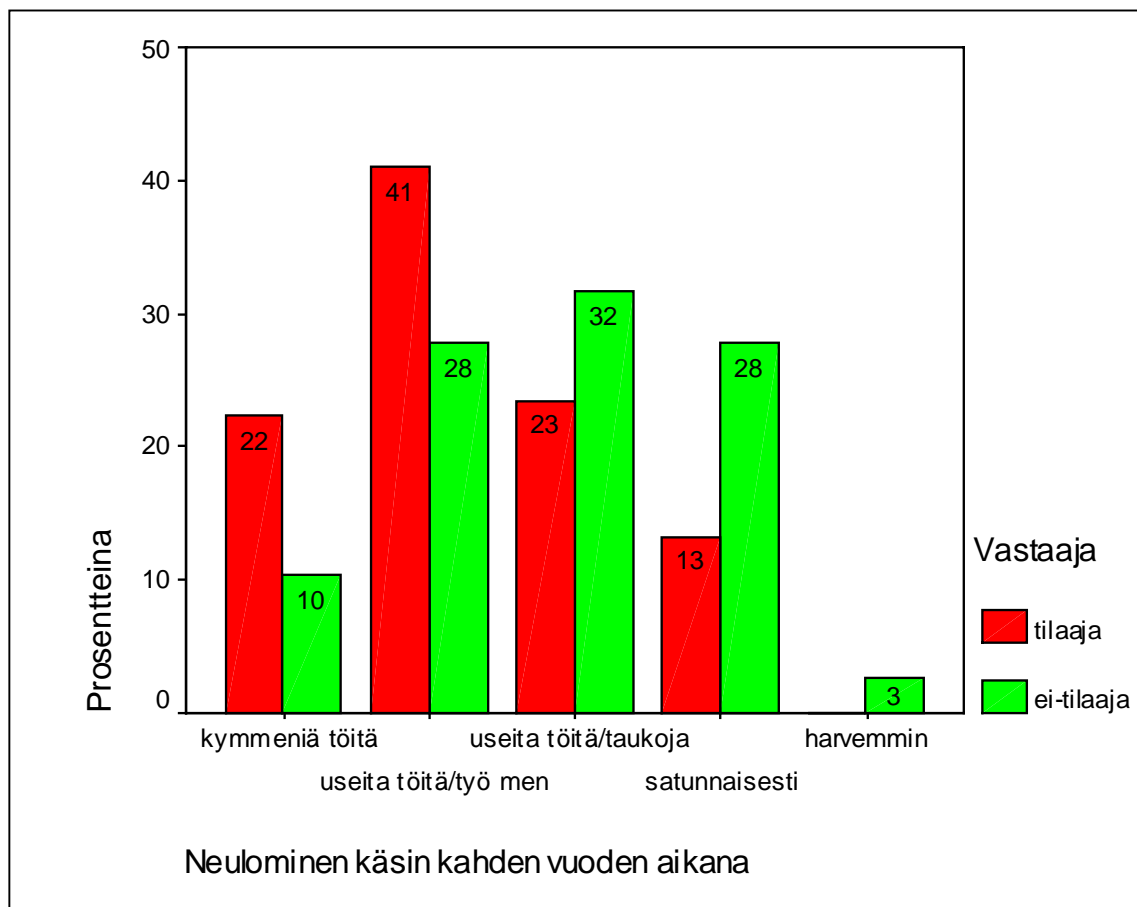
Lehden tilaajat neuloivat lukumääräisesti enemmän suuritöisiä neuleita kuin ei-tilaajat. Tilastollisesti merkitsevä ero oli t-testin (Liite 4) mukaan puseroiden, hameiden ja mekkojen, vauvanvaatteiden, neuletakkien ja -liivien neulomisessa. Lehden tilaajat olivat tuloksen perusteella tuotteliaampia neulojia kuin veratiluryhmä, ei-tilaajat.

Neuleet valmistetaan enimmäkseen itselle (f=276) tai lapsille ja lastenlapsille (f=247). Vastajien mainintojen prosenttiosuudet näkyvät seuraavasta kuviosta:

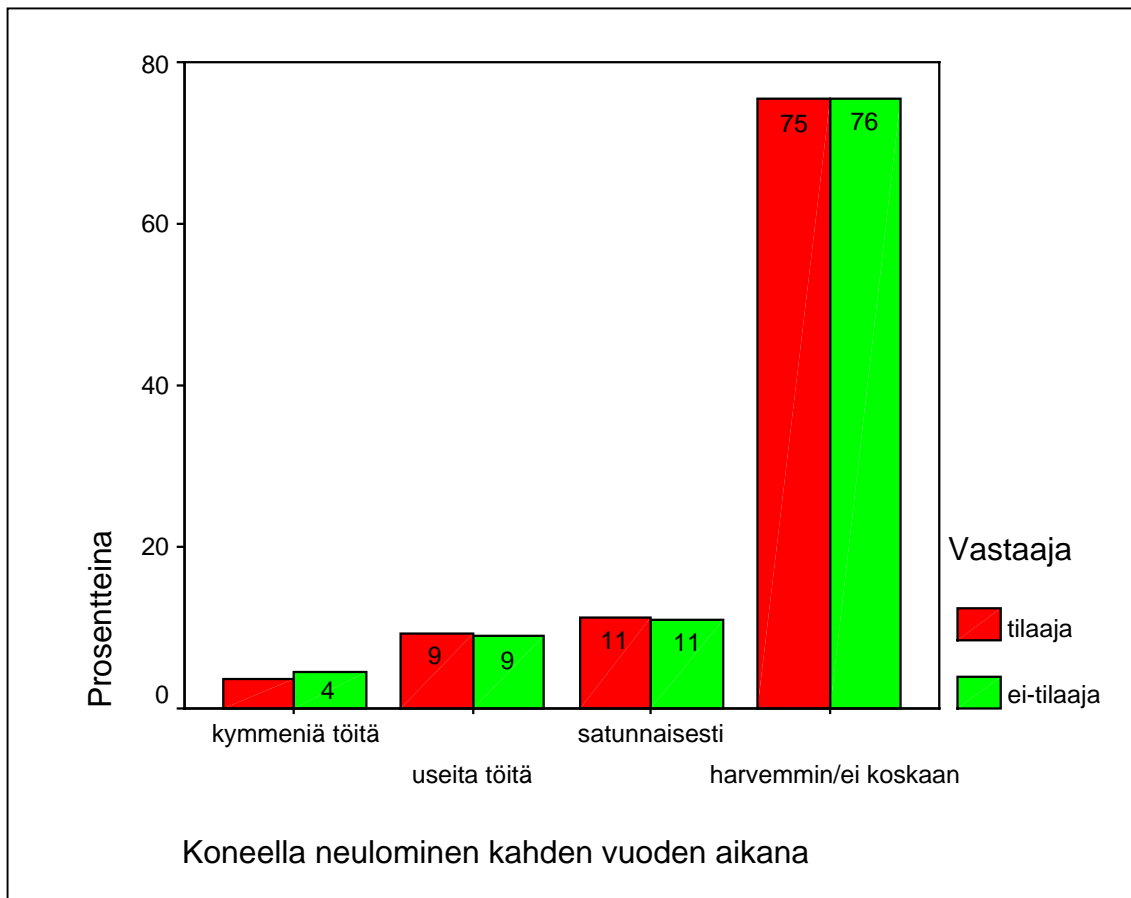
KUVIO 13. Kenelle neulotaan?

Käsineulonta on vastaajille mieluisempaa kuin koneulonta. Käsineulonnan useutta tiedustelevaan kysymykseen oli vastannut jokainen, mutta koneulontaa koskevaan vastaavaan kysymykseen vain 98 vastaajaa. Ei ilmennyt, johtuiko vastaamattomuus kysymyksen asettelusta vai siitä, etteivät ihmiset ole koskaan neuloneet neulekoneella. Joka tapauksessa olin tavoittanut todella käsineulonnan harrastajia, kuten seuraavasta kuviosta nähdään:

KUVIO 14. Kuinka usein neulotaan käsin?

Kuvassa tarkastellaan rinnakkain tilaajien ja ei-tilaajien neulonnan määrää, mutta kokonaisuuden hahmottamiseksi halusin tuoda esille kaikkien vastaajien tulokset. Kymmeniä töitä vuodessa tekee 17% kaikista vastaajista ($f=53$), mutta suurimman ryhmän (35%, $f=111$) muodostavat kuitenkin useita töitä vuodessa neulovat, joilla on useimmiten jokin työ meneillään. Useita töitä vuodessa neulovat, joilla on taukoja tekemisten välissä, muodostavat seuraavaksi suurimman ryhmän (27%, $f=88$). Satunnaisesti, keskimäärin vähintään yhden työn vuodessa neuloo 20% ($f=65$) vastaajista ja harvemmin vain 1% ($f=4$). Lehden tilaajat neulovat enemmän, ero on t-testin mukaan myös tilastollisesti merkitsevä (Liite 4). Kone-neulonnan harrastamisessa sen sijaan ei ole havaittavissa tilastollista eroavaisuutta eikä aktiivisia koneella neulojia ole paljon, kuten seuraava kuviokin kertoo:

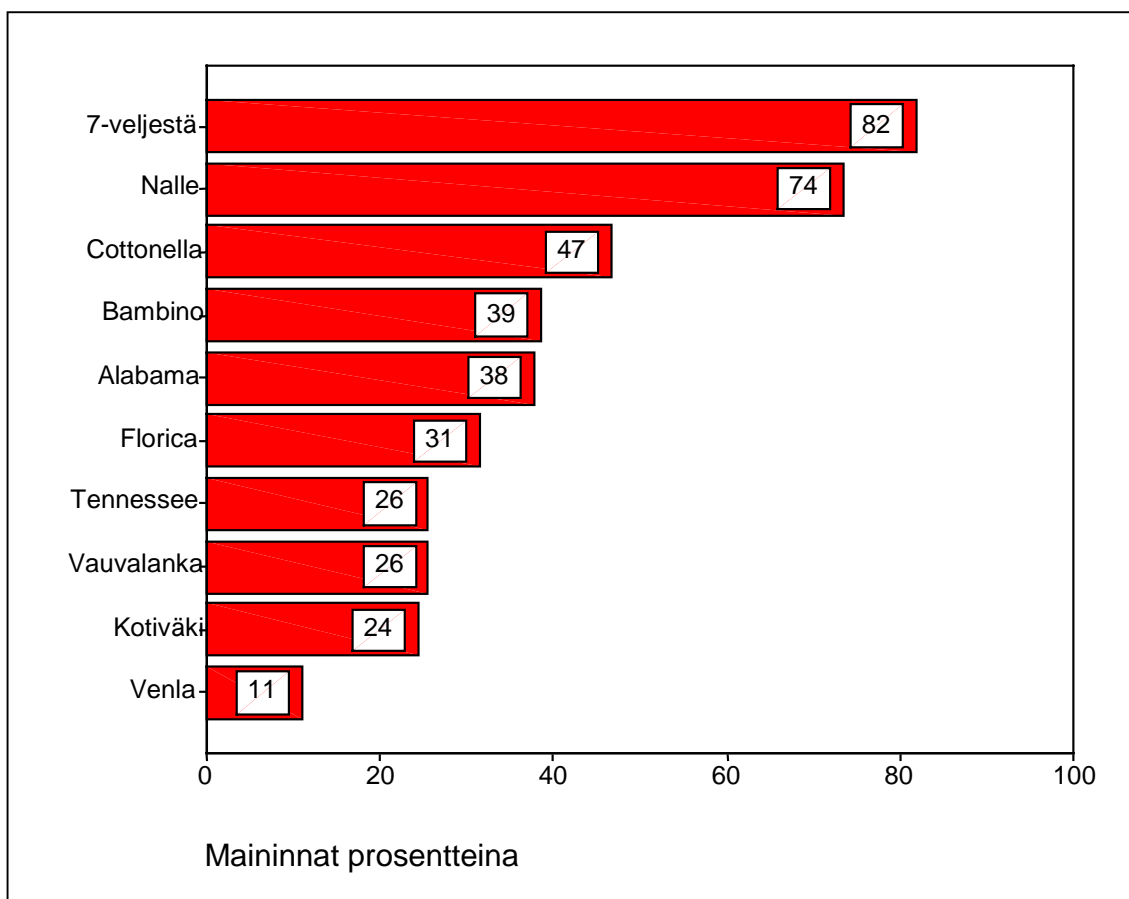
KUVIO 15. Kuinka usein neulotaan koneella?

Vain neljä vastaajaa kaikista ilmoitti neulovansa kymmeniä töitä vuodessa ja yhden tai useampia töitä vuodessa koneella valmistavia oli yhteensä 6%, eli 20 vastaajaa. Muut eivät harrastaneet koneneulontaa juuri lainkaan.

Oma elämäntilanne säätelee neulonnan harrastamista, sillä näiden vastaajien kohdalla neulonnan harrastaminen on vähentynyt. 47% vastaajista (f=151) ilmoitti neulovansa nykyisin vähemmän kuin aikaisemmin. Suurin syy tähän oli ajan puute (f=74), lisäksi mainittiin sairaudesta ja allergiasta johtuvat syyt sekä yksinkertaisesti tarpeen väheneminen. Nykyistä enemmän ilmoitti neulovansa 17% vastaajista (f=56), mikä johtui tavallisimmin tämänhetkiseen elämäntilanteeseen liittyvästä vapaa-ajan lisääntymisestä.

11.2.2 Millaisia materiaaleja ja neulepintoja valitaan

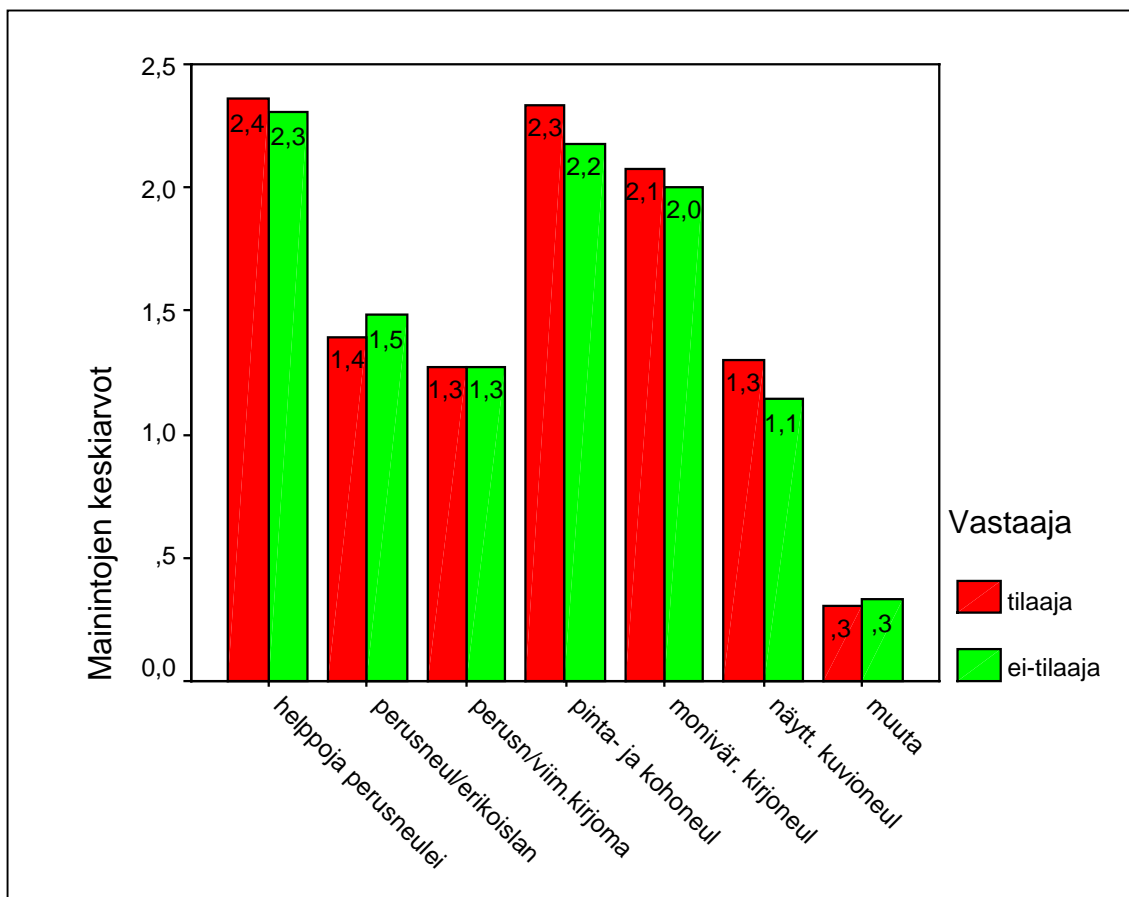
Villa on suosituin neuleiden materiaali, sillä 94% (f=300) vastaajista ilmoitti käyttäneensä villaa tai villasekoitetta neuleissaan viimeisen kahden vuoden aikana. Puuvillaa käytti 78% (f=251) ja akryylia vain 11% (f=36). Lehden tilaajat valitsivat useammin akryylin neuleidensa materiaaliksi, ero oli myös tilastollisesti merkitsevä. Kohdissa erikoislanka ja muut (f=44) mainittiin mm. mohair-, buklee- ja samettilangat. Novita-neulelangoista suosituin on 7-veljestä (82%, f=263), muita lankoja vastaajat olivat käyttäneet viimeisen kahden vuoden aikana seuraavasti:

KUVIO 16. Suosituimmat Novita-lankalaadut.

Lehden tilaajat käyttivät tilastollisesti enemmän seuraavia lankalaatuja: Nalle, Venla, Bambino, Tennessee, Alabama ja Kotiväki.

Millaisia neulepintoja vastaajat olivat toteuttaneet? Ensivaikutelmani oli, että erilaisten pinta- ja kohoneuleiden sekä helppojen perusneuleiden neulominen oli yleisintä. Onko tilaajien ja ei-tilaajien välillä eroa siinä, millaisia neuleita he valmistavat? Seuraavassa kuviossa on vertailtu ryhmien keskiarvoja. Mitä suurempi keskiarvo, sitä useammin tietty neulepinta valitaan omaan neuleeseen.

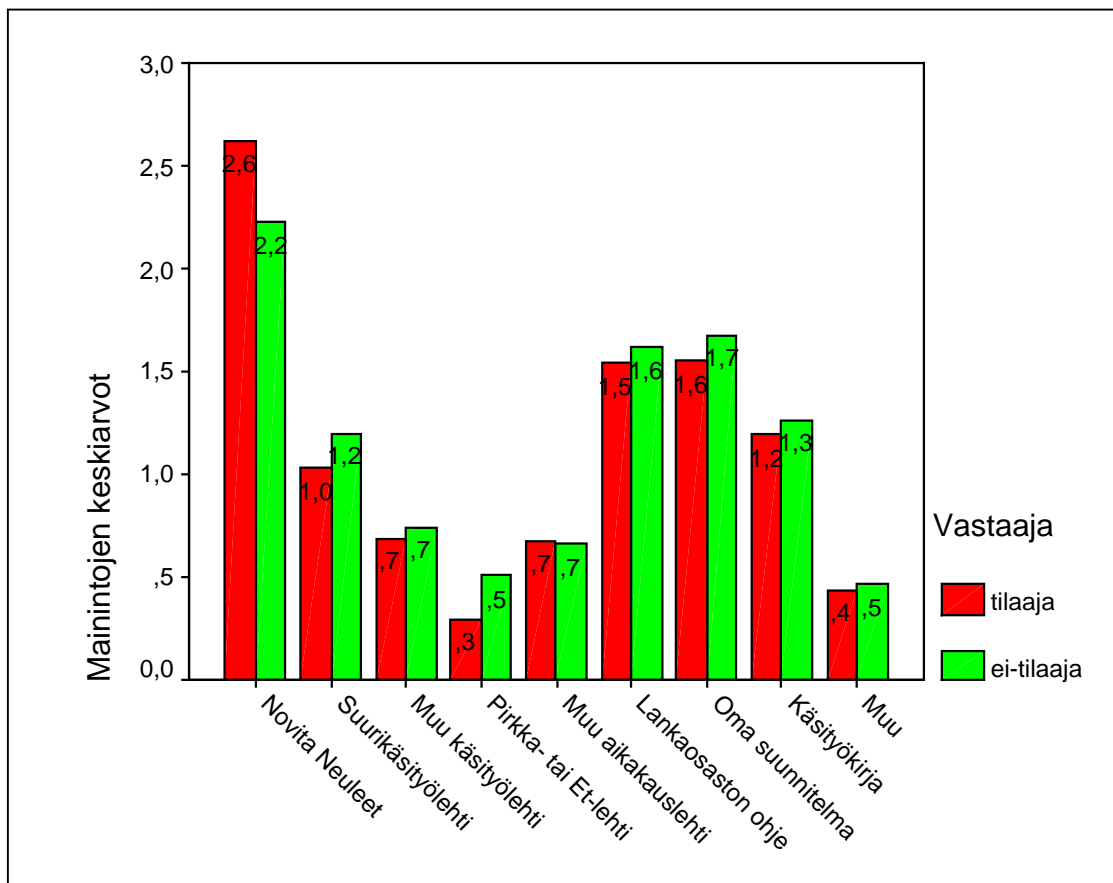

KUVIO 17. Vastaajien toteuttamissaan neuleissa käyttämät neulepinnat.

Tilastollisesti merkitseviä eroja tilaajien ja ei-tilaajien kesken (Liite 4) löytyi lähinnä pinta- ja kohoneuleiden, näyttävien kuvioneuleiden sekä moniväristen kirjoneuleiden yhteydessä. Ryhmässä 50-64 –vuotiaat neulotaan tilastollisesti enemmän perusneuleita erikoislangoilla ja monivärisiä kirjoneuleita kuin muissa ikäryhmissä.

11.2.3 Mistä neulemalli saadaan

Neulemallin sai usein tai joskus Novita Neuleet –lehdestä 289 vastaajaa, Suuresta Käsityölehdessä 152, muusta käsityölehdessä 87 ja aikakauslehdessä 150 vastaajaa. Aikakauslehdistä käytettiin mm. Pirkka- ja Et-lehtiä, Annaa, Kotivinkkiä, Kotiliettä, Kodin kuvalehteä, Me Naisia ja Hemmets veckojournal’ia. Lankaosaston ohjelehtisiä käytti hyväkseen 199 ja käsityökirjoja 125 vastaajaa. Malli suunniteltiin usein tai joskus itse 185 tapauksessa ja muualta mallin totesi saaneensa 35 vastaajaa. Muita mallin hankintatapoja olivat mm. toisten päällä nähdyt neuleet ja ystävilta saadut ohjeet. Seuraavassa kuviossa on vertailtu tilaajien ja ei-tilaajien neulemallin valitsemistapoja.

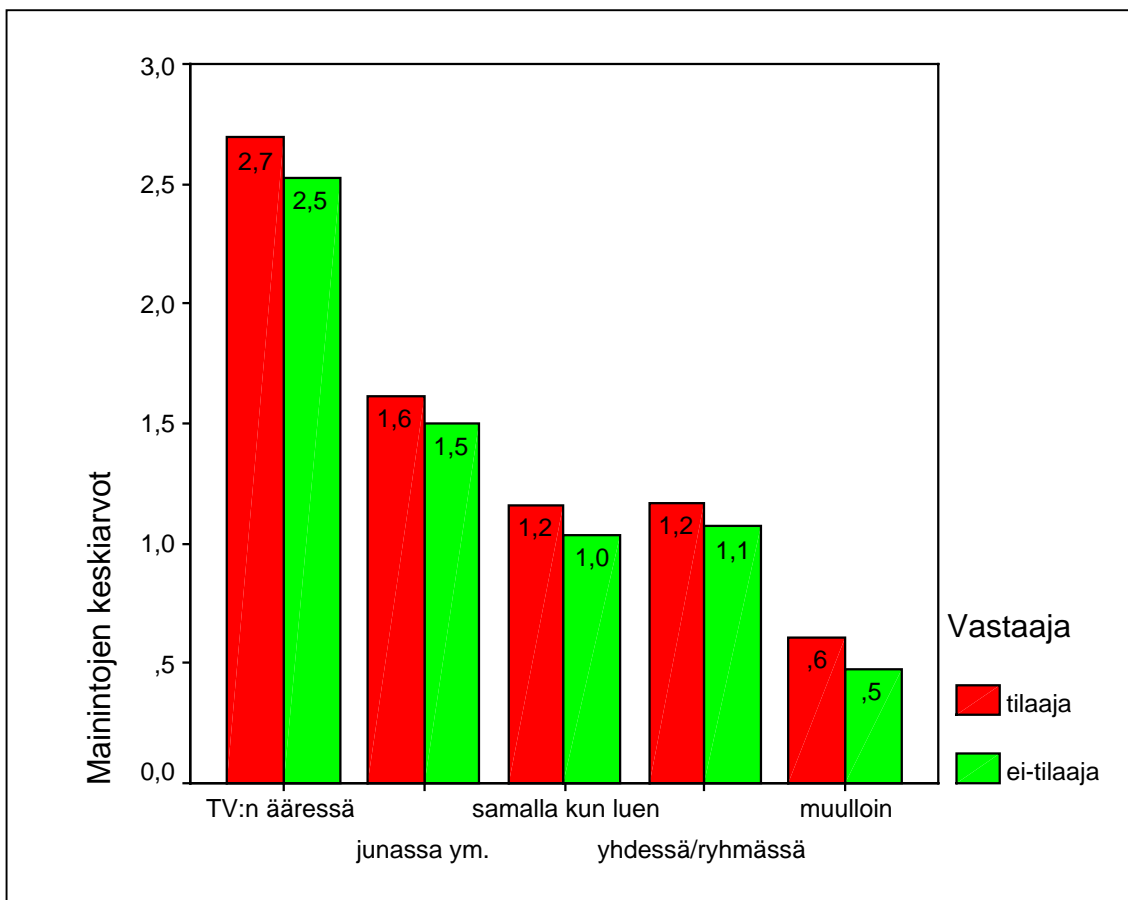

KUVIO 18. Mistä vastaajat valitsivat neuleisiinsa mallin?

Tilaajien ja ei-tilaajien välillä löytyi merkitseviä eroja (Liite 4) mallin saamisessa Novita Neuleet –lehdestä, jota tilaajat luonnollisesti käyttävät enemmän etsiessään neulemalleja.

11.2.4 Miten neulominen liittyy tiettyyn aikaan tai tilanteeseen

Tarkastellessani neulomisen liittymistä tiettyyn aikaan tai tilanteeseen yhdistin aluksi vastaajien vaihtoehdot usein ja joskus. Osa vastaajista oli jättänyt ympäröimättä omaa tilannettaan parhaiten kuvaavan vaihtoehdon, joten prosenttiluvuissa eivät ole mukana vastaamatta jättäneet. Neulominen liittyy vapaa-aikaan ja erityisesti lomaan, sillä 93% vastaajista (f=262) ilmoitti neulovansa usein tai joskus loma-aikoina. Neulomalla yritetään saada myös aika kulumaan, koska 98% vastaajista (f=299) totesi neulovansa ajan kuluksi. Seuraavissa kuvioissa vertaillaan tilaajien ja ei-tilaajien vastauksien keskiarvoja mahdollisten eroavaisuuksien hahmottamiseksi. Luku 3 kuvaa usein tapahtuvaa tilannetta.

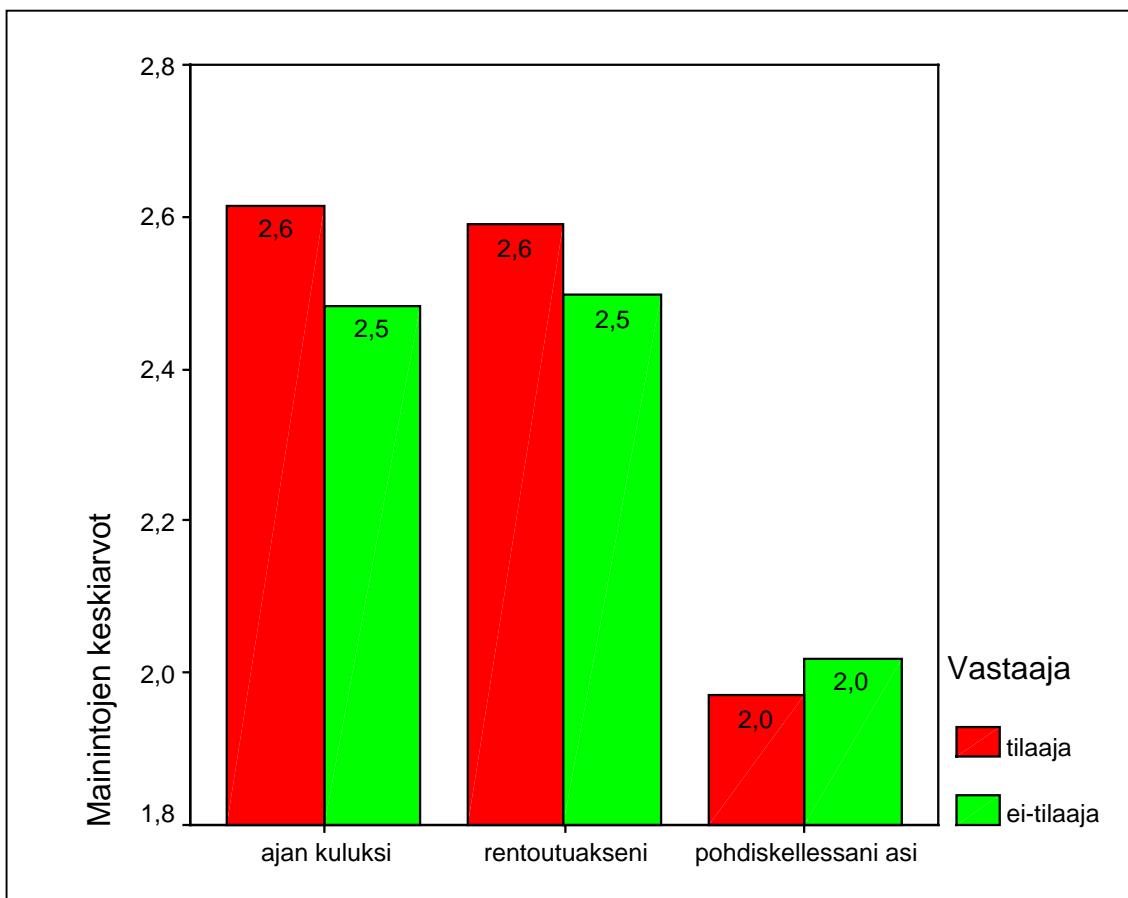
KUVIO 19. Vastaajien neulomistilanteet.

TV:n ääressä neulominen on suosittua, sillä 77% kaikista vastaajista mainitsi tekevänsä niin usein. Vain 5% ilmoitti, ettei koskaan neulo TV:tä katsellessaan. Junassa tai muussa kulkuvälineessä neuloo usein 19%, mutta ei koskaan 41% vastaajista. Vain 13 vastaajaa (5%) lukee usein samalla kun neuloo ja 76% ei koskaan lue neuloessaan. Yhdessä jonkun / ryhmän kanssa

neuloo usein 5% eikä koskaan 72%. Seuraava esimerkki kuvaa erään vastaajan tilannetta, miksi hän neuloo yhdessä:

Neulominen ja käsityöt yleensä ovat minulle myös sosiaalinen tapahtuma, sillä hyvä ystäväni tekee myös käsitöitä. Yhdessä saatamme istua iltaa, neuloa ja jutella, ja juoda iltateetä. (A76, 20-29v)

Onko tilaajien ja ei-tilaajien välillä eroa neulomistilanteissa? Tilastollisesti ryhmien välillä on eroja neulonnassa TV:n ääressä, lukiessa ja yhdessä jonkun ryhmän kanssa (Liite 4). Seuraavan kuvion kohdissa neulon ajan kuluksi ja rentoutuakseni löytyy myös tilastollista eroavaisuutta.

KUVIO 20. Missä tilanteissa neulotaan?

Neulomistilanne koetaan rentouttavaksi, sillä 71% kaikista vastaajista neuloo usein rentoutuakseen ja 4% ei koskaan. Rentoutuminen oli selkeästi esillä myös neulonnan merkitystä erittelevissä vastauksissa. Ajan kuluksi neulottiin usein (71%), mutta erimielisyyttäkin oli, sillä 2% ei neulo koskaan ajan kuluksi. Olisiko tällä yhteyttä ajan puutteeseen, jonka muutamat vastaajat ilmoittivat syyksi neulontaharrastuksensa vähenemiseen? Eräs vastaaja kirjoittaa seuraavasti oman ajan puutteensa vaikutuksesta neulomisen useuteen:

Haluaisin neuloa enemmän, mutta en uskalla aloittaa, koska pelkään niiden jäävän kesken. (B28, 40-49v)

Missä tilanteissa vastaajat neulovat edellisten lisäksi? Mainittiin esimerkiksi talvella pimeänä aikana, yöllä yksin, töissä hiljaisina iltoina, radiota kuunnellessa, koulussa / kurssilla, välituntisin, melkein aina. ”Himoneuloja” neuloo kaikenlaisissa tilanteissa, kuten seuraavassa esimerkissä:

Neuletöitä minulla on aina tekeillä, useimmiten useampia töitä yhtäaikaan: yksi vaikeampitekoinen olohuoneessa, jota teen kun katselen tv:tä, toinen keittiössä, jota teen lukiessani (sellainen, jossa ei ole monta väriä tai palmikoita tms. esim. joustinta johonkin puseroon tai sukkia) sitten jos nämä työt on isoja, voi vielä olla joku pienempi neuletyö, joka on helppo sujauttaa kassiin mennessään kylään, lääkäriin tai muuhun sellaiseen paikkaan. Ja kaikki työt valmistuvat. Jos joku työ on jäänyt pitemmäksi aikaa kesken, yleensä puran sitä ja aloitan uudestaan. (A14, 40-49v)

11.3 Neulontaharrastuksen merkitys tekijälle

Neulontaharrastuksen merkitystä tekijälle yritän hahmottaa sekä arvostusta ja merkitystä kuvaavien väittämien avulla että vastauksilla avoimeen kysymykseen. Myös neulonnan ”huippuhetkistä” nousi esille joitakin merkitykseen liittyviä tekijöitä, jotka on syytä mainita tässä yhteydessä.

11.3.1 Neulonnan arvostus ja merkitys faktoreilla kuvattuna

Käsityöhön ja erityisesti neulontaan kohdistettua arvostusta mittasin kahdesta ensimmäisestä väittämästä (24 ja 25) muodostetulla faktorilla. Tämän arvostusfaktorin mukaan käsintehtyä tuotetta ja perinneneuleita osataan arvostaa. 44% kaikista vastaajista oli täysin samaa mieltä molemmissa väittämässä ja 92% täysin tai lähes samaa mieltä.

Seuraavaksi muodostin väittämistä kolme faktoria, joista ensimmäinen kuvaa suhtautumista neulontaprosessiin, toinen produktiin ja kolmas neuleiden muodikkeuteen sekä taloudellisuuden liittyviin tekijöihin. Prosessifaktorilla halusin saada selville, onko vastaajien välillä eroja siinä, miten he kokevat oman neulontansa käsityöllisenä toimintana. Tarkoitukseni oli hakea jatkuvasti neulovia harrastajatyyppejä, joille neulominen on tapa toteuttaa itseään ja jotka kokevat olevansa melko taitavia neulojia. 13% vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 72% täysin tai lähes samaa mieltä neulontaprosessin tärkeästä merkityksestä itselleen. Ristiintaulukoinnin

ja khiin neliö-testin mukaan tilaajien ja ei-tilaajien välillä on merkitsevä ero suhtautumisessa neulontaprosessiin. Vertaillessani jokaisen väittämän kohdalla erikseen tilaajien ja ei-tilaajien vastauksia toisiinsa huomasin, että prosessia selkeästi kuvaavassa väittämässä *Käsilläni pitää aina olla jotain tekemistä* oli nähtävissä tilastollista eroa. Tilaajat olivat huomattavasti useammin olleet väittämän kanssa täysin samaa mieltä (60%) kuin ei-tilaajat (40%). Omaa neulomisen taitoa oli ilmeisesti hankala arvioida, sillä täysin samaa mieltä väittämän kanssa oli vain 17% vastaajista. Ei kuitenkaan käynyt ilmi, oliko kyseessä vaatimattomuus vai itsearvioinnin hankaluus. Tilastollista eroa tämän väittämän kohdalla ei näyttänyt olevan.

Produktifaktorissa mielipiteiden hajonta oli suurempaa kuin prosessin kohdalla. Kuitenkin 61% vastaajista oli keskiarvojen mukaan täysin tai lähes samaa mieltä esitetyissä väittämässä. Produktifaktorissa halusin kuvata tekijän mielipiteitä neuletuotteen persoonallisuudesta, suomalaisuudesta, sen herättämästä mielihyvystä, antamisen ilosta sekä uusien lankojen ja värien inspiroivasta vaikutuksesta. Ainoastaan väittämässä *Uudet värit ja langat innostavat minua* oli tilastollista eroavaisuutta tilaajien ja ei-tilaajien kesken, mutta muita selviä eroja ryhmien välillä ei ollut havaittavissa. Samansuuntaisia tuloksia on nähtävissä myös muodikkouden ja taloudellisuuden faktorissa, sillä myös näissä väittämässä oli keskiarvon mukaan 74% täysin tai lähes samaa mieltä neuleiden muodikkoudesta, lankojen laadun ja helppohoitoisuuden tärkeydestä sekä neulomisen taloudellisuudesta.

Neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaavista väittämistä muodostetut faktorit korreloivat hyvin keskenään. Faktoreiden muodostamisen apuna käytetyt reliabiliteettitestit ovat liitteinä.

(Liite 3)

11.3.2 ”Huippuhetket” neulonnassa

Avoimessa kysymyksessä pyrin hakemaan vastausta neulonnan merkityksiin tutkimushenkilöiden omien kokemusten kautta. Neulonnan parissa koetut ”huippuhetket”, onnistumisen kokemukset ovat tällaisia mieleenpainuvia tapahtumia, joista saatu palaute vaikuttaa monella tasolla. Onnistumisen kokemukset voivat virittää harrastuksen, ne voivat vaikuttaa harrastusta ylläpitävänä voimana ja ennen kaikkea niillä voi olla merkitystä omalle henkiselle hyvinvoinnille.

Kartoittaessani neulonnan merkitystä tekijälleen tarkastelin 73 vastaajan ”huippuhetkiä”. Maininta omasta ”huippuhetkestä” oli 21 vastauksessa, joista 18 liittyi jollain tavalla neuletuotteen, valmiiseen työhön, haasteen voittamiseen ja muiden ihailuun. Seuraavassa joitakin esimerkkejä:

Huippuhetkiä neuleiden parissa ovat vaikeimpien neulemallien valmiiksi saamiset. Ja tietysti sukulaisten ja ystävien ihastelut. (A2, 30-39v) “Huippuhetkinä” voisi pitää sitä, kun viime kesänä tein vauvallemme kastemekon. Langat ostettiin kuukautta ennen kastejuhlaa ja mekko valmistui kastepäivää edeltävänä yönä. Kastemekko puettiin vauvalle 10 min. ennen kastamista ja se oli samalla ensimmäinen sovitus. Onneksi se oli sopiva! Olin todella ylpeä itsestäni. (B67, 30-34v)

Oman henkisen hyvinvoinnin kannalta haasteellisissa töissä onnistumisella ja lähipiirin kannustuksella on ratkaiseva merkitys, mutta kilpailuvoitot ja ylemmältä taholta tuleva positiivinen arviointi vaikuttava myös paljon, kuten seuraava vastaaja kertoo:

“Huippuhetkenä” voidaan ehkä pitää Novita-neulesuunnittelukilpailun voittoa (Nalle-langan juhlakisa) (B65, 30-39v)

”Huippuhetken” voisi kiteyttää myös seuraavasti:

Huippuhetki: kun valmis työ ja vaatteen kantaja kohtaavat ja sopivat yhteen. (B101, 40-49v)

Vaikka suurin osa maininnoista liittyikin valmiisiin töihin, oli kahdessa vastauksessa nostettu esiin materiaali. Uusien lankojen hankkiminen tai vanhasta neuleesta puretun langan ”uusi elämä” uudessa neuleessa tuntuivat huippuhetkiltä:

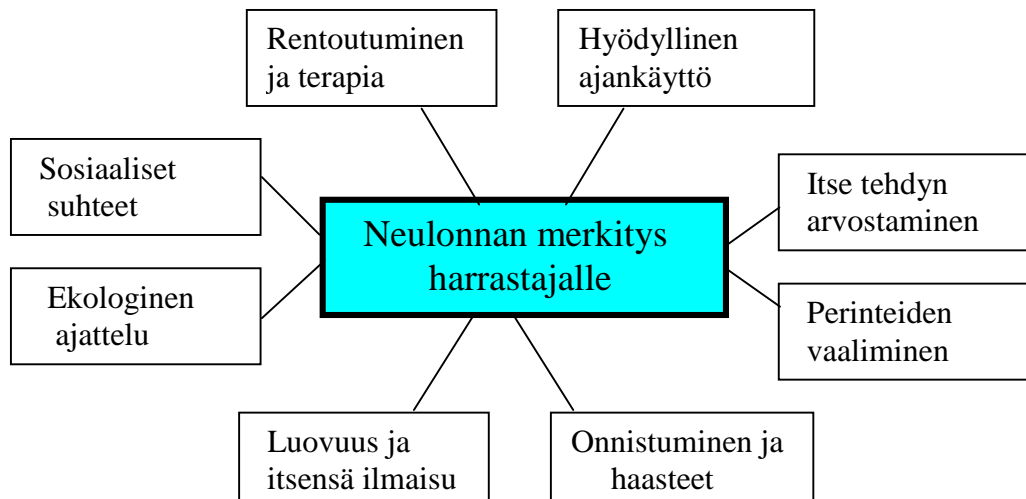
Nuorena huippuhetki oli, kun äiti antoi luvan käydä ostamassa uutta lankaa kaupasta. Yleensä purettiin vanhoja neuleita ja valmistettiin niistä uusia. (A153, 40-49v) Huippuhetkiä ovat varmasti nämä, kun olen purkanut jo kolmannen kerran vuonna 1953 neulomani niin sanotun takkipuvun (hame ja takki) ja nyt on muodinnukainen hame ja bleiseri, paljon muita. (B27, yli 65v)

Neulonta sosiaalisena tapahtumana voidaan myös kokea ”huippuhetkeksi”, kuten seuraava vastaaja toteaa:

Meillä oli tapana ystäväni kanssa viettää aikaa yhdessä kutoen ja teetä juoden. Ne olivat neulomisen huippuhetkiä. (B38, 40-49v)

11.3.3 Neulonnan merkitystä kuvaavat tekijät

Avoimen kysymyksen vastaukset (N=73) luokittelin ryhmiin (Liite 5) ja muodostin niistä seuraavanlaisen kuvion:

KUVIO 21. Neulonnan merkitys harrastajalle.

Neulonnan harrastaminen on yksi tapa pyrkiä kohti tasapainoisuutta ja onnellisuutta. Tavoitteen saavuttamiseksi neulonnan harrastaja toimii monella tasolla. Neulontaprosessiin liittyvät kiinteästi rentoutuminen ja terapia, hyödyllinen ajankäyttö, luovuus ja itsensä ilmaisu sekä onnistumisen elämykset ja haasteet. Toisaalta näitä tekijöitä esiintyy myös produktin yhteydessä, joten en voi luokitella niitä pelkästään prosessiin kuuluviksi. Läheisesti produktiin liittyvä tekijä on ekologinen ajattelu, jolla kuvaan materiaalien uusiokäyttöä ja luonnonmateriaalien suosimista vaatetuksessa. Sosiaalisilla suhteilla haluan kuvata yhdessä neulomisen merkitystä ja neuleiden antamista lahjaksi, jolloin ilmaistaan toisista välittämistä. Oman tärkeän merkityksensä neulonnan harrastamisessa muodostavat perinteet ja käsityön arvostaminen.

Neulontaa pidetään hyvänä harrastuksena, sillä 27 vastaajaa 73:sta totesi neulomalla käyttävänsä ajan hyödyllisesti. Kaikkein eniten mainintoja (31) tuli neulonnan rentouttavasta ja mieltä rauhoittavasta merkityksestä, johon luokittelin myös terapian. Tässä muutamia esimerkkejä:

Neulominen rauhoittaa samalla mielen, varsinkin jos tekee sellaista, mitä pitää tarkasti laskea ja miettiä. (A18, 40-49v) Otan aina neuleen käsiini, kun pitää teh-

dä ”vaikeita päätöksiä”. Neulominen rentouttaa ja neuloessa on helppo keskittyä esimerkiksi elämän vaikeisiin päätöksiin ja tehdä niihin ratkaisut. (A134, 40-49v)

Onnistumisen tunteet, haasteet ja neulonnan tuottama ilo mainittiin 25 vastauksessa. Luovuutta, värien käyttöä ja itsensä toteuttamista piti tärkeinä 15 vastaajaa. Nämä ryhmät olivat tosin niin lähellä toisiaan, että ne voisi tarvittaessa yhdistääkin, kuten seuraava esimerkki osoittaa:

Tunnen ylpeyttä ja tyydytystä, että osaan tehdä omilla käsilläni jotain näkyvää ja kaunista. (A50, 40-49v)

Perinteen säilyttämisestä ja käsitöiden arvostamisesta oli mainintoja yhteensä 11 vastauksessa, mutta ekologinen näkökohta vain kahdessa. Neulonnan ”huippuhetkistä” tosin löytyy kaksi mainintaa materiaalien uusiokäytöstä. Sosiaalisia suhteita ei selkeästi mainittu syyksi yhdessäkään vastauksessa, mutta monen merkityksen taustalta oli nähtävissä halu miellyttää toisia, kokea yhteenkuuluvuuden tunnetta ja antamisen iloa.

11.3.4 Neulojatyypien muodostaminen

Mahdollisten neulojatyypien muodostamista varten tarkastelin jo valittujen 73 tutkimushenkilön vastauksia tiettyjen kysymysten osalta. Kiinnostus tähän luokitteluun heräsi oikeastaan huomattessani, että jotkut vastaajat kutsuivat itseään ”neuleholistiksi” tai ”tuurineulojaksi” seuraavien esimerkkien tapaan:

Käsityötä olen tehnyt aina ja koko ajan, aikaisemmin vielä enemmän kuin nykyään. Neuletöitä minulla on aina tekeillä, useimmiten useampia töitä yhtäaikaan. Olen neuleholisti, eli ruotsiksi stickoman ja olen ylpeä siitä, se on myrkytöntä, jopa hyödyllistä. Mutta ainakin minun kohdallani on riippuvuus yhtä kova. (A14, 40-49v) Aina, kun saan työn valmiiksi, aloitan uutta, muuten on toimeton olo. (B77, 40-49v) Neulomista olen harrastanut (lähes) koko ikäni. Aina on oltava jokin työ tekeillä (B120, 30-39v)

Olen vähän niin kuin kausineuloja. Joskus innostun enemmänkin neulomaan. Sittem on taas pitkiä aikoja, etten tee mitään. (A4, 50-64v) Neulojana olen ”tuurijuoppo“, selviän sitä ilmankin, mutta silloin, kun sitä kestää, se on kivaa. (A132, 50-64v) Neulon ajankuluksi tai silloin kun perheessä tarvitaan jokin vaatekappale. (B67, 30-34v)

Tarkastelin näiden 73 vastaajan antamia tietoja muodostamalla heistä ryhmän tietokoneohjelmaan, josta tulostin matriisin havaintojen tekemistä varten. Jaoin ryhmän kahteen osaan sen perusteella, miten he olivat vastanneet käsinneulonnan määrää koskevaan kysymykseen. Mitä useammin neulotaan, sitä tärkeämpänä koetaan neulontaprosessin merkitys. Elämäntapaneulojiksi luokittelin henkilöt, jotka olivat vastanneet neulovansa kymmeniä tai useita töitä vuodessa, joilla on useimmiten jokin työ meneillään (37). Tarveneulojia on joukossa yhtä vähemmän (36)

ja he neulovat joko useita töitä vuodessa pitäen taukoja neulomisensa välissä tai satunnaisesti, kuitenkin vähintään yhden työn vuodessa. Tässä joukossa oli myös kolme harvemmin neulovaa harrastajaa.

TAULUKKO 1. Neulojatyypien muodostaminen

Käsinneulonnan määrä	Tilaaajat	Ei-tilaaajat	Yhteensä	Tyyppi
Kymmeniä töitä vuodessa	7	3	10	Elämäntapa- neuloja (37)
Useita töitä/työ meneillään	18	9	27	
Useita töitä/taukoja välissä	12	9	21	Tarvенеuloja (36)
Satunnaisesti/yksi vuodessa	2	10	12	
Harvemmin/ei koskaan	-	3	3	
Yhteensä	39	34	73	73

Seuraavassa taulukossa olen vertaillut neulojatyypien vastauksia tiettyihin kysymyksiin. Prosessia ja produktia kuvaavista faktoreista tarkasteltava luku on asenneväittämien pohjalta muodostettu keskiarvo, jonka suuruutta vertaamalla toinen faktori muodostuu toista tärkeämmäksi.

TAULUKKO 2. Faktoreiden tärkeysjärjestys eri neulojatyypeillä

	Elämäntapaneuloja	Tarvенеuloja	Yhteensä
Prosessi tärkeämpi	25	10	35
Produkti tärkeämpi	7	18	25
Yhtä tärkeitä	5	8	13
Yhteensä	37	36	73

Edellisen taulukon mukaisesti elämäntapaneulojat korostavat prosessin merkitystä omassa harrastuksessaan, kun taas tarvенеulojilla produkti nousee tärkeämmäksi. Tarve voi kuitenkin syntyä prosessista tai produktista, mikä selittää osaltaan vastaajien arvostuksia. Neulojatyypien vastauksia tutkiessani huomasin vielä yhden mielenkiintoisen seikan, joka on esillä seuraavassa taulukossa.

TAULUKKO 3. Miten neulojatyypit harrastavat neulontaa aikaisempaan verrattuna

	Elämäntapaneuloja	Tarveneuloja	Yhteensä
Neulon enemmän	12	1	13
Neulon vähemmän	12	29	41
Neulon yhtä paljon	13	6	19
Yhteensä	37	36	73

Taulukosta 3. voidaan havaita, että elämäntapaneulojilla neulonnan harrastaminen vaihtelee oman elämäntilanteen mukaan, sillä maininnat neulonnan vähenemisestä johtuivat lähinnä vapaa-ajan vähenemisestä työkiireiden tai pienten lasten takia. Tarveneulojat mainitsivat samoja syitä neulonnan vähenemiseen, mutta taustalla on myös muuta. Kun ei ole aikaa, ei myöskään neulomisen tarpeelle anneta tilaa muodostua.

Elämäntapaneulojiin kuuluu luokituksen perusteella 25 lehden tilaajaa ja 12 ei-tilaajaa, tarveneulojien vastaavat luvut ovat 14 ja 22 (N=73). Elämäntapaneulojat neulovat useimmin TV:n ääressä ja rentoutuakseen kuin tarpeeseen neulovat, mutta molemmat ryhmät valmistavat pu-seroita lähes yhtä paljon.

12 TULOSTEN TARKASTELU

Tutkimustulokset olen esittänyt ongelmittain edellisessä luvussa. Tarkoitukseni on vielä tarkastella tutkimustuloksia laajemmassa yhteydessä, eli mitä uutta tietoa tämän tutkimuksen avulla saadaan ja mikä yhteys tuloksilla on aikaisempiin tutkimuksiin.

12.1 Yhteenveto neulonnan harrastamisesta

Olen onnistunut tavoittamaan tutkimushenkilöiksi aktiivisia neulonnan harrastajia, sillä vastaajista 99% neuloi vähintään yhden työn vuodessa. Neulomisen taito oli opittu joko kotona tai koulussa, mutta merkittäviä eroja eri ikäryhmien välillä ei ollut. Harrastuksen viriämiseen liittyi keskeisesti suvun ja perinteen merkitys. Vanhempien tai muiden läheisten henkilöiden esimerkki, elämässä tärkeinä pidetyt arvot, asenteet käsin tekemistä kohtaan ja yhteenkuuluvaisuuden tunne olivat luomassa pohjaa tulevalle neulontaharrastukselle. Teoriaosuudessa esittämani Metsämuurosen (1995) malli (kuvio 1) harrastuksen viriämiseen liittyvistä tekijöistä on tukenut tulkintaani. Harrastuksen viriämiseen liittyvät positiiviset kokemukset neulontaa kohtaan voivat muodostua kotoa saadun esimerkin mukaan, jolloin ne motivoivat taidon oppimiseen ja sitä kautta omien sisäisten tarpeiden tyydyttämiseen ja harrastuneisuuteen.

Neulontaharrastuksen viriämiseen liittyi kodin ja perinteen lisäksi neulonnan tarve; ryhdytään neulomaan, kun tarvitaan esimerkiksi lämmintä päälle pantavaa tai käsille tekemistä. Oman elämän käännekohdat kuten esimerkiksi lapsen syntyminen, avioero tai eläkkeelle siirtyminen voivat virittää tarpeen käsillä tekemiseen. Koulun käsityötunneilla sattuneilla tapahtumilla ja opettajan antamalla palautteella oli merkitystä neulonnan harrastamiselle myöhemmässä elämänvaiheessa. Opettajan positiivinen kannustus vahvisti mielenkiintoa neulontaa kohtaan, mutta negatiivinenkin palaute koettiin haasteeksi, johon pyrittiin vastaamaan oman elämäntilanteen muuttuessa.

Neulontaharrastus ilmeni monella tasolla, ja tarkastelinkin sitä usean eri muuttujan avulla. Vastaajat neuloivat eniten villapaitoja (82%) ja toiseksi eniten sukkia (75%). Novita Neuleet – lehden tilaajat olivat tuotteliaampia neulojia kuin ei-tilaajat, sillä he neuloivat lukumääräisesti enemmän erilaisia neuleita. Neuleet valmistettiin yleensä itselle ja hyvin paljon neulottiin myös lapsille ja lastenlapsille. Lasten neuleisiin liittyi antamisen iloa ja toisten tarpeiden huomioimista, mutta lapsille neulottiin myös paljon siitä syystä, että neuleisiin kului vähemmän lankaa ja ne valmistuivat lyhyemmässä ajassa kuin aikuisten neuleet. Neulonnan harrastamisen määrää

tiedustelevan kysymyksen perusteella käsinneulontaa harrastetaan runsaasti, sillä yli puolet vastaajista totesi, että heillä on useimmiten jokin neuletyö meneillään. Koneneulonta sen sijaan oli harvojen harrastus. 321 vastaajasta vain 24 valmistaa useita töitä vuodessa neulekoneella. Oma elämäntilanne vaikutti neulonnan harrastamiseen monessa tapauksessa, sillä 47% vastaajista totesi neulovansa tällä hetkellä vähemmän kuin joskus aikaisemmin. Vastaajien joukossa on kuitenkin sellaisia henkilöitä, jotka neulovat yhtä paljon tai jopa enemmän kuin aikaisemmin omasta elämäntilanteesta riippumatta. Neulonnan harrastaminen on tällöin osa identiteettiä ja se kulkee mukana kaikissa elämänvaiheissa.

Neulelangan materiaaleista villa- ja villasekoitelankoja käytettiin eniten. Puuvillan osuus oli myös korkea (78%), ja lukua voidaankin perustella puuvillan monikäyttöisyydellä ja sopivuudella myös allergikoille. Tavallinen perusneule, jossa käytetään sileää ja joustinneuletta, oli suosituin, mutta lähes yhtä paljon vastaajat neuloivat erilaisia pinta- ja kohoneuleita, joihin luetaan kuuluviksi myös pitsi- ja palmikkomallit. Monivärisiä kirjoneuleita neulottiin myös paljon, mutta tämän tutkimuksen perusteella ei voida sanoa, käytettiin neuleissa perinteisiä vai uusia malleja. Lehden tilaajat neuloivat enemmän pitsi- ja palmikkomalleja ja he myös saivat selvästi useammin neulemallin Novita Neuleet –lehdestä kuin ei-tilaajat. Iahduttavaa oli, että toiseksi eniten käytettiin itse suunniteltuja neulemalleja. Neulontaa pidettiin rentouttavana tekemisenä, jolloin saattoi samanaikaisesti tehdä myös muuta. Vastaajat neuloivat usein varsinkin TV:n ääressä käyttääkseen aikansa hyödyllisesti. Lukeminen neulomisen ohessa ei ollut yhtä yleistä.

Tutkimukseen osallistuneet henkilöt osaavat arvostaa käsintehtyjä tuotteita ja perinneneuleita. Neulonnan taloudellisuutta ja muodikkautta kuvaavan faktorin mukaan vastaajien mielestä itse valmistetussa neuleessa laatu ja helppohoitoisuus ovat tärkeitä ominaisuuksia. Neuleita pidettiin myös muodikkaina. Vaikka vastaajat olivatkin samaa mieltä siitä, että neulomalla voi säästää vaatehankinnoissa, niin toisaalta ”himoneuloja” saattaa kuluttaa lankoihin hyvinkin paljon rahaa.

Neulonnan ”huippuhetkiä”, onnistumisen kokemuksia tiedustellessani vastaajat toivat esille useita itselleen tärkeitä tapauksia, joista saatu palaute vaikutti monella tasolla. ”Huippuhetket” liittyivät useimmiten neuletuotteen valmistumiseen, valmiin työn ihailuun, haasteen voittamiseen ja antamisen iloon, jolloin tekijä itse koki toiminnallaan edistävänsä omaa henkistä hyvinvointiaan. Myös neulonnan merkityksessä tekijälle tulivat keskeisesti esille onnistumisen tun-

teet, haasteet ja neulonnan tuottama ilo. Rentoutuminen, terapia ja hyödyllinen ajankäyttö korostuivat merkityksistä eniten, mutta luovuus ja itsensä ilmaisu mainittiin myös usein. Ekologiselta kannalta tarkasteltuna merkityksellistä oli lankojen uusiokäyttö, sillä puretun langan ”uusi elämä” uudessa neuleessa koettiin tärkeäksi ja iloa tuottavaksi seikaksi. Sosiaaliset suhteet ja niiden ylläpitäminen esimerkiksi yhdessä neulomalla oli muutamille vastaajille tärkeää.

Neulontaharrastuksessa sekä prosessi että produkti ovat tärkeitä ja niitä on vaikea erottaa toisistaan. Neulonnan arvostusta ja merkitystä varten laadin väittämät Triandisin (1971) ja Anttilan (1983) mukaisesti asenteen kolmikomponenttiteoriaan perustuen, mutta faktoreiden muodostamisessa jouduin luopumaan alkuperäisestä luokituksistani ja ryhmittelemään väittämät uudelleen. Väittämien pohjalta pystyin muodostamaan erikseen prosessi- ja produktifaktorit, jolloin saatoin vertailla eri henkilöiden saamia arvoja toisiinsa ja koettaa niiden perusteella luokitella heitä alustavasti neulojatyyppeihin. Luokittelun pohjaksi otin käsinneulonnan harrastamisen määrän, jota tarkastelin 73 vastaajan osalta. Kymmeniä tai useita töitä vuodessa neulovat harrastajat, joilla on useimmiten jokin harrastus meneillään, kuuluvat ”elämäntapaneulojiin”. Heille prosessi on yleensä tärkeämpi kuin produkti, sillä heidän käsillään pitää aina olla jotain tekemistä. Vaikka neulonnan harrastaminen olisi omasta elämäntilanteesta johtuen vähentynyt, koetaan harrastaminen kuitenkin tärkeäksi ja sitä aiotaan jatkaa aktiivisesti myöhemmässä vaiheessa. Toisen ryhmän nimesin ”tarveneulojiksi”. Ryhmään luokittelin useita töitä vuodessa neulovat harrastajat, joilla on taukoja neulonnassa sekä ne, jotka neulovat satunnaisesti tai harvemmin. Tarveneulojilla korostui produktin merkitys, eli neulotaan, kun tarvitaan jotain neuletutetta. Tarve voi syntyä myös prosessista, jos esimerkiksi tietyssä elämänvaiheessa tarvitaan tekemistä tai ajankulua.

Neulonnan tulevaisuutta on vaikea ennustaa enkä tässä tutkimuksessa pyrikään ennusteiden laatimiseen. Vastaajien teksteistä nousi kuitenkin esille käsitöiden ja neulonnan arvostus perinteisenä taitona, jonka säilymistä tulevaisuudessa pidettiin tärkeänä. Neulontaprosessin merkitys omalle henkiselle hyvinvoinnille koettiin myös tärkeäksi, jolloin perinteen siirtämisessä omille lapsille on mukana myös neulonnan tuottama sisäinen tyydytys.

12.2 Vertailu aikaisempiin tutkimuksiin

Käsityöharrastusten viriämiseen liittyy Lingon (1997) tutkimuksen mukaan kodin ja suvun käsillä tekemisen taito ja perinne, jolloin vanhemmat ja muut lähisukulaiset siirtävät lapsille omaa elämäntyyliään, harrastuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Oma tutkimukseni tukee tätä näkemystä, sillä lähes puolet (47%) tutkimuksen vastaajista (N=73) kertoi neulontaharrastuksensa lähteneen liikkeelle vanhempien tai suvun käsin tekemisen perinteestä. Heikkisen (1997, 45) mukaan kotona tapahtuvaa oppimista, käsityötaidon ”periytyvyyttä” äidiltä tyttärelle on vaikeaa jäljittää. Käsitöitä opittiin kotona huomaamattomasti, katsomalla ja tekemällä. Omasta tutkimuksestani nousi esiin samansuuntaisia ajatuksia, kun vastaajat kertoivat saaneensa neulomisen taidon suvun perintönä, mutta eivät tarkkaan muistaneet ajankohtaa, milloin oppiminen tapahtui.

Heikkisen (1997, 48) tutkimuksessa vastaajien muistot koulun käsityötunneista olivat positiivisia; oma entinen käsityönopettaja arvioitiin yleensä hyväksi. Vaativuutta ja kärsivällisyyttä pidettiin hyvän opettajan tunnusmerkkeinä. Oman tutkimukseni vastaajat arvostelivat melko voimakkaastikin entistä käsityönopettajaansa, mutta tulkintani jää heidän kirjoitustensa varaan. Mielenkiintoista olisikin haastatella samoja ihmisiä tarkempien perustelujen saamiseksi. Vaativa opettaja jää helposti mieleen, ja eräs vastaajistani toivoikin, että entinen käsityönopettaja näkisi nyt hänet neulomassa.

Neulontaharrastuksen ilmenemistä käsittelevään tutkimusongelmaani hain vertailupohjaa Novita Neuleet -lehden tutkimusnumerosta 4/96, jonka mukaan lehden tilaajat neuloivat säännöllisemmin kuin omassa tutkimuksessani. Kymmeniä töitä vuodessa neuloi vuonna 1996 35% vastaajista, kun omassa tutkimuksessani tällaisia neulojia oli vain 17%. Tarkasteltaessa tilaajien ja ei-tilaajien prosentiosuuksia rinnakkain havaitaan, että tilaajat neulovat enemmän. Vuoden 1996 tutkimus oli tehty vain Novita Neuleet -lehden tilaajille, mikä osaltaan selittää eroavaisuuden, sillä kontrolliryhmä vie oman tutkimukseni keskiarvoa alaspäin. Mieluisimmat neulepinnat vuonna 1996 olivat pinta- ja kohoneuleet, moniväriset kirjoneuleet ja helpot perusneuleet tässä järjestyksessä. Oman tutkimukseni vastaajat valmistivat eniten helppoja perusneuleita, sitten pinta- ja kohoneuleita sekä monivärisiä kirjoneuleita. Mielestäni tutkimustuloksia ei kuitenkaan voi varauksettomasti vertailla, koska kohderyhmät olivat erilaisia.

Käsityön merkitystä tekijälle on tilkkutyöharrastuksen osalta kartoittanut Hujala (1993). Hänen tutkimuksessaan tilkkutyön tekemisessä korostui luovuus ja värien käyttö sekä tekemisen terapeuttaluonne eikä tekemistä (prosessia) ja tuotosta (produktia) voitu selkeästi erottaa toisistaan, sillä ne molemmat koettiin tärkeiksi. Tilkkutyöharrastus koettiin arvokkaaksi perinteen ja kulttuurin säilymisen kannalta. Neulontaharrastuksessa on nähtävissä samoja piirteitä, mutta tekemisen helppous korostuu siinä, että neule on helppo ottaa esille ja kuljettaa mukana. Neulominen tekniikkana vaatii pitkäjänteisyyttä ja sitä voi harrastaa sujuvasti samanaikaisesti jonkin muun tekemisen (TV:n katselu, lukeminen) kanssa. Vähälä (1993) korostaa omassa neulontaharrastuksessaan luovuuden osuutta, mutta tavallisen harrastajan toiminnassa, jota oma tutkimukseni kuvaa, ei luovuus ole tärkein asia. Tärkeämmäksi neulonnassa koettiin esimerkiksi hyödyllinen ajankäyttö ja rentoutuminen.

Ruotsalaisia käsityön harrastajia ja heidän osallistumistaan opintopiirien toimintaan on tutkinut Waldén (1994, 94-96), joka myös piti tärkeänä kotoa ”perittyä” käsityöinnostusta ja -taitoa. Käsityötaitoa pidettiin tarpeellisena ja arvostettavana eikä sen haluttu häviävän vanhempien sukupolvien myötä. Harrastajat korostivat tarvetta saada tehdä käsillään jotain omasta leipätyöstään poikkeavaa ja luoda uutta. Koska tutkimushenkilöinä olivat opintopiiriläiset, oli yhdessä tekeminen ja ryhmä tärkeässä asemassa omien henkisten voimavarojen tukijana. Käsinneulominen on luonteeltaan yksin tehtävää työtä, jonka tekemisessä ei välttämättä tarvita ryhmää tai opettajaa tukemaan harrastamista. Muutamat oman tutkimukseni vastaajat kuitenkin kertoivat, että heistä on mukavaa neulaa yhdessä ja samaa todistaa myös ”Kuumuurahaiset” -yhdistyksen toiminta neulovana ryhmänä. Ryhmältä saa tukea ja ohjausta sekä neuleissa että muissa elämään liittyvissä tärkeissä kysymyksissä.

Käsityö on Anttilan (1983) tutkimuksen mukaan syvälle juurtunut suomalaiseen elämänmuotoon ja käsityön asema ja merkitys koetaan tämän päivän yhteiskunnassa tärkeänä ja positiivisena. Käsityöllä on suuri persoonallisuutta eheyttävä, mielenterveydellinen ja innostava vaikutus. Näihin ajatuksiin on helppo saada vahvistusta oman tutkimukseni kautta, neulontaharrastuksen näkökulmasta. Prosessi ja produkti kytkeytyvät monella tasolla toisiinsa, enkä näe tarpeelliseksi erottaa niitä toisistaan.

Tutkimustulokseni ovat saaneet tukea aikaisemmista tutkimuksista. Eroavaisuuksia käsityön eri osa-alueiden harrastamisessa on olemassa, mutta merkityksiä tutkittaessa nousee keskeisesti

esille harrastajan omaa henkistä hyvinvointia tukevia tekijöitä. Neulonnan harrastajien luokittelu tyyppeihin, elämäntapaneulojiin ja tarveneulojiin, on tuonut uutta tietoa. Mielenkiintoista olisikin tutkia ja haastatella erityyppisiä neulonnan harrastajia tarkemmin. Tutkimusaineistoni on laaja, ja se olisi mahdollistanut monenlaisia muitakin tulkintoja ja yhteenvetoja.

12.3 Luotettavuustarkastelu

Tämän tutkimuksen tavoitteena on saada mahdollisimman laaja kuva neulonnan harrastamisesta Suomessa. Tutkimustulosten luotettavuuden arvioinnissa pyrin ottamaan huomioon tutkimusmenetelmien sopivuuden tutkimusongelmien ratkaisemiseen. Kyselytutkimuksen luotettavuutta täytyy tässä tapauksessa arvioida ensisijaisesti kvantitatiivisen tutkimuksen näkökulmasta, mutta käyttämäni kvalitatiivinen tutkimusote vaatii luotettavuuden laajempaa tarkastelua.

Tutkimuksen luotettavuuden tarkastelussa käytetään käsitteitä validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti tarkoittaa mittauksen pätevyyttä eli tutkimusmenetelmien ja mittareiden kykyä tuoda esiin tutkimusongelmissa kaivattua tietoa. Reliabiliteetti käsittelee tutkimustulosten pysyvyyttä, riippumattomuutta ja kykyä antaa tarkkoja, ei-sattumanvaraisia mittaustuloksia. Anttila (1996, 408) määrittelee kvalitatiivisessa tutkimuksessa reliabiliteetin käsitteeseen aineiston käsittelyn ja analyysin luotettavuuden. Tutkijan tulisi ottaa tutkimustuloksia raportoidessaan huomioon analyysin arvioitavuus ja uskottavuus.

Validiteettia eli pätevyyttä voidaan Anttilan (1996, 403) mukaan tarkastella hyvin monelta eri kannalta, jolloin tarkastelunäkökulma valitaan tutkimusaiheen ja -otteen mukaan. Sisäinen validiteetti tarkastelee mittaustapahtumaa, mittareita ja koehenkilöitä, mutta myös tutkimusstrategian valintaa tutkimuskohteen sisäisen olemuksen mukaisesti. Tutkimuksen sisäisen validiteetin tasoon olen kiinnittänyt huomiota kyselyn käytännön järjestelyissä. Tutkimuslomakkeet lähetettiin heti Novita Neuleet -lehden ilmestymisen jälkeen, jotta neulomiseen liittyvät asiat olisivat helposti mielessä. Kato saatiin kyselyyn osallistuneiden kesken arvottavien palkintojen johdosta melko hyvin hallittua, sillä lomakkeista palautui 54%, mikä on postikyselyssä hyvä tulos.

Mittarin eli kyselylomakkeen muuttujineen pyrin laatimaan mahdollisimman tarkaksi ja eri vaihtoehdot huomioivaksi, sillä korjasin esitestauksessa havaitut epätarkkuudet. Tulosten käsittelyssä tuotti kuitenkin hankaluuksia kysymysten erilaisuus. En pystynyt yhdistelemään eri mitta-asteikollisia kysymyksiä faktorianalyysiä varten, johon saatoin ottaa mukaan vain viisi-portaiset neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaavat väittämät. Tutkimuslomakkeen selkiyttämiseksi kysymykset oli ryhmitelty omiksi kokonaisuuksikseen, mutta neulonnan arvostusta ja merkitystä mittaavien väittämien sijainti avoimen, neulonnan merkitystä tiedustelevan kysymyksen yläpuolella ei välttämättä ollut hyvä ratkaisu. Joidenkin vastaajien tekstit olivat suoria lainauksia väittämistä. Tutkimuksen toiseen vaiheeseen, avoimen kysymyksen tekstien kvalitatiiviseen analyysiin valitsin 73 lomaketta sillä perusteella, että niissä oli paneuduttu huolelliseen vastaamiseen. Alkuperäiset vastaajien tekstit ryhmittelin aineistosta nousevien neulonnan merkitystä kuvaavien luokkien mukaisesti. Harrastajia kuvaavat neulojatyypit muodostin käsinneulonnan useutta tiedustelevan kysymyksen perusteella, mutta vastaajien tekstien analysoinnin perusteella olisi voinut päätyä samanlaiseen tulkintaan.

Aineistoa tarkastellessani on tutkimuksen reliabiliteetista syntynyt hyvä kuva, sillä samanhenkiset kysymystyypit ovat antaneet samanlaista tietoa. Vaikka väittämien sisällön suunta olisikin ollut toisiinsa nähden päinvastainen, ovat vastaajat osanneet sen huomioida. SPSS-tilasto-ohjelmaa käytettäessä on mahdollista laskea eri kysymystyyppien saamia Cronbachin alfa-kertoimien arvoja, jotka mittaavat reliabiliteettia. Reliabiliteettikerroin näyttää kokonaisuudessaan melko hyvältä negatiivisten korrelaatioiden poiston jälkeen. Parhaiten olen onnistunut neulonnan arvostusta ja merkitystä kuvaavien väittämien laatimisessa, joiden Cronbachin alfa-kerroin sai hyvää reliabiliteettia kuvaavan arvon .75.

Yhteistyö Yhtyneiden kuvalehtien kanssa mahdollisti tutkimushenkilöiden hakemisen tasaväliotannalla postinumeron mukaan koko maasta. Tutkimukseen saapuikin vastauksia kaikista ikäryhmistä eri puolilta Suomea, myös vastaajien ammattiryhmät jakaantuivat melko tasaisesti. Olen tavoittanut neulonnan harrastajia, joille on yhteistä kuuluminen lehden tilaajarekisteriin, mutta voidaanko tuloksia yleistää koskemaan kaikkia harrastajia? Anttila (1996, 404) toteaa tutkimuksen ulkoisen validiteetin tarkastelevan yleistettävyyttä, eli missä tilanteessa ja millaisissa joukoissa saatua tulosta voidaan yleistää. Tämän tutkimuksen tuloksista voidaan tietyin varauksin tehdä yleistäviä johtopäätöksiä neulonnan harrastamisesta Suomessa. Kvalitatiivisen tutkimusotteen käyttöä haluan perustella pyrkimyksellä suhteuttaa tulokset osaksi laajempaa

kokonaisuutta. Aineistosta nousevat neulojatyypit tuovat tutkimustuloksiin uuden ulottuvuuden.

13 POHDINTA

Tutkimuksen aihe, neulonnan harrastaminen, on laaja ja mielenkiintoinen. Olen erittäin tyytyväinen aiheen valintaan, mikä sinällään on motivoinut minua tutkimuksen tekemiseen. Oma elämäntilanteeni, vuorotteluvapaavuoden käyttäminen päätoimiseen opiskeluun, on mahdollistanut työskentelyn tiiviillä aikataululla. Tutkimukseni yhteistyökumppanit, Helsingin villakehäämön ja Novita Neuleet –lehti, ovat myös kannustaneet minua eteenpäin ja mahdollistaneet laajan kyselyn suorittamisen.

Teoriaosuudessa käsittelin neulontaa harrastuksena, käsityön osa-alueena ja opittavana taitona. Lisäksi otin esille käsityöhön ja erityisesti neulontaan liittyviä arvoja ja asenteita sekä niiden taustalla olevia merkityksiä. Neulontaharrastuksen viriämiseen liittyvissä tekijöissä tulivat keskeisesti esille kodin ja perinteen merkitys. Vanhempien ja lähisukulaisten käsitöiden tekeminen herättää kiinnostuksen käsitöitä kohtaan ja taidon oppimisen myötä saadut onnistumisen kokemukset johtavat tarpeiden tyydyttämiseen ja harrastuneisuuteen. Metsämuurosen (1995) esittämät harrastusten viriämiseen liittyvät tekijät ovat antaneet pohjaa tutkimustulosten tulkin- nalle, jota myös Heikkisen (1997) tutkimustulokset ovat tukeneet. Harrastuksen viriämiseen liittyvät myös tarve ja koulukokemukset.

Neulontaharrastus voi viritä tarpeesta, kun tarvitaan jokin neulevaate tai tekemistä käsille. Motivaatiotyypeistä sisäinen motivaatio näyttäisi tukevan käsityöprosessin merkitystä, jolloin käyttäytymisen syyt ovat yhteydessä itsensä toteuttamisen ja kehittämisen tarpeisiin. Ulkoinen motivaatio taas on riippuvainen ympäristöstä, ja sen merkitys tulee esille produktin yhteydessä, jolloin valmis neule on palkkio suoritetusta työstä. Tutkimuksessani nimetyt neulojatyypit, elämäntapa- ja tarveneulojat harrastavat neulontaa eri tavoin. Elämäntapaneulojaa näyttää oh- jaavan sisäinen motivaatio, kun taas tarveneulojalla ulkoinen motivaatio saattaa nousta sisäistä tärkeämmäksi.

Anttilan (1993) käsityötuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessin teoreettinen malli on lähtökohta neulonnan tarkastelemiselle yhtenä käsityön osa-alueena. Spiraalimalli kuvaa neulontaa monella tasolla, sillä neuleen valmistuessa siihen voi koko ajan tehdä muutoksia ja näin arvioida valmistuvaa työtä jatkuvasti. Toisaalta neulonta käsityöprosessina on luonteeltaan sellaista, että sen voi jättää kesken tilanteen niin vaatiessa ja aloittaa taas uudelleen siitä, mihin viimeksi jäätiin. Tämä selittää osaltaan neuleiden valmistamisen erilaisissa tilanteissa, matkoilla ja samanaikaisesti jonkin muun tekemisen, kuten TV:n katselun tai lukemisen ohessa.

Tutkimustulosten mukaan harrastajat neuloivat eniten villapaitoja. Villapaitaan liittyy monia merkityksiä, joita tekijä itse ei välttämättä edes tiedosta. Perinteiseen villapaitaan voi kytkeä merkityksiä tekijän käsityötaidon laadusta, suomalaisuudesta sekä käsityön ja perinteen arvostamisesta. Itse alusta lähtien valmistettu villapaita kertoo myös tekijänsä kauneusarvoista, persoonallisuudesta ja luovuudesta. Tämän päivän peruskoulussa ei tarvitse neuloa suu-rempiä neuleita, joten villapaidan tekeminen osoittaa harrastuneisuutta. Neuleeseen liittyvät fyysiset ominaisuudet, lämpimyyden ja pehmeys voidaan siirtää lahjaksi annettavaan neuletuotteeseen myös lämpiminä ajatuksina. Neuletuote yhdistää tekijän ja lahjan saajan, mutta neulonta yhdistää myös harrastajia toisiinsa. Neulonta yhdessä jonkun kanssa voi olla psyykkisesti tärkeää, samoin yhteisestä harrastuksesta puhuminen, vaikka neulottaisiinkin toisista erillään.

Neulonnan harrastaminen rentouttaa ja tuottaa mielihyvää. Neulonnan parissa voi kokea flow'ta, joka Csikszentmihalyin (1990) mukaan tarkoittaa sisäistä mielihyvää tuottavaa toimintaa, jossa haasteet ja tekijän taidot ovat tasapainossa. Moni neulonnan harrastaja uppoutuu tekemiseen niin, että kaikki muu unohtuu ja ulkopuolinen maailma menettää merkityksensä. Harrastamisesta saatava nautinto voi tulla välttämättömyydeksi, kuten ”himoneulojiksi” tai ”neuleholisteiksi” itseään kutsuville vastaajilleni on käynyt. Neulojatyyppeinä tällaiset harrastajat ovat elämäntapaneulojia.

Tutkimukseni edetessä olen hahmotellut oman käsitykseni neulontaharrastuksesta uudelleen ja toivon, että olen innostanut myös muita neulonnan tutkimuksesta kiinnostuneita kehittämään eteenpäin jatkotutkimusaiheita. Neulontaa harrastetaan laajasti ja sillä on aivan erityinen merkitys yhtenä käsityön osa-alueena. Mielenkiintoista olisi tutkia neulontaa verrattuna muuhun käsityön harrastamiseen haastattelun avulla. Neulontaa harrastetaan paljon, mutta miten harrastuksen ja työn voi yhdistää, mitä ajatuksia on esimerkiksi neulovalla pienyrittäjällä? Miten neuleiden suunnittelu lähtee liikkeelle, mitkä tekijät vaikuttavat juuri tietyn neulemallin valin-

taan? Miten peruskoulun neulonnan opetusta tulisi kehittää ja uudistaa? Minkälainen koulukäsitys onnistuu virittämään pysyvää harrastuneisuutta? Olen päätenyt tutkimuksessani harrastajien luokitteluun kahteen neulojatyypin, mutta miten nämä tyypit toimivat eri tilanteissa? Tutkimusaineistoni oli laaja ja sen perusteella olisi voinut tehdä laajempaakin analyysiä. Halusin kuitenkin rajata tutkimukseni tähän, jotta pysyisin aikataulussa.

Villapaidoistako elämänlankaa? Tutkimuksen niminä esittämäni kysymykseen voin vastata myöntävästi. Neulonta tuo harrastajan elämään sisältöä - elämänlankaa - joka näkyy tavallisimmin villapaitojen valmistamisessa. Loppuyhteenvetona vastaajan (A69, 40-49v) neulontaharrastusta kuvaava teksti: *Minusta on upeata, että osaan tehdä neuleita: kaikki tässä maailmassa ei sentään tule jostain tehtaasta samannäköisenä "massana"! Iloitsen, että saan olla kuin "ketjussa" sukuni muiden osaavien naisten joukossa jatkamassa arvokasta käsityötaitoa.*

LÄHTEET

Painetut lähteet

- Anttila, P.** 1983. Prosessi vai produkti? Tutkimus käsityön asenteista ja arvopäämääristä. Kouluhallitus. Kokeilu- ja tutkimustoimisto. Tutkimusselosteita no 43.
- Anttila, P.** 1991. Kokeminen – opettaminen. Kuinka lapsi oppii käden työtä? Teoksessa Pitkänen, N. (toim.) Nuori ja käden taidot. Helsinki: VAPK-kustannus, 42-52.
- Anttila, P.** 1993. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Helsinki: WSOY.
- Anttila, P.** 1996. Tutkimus ja tiedon hankinta. Helsinki: Akatiimi.
- Dormer, P.** 1994. The Art of The Maker. London: Thames and Hudson Ltd.
- Compton, J.** 1992. Neulo luovasti. Tampere: Kauppiaitten kustannus.
- Csikszentmihalyi, M.** 1990. Flow. The Psychology of Optimal Experience. New York: Harper & Row Publishers, Inc.
- Ekola, J.** 1986. Teoksessa Vaherva, T. & Ekola, J. Aikuisten opettamisen taito. Helsinki: Yleisradio.
- Eneroth, B.** 1984. Hur mäter man ”vackert”? Grundbok i kvalitativ metod. Stockholm: Akademi Litteratur.
- Enge, G.** 1997. Fremtidsvyer – eller kvinneforakt? Norsk husflid 5 (32), 20.
- Entwistle, H.** 1979. Class, Culture and Education. London: Methuen and Co Ltd.
- Fassett, K. & Hunt, Z.** 1992. Neuleita lapsille ja aikuisille. Helsinki: Otava.
- Haarala, R., Lehtinen, M., Grönroos, E-M., Kolehmainen, T., Nissinen, I., Eronen, R. & Suorsa, M.** 1992. Suomen kielen perussanakirja II osa. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. VAPK-kustannus.
- Heikkilä, J.** 1987. Käsityökasvatuksen teorian rakennusaineiksia. Turun yliopiston kasvatus-tieteellinen tiedekunta. Julkaisusarja A: 122.
- Heikkilä, T.** 1998. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Heikkinen, K.** 1997. Käsityöt naisten arjessa. Kulttuuriantropologinen tutkimus pohjois-Karjalaisten naisten käsityön tekemisestä. Helsinki: Akatiimi.
- Hirsjärvi, S.** (toim.) 1982. Kasvatustieteen käsitteistö. Helsinki: Otava.
- Isaksson, V.** 1990. Kehrää, kehrää tyttönen. Jyväskylä: Koivu ja tähti.
- Jallinoja, R.** 1984. Perhekäsityksistä perhettä koskeviin ratkaisuihin. Teoksessa Haavio-Mannila, E., Jallinoja, R. & Strandell, H. Perhe, työ ja tunteet; ristiriitoja ja ratkaisuja. Helsinki: WSOY, 37-111.
- Jyrinki, E.** 1976. Kysely ja haastattelu tutkimuksessa. Hämeenlinna: Karisto.

- Kansakoulun käsityön opetus. Komiteamietintö.** 1912:10.
- Kansakoulun opetussuunnitelmakomitean mietintö II.** 1952:3.
- Kaukonen, T-I.** 1984. Puikoilla kutomisen historiaa Suomessa. Kotiteollisuus 5 (77), 6-7.
- Kivipelto, A.** 1991. Kaffe Fassett saa keltaiset laulamaan. Helsingin Sanomat 15.9.1991. (102) A21.
- Kojonkoski-Rännäli, S.** 1995. Ajatus käsissämme. Käsityön käsitteen merkityssisällön analyysi. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C. Osa 109.
- Linko, M.** 1997. Naisten käsityöelämykset ja muistot. Teoksessa Svinhufvud, L. (toim.) Käsityö viestinä. Suomen käsityön museon julkaisu 13. Jyväskylä. 47-59.
- Linko, M.** 1998. Aitojen elämysten kaipuu. Yleisön kuvataiteelle, kirjallisuudelle ja museoille antamat merkitykset. Nykykulttuurin tutkimusyksikkö. Jyväskylän yliopisto.
- Luutonen, M.** 1993. Historia. Teoksessa Almay, M., Luutonen, M. & Mitronen, K. Sydämenlämmittäjä ja tikkuripaita. Perinteisiä neuleita Suomesta ja Eestistä. Helsinki: Tammi. 7-39.
- Luutonen, M.** 1997. Kansanomainen tuote merkityksenkantajana. Tutkimus suomalaisesta villapaidasta. Helsinki: Akatiimi.
- Lönbeck, G.** 1910. Uno Cygnaeus ”Suomen kansakoulun isä”. Helsinki: Otava.
- Maunula, L.** 1993. Villapaitojen ja ratsujen talvinen juhla. Helsingin Sanomat 20.2.1993 (104), D1.
- Metsämuuronen, J.** 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen: Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Helsingin yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 146.
- Moss, J.** 1997. The Jean Moss book of world knits. Newtown, USA: Taunton books.
- Peltonen, M. & Ruohotie, P.** 1992. Oppimismotivaatio. Helsinki: Otava.
- Pylkkänen, R.** 1970. Barokin pukumuoti Suomessa 1620-1720. Suomen muinaismuisto-yhdistyksen aikakauskirja 71. Helsinki: WSOY.
- Pöytäri, A.** 1996. Keräilystä kokoelmaan. Sosiologisia ja filosofisia näkökulmia keräilyyn. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden, valtio-opin ja filosofian julkaisuja 8.
- Ruohotie, P.** 1976. Taideharrastukset ja taideasenteet eräiden ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden keskuudessa. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitos. Julkaisusarja A:10.
- Ruohotie, P.** 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita.
- Sava, I., Niemeläinen-Amin, P. & Siikala, A-L.** 1995. Neule tarinan eli kettu viidakossa. Analyysi Anna Maria Viljasen neuleiden symbolisesta merkityksestä. Helsinki:

Akatiimi.

Snidare, U. 1991. *Stickning – en lustfylld konst*. Stockholm: Utbildningsförlaget Brevskolan.

Suojanen, U. 1993. *Käsityökasvatuksen perusteet*. Helsinki: WSOY.

Suomen tilastollinen vuosikirja. 1998. Tilastokeskus. Hämeenlinna: Karisto. 493.

Suonperä, M. 1992. *Opettamiskäsitys; oppijakeskeisen opettamiskäsityksen perusaineksia*. Hämeenlinna: Educons.

Turunen, K. 1989. *Mieli ja sielu*. Helsinki: Arator.

Triandis, H. 1971. *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley & sons, inc.

Valve, T. & Tappura, K. 1937. *Kansakoulun käsityöt*. Porvoo: WSOY.

Varto, J. 1992. *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Tampere: Kirjayhtymä.

Waldén, L. 1994. *Cirkelns liv och handarbetets väsen. Rapport från projectet Handen & Anden*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

Painamattomat lähteet

Enbäck, S. 1996. *Neulojat kurssille? Kyselytutkimus käsinneulonnan harrastajille*.

Lähtökohtia aikuisille suunnatun neulekurssin suunnitteluun. Helsingin yliopisto. Käsityönopeettajan koulutuslinja. Kasvatustieteen syventävien opintojen tutkielma.

Hujala, R. 1993. *Tilkkutyöharrastus – taidetta, terapiaa, taloudellisuutta? Asennemittaus tilkkutyön harrastajille*. Helsingin yliopisto. Käsityönopeettajan koulutuslinja. Käsityötieteen syventävien opintojen tutkielma.

Lehtiö, J. 1999. *Neulonta harrastuksena*. jyrki.lehtio@ypaja.fi 6.4.1999.

Massala, P. 1997. *Mallitilkku osana käsin neulottavan vaateen suunnittelu- ja valmistusprosessia*. Helsingin yliopisto. Käsityönopeettajan koulutuslinja. Käsityötieteen syventävien opintojen tutkielma.

Nielsen. Helsingin villakehräämön tutkimus 13.3.1998.

Novita Neuleet. Tutkimusnumero 4/96. Joulukuu 1996.

Oilio, P. 1999. *Kuumuurahaiset-yhdistyksen toiminta*. Henkilökohtainen tiedonanto 20.4.1999.

- Peltola, K-M.** 1989. Käsityö, suosittu harrastus? Kotivinkin lukijoiden tekstiilikäsityöharrastukset ja niihin vaikuttavia tekijöitä. Helsingin yliopisto. Käsityönopettajan koulutuslinja. Tekstiiliopin syventävien opintojen tutkielma.
- Rautiainen, M.** 1996. Kansalais- ja työväenopistojen ompelukursseille hakeutuminen, oppiminen ja vaatteen merkitys. Helsingin yliopisto. Käsityönopettajan koulutuslinja. Käsityötieteen syventävien opintojen tutkielma.
- Saarelainen, K.** 1997. Hyvän askartelulehden ominaisuudet. Askartelu- ja käsityö-lehden lukijakysely. Helsingin yliopisto. Käsityönopettajan koulutuslinja. Käsityötieteen syventävien opintojen tutkielma.
- Vähälä, E.** 1993. Työkvalifikaatioiden yhteys luovaan harrastustoimintaan. Miksi rehtori neuloo? Helsingin yliopisto. Käsityön suunnittelun ja valmistuksen kokeilukoulutusohjelma. Käsityötieteen syventävien opintojen tutkielma.

VASTAA KYSELYYN JA VOITA!

Olemme kaksi Helsingin yliopiston opiskelijaa ja teemme opintoihimme liittyviä tutkielmia neulomisesta harrastuksena. Olemme kiinnostuneita neulomisharrastuksen syistä sekä siitä, miten neulonnan harrastajat hyödyntävät valmiita neuleohjeita. Yhteistyökumppaneinamme tutkimuksessa ovat **Helsingin Villakehräämö** ja **Novita Neuleet -lehti**, jonka tilaajarekisteristä saimme osoitetietosi. Tutkielmiemme ohjaajana toimii käsityötieteen professori Marketta Luutonen.

Vastaamalla kyselyyn voit tukea käsityötieteen tutkimusta. Samalla sinulla on mahdollisuus vaikuttaa Novita Neuleet -lehden sisällön kehittämiseen sekä antaa palautetta Helsingin Villakehräämölle lankojen tuotekehittelyä varten. **Kaikkien kyselyyn vastanneiden kesken arvotaan 10 kpl 1kg:n lankapaketteja sekä 10 Novita Neuleet tai Moda Muotikaavat -lehden vuosikertaa.**

Kyselylomakkeen täyttämiseen menee aikaa noin 30 minuuttia. Tarkista, että olet vastannut jokaiseen kysymykseen, sillä puutteellisesti täytettyjä lomakkeita emme voi käsitellä tietokoneella. Antamasi tiedot käsittelemme ehdottoman luottamuksellisesti. Kyselyn tuloksista tiedotetaan syksyn Novita Neuleet -lehdessä.

Kyselyn lopussa tiedustelemme halukkuuttasi osallistua tutkimuksen toiseen vaiheeseen, joka suoritetaan haastattelemalla. Halukkaiden joukosta haastateltaviksi valitaan 4-8 henkilöä, joiden kanssa sovitaan erikseen haastattelun ajankohta ja paikka. Toimitamme kaikille haastatteluun osallistuneille tiivistelmän tutkimustemme tuloksista.

Kyselyn mukaan laitoimme sinulle vastauskuoren, jonka postimaksu on maksettu. Pyydämme sinua palauttamaan lomakkeen täytettynä **viimeistään 16.2.1999 mennessä**. Mikäli haluat saada lisätietoja tutkimuksesta, voit soittaa alla oleviin numeroihin tai Novita Neuleet -lehden vt. päätoimittajalle Heli Hottiselle. Vastaamme mielellämme tutkimusta koskeviin kysymyksiin.

Vastauksista etukäteen kiittäen ja mukavaa kevään jatkoa toivottaen

Liisa Kinnunen
Käsityönopettaja,
tutkinnon täydentäjä
p. 040-5296766

Heli Laakso
Kasvatustieteen yo
p. 040-5073886

ARVONTALIPUKE: YHTEYSTIEDOT ARVONTAA VARTEN

(Näitä yhteystietoja käytetään ainoastaan kyselyyn liittyvässä palkintojen arvonnassa)

Nimi: _____

Osoite: _____

Puh: _____

Jos voitan lehtipalkinnon, valitsen

Novita Neuleet -lehden vuosikerran

Moda Muotikaavat -lehden vuosikerran

Voittajiin otetaan yhteyttä henkilökohtaisesti.

NYKYINEN TILANTEENI NEULOMISESSA

Merkitse sopivin vaihtoehto rastilla tai kirjoita vastauksesi avoimeen tilaan.

1. **Ajattele viimeksi kuluneita kahta vuotta.** Kuinka usein ja säännöllisesti **neulot käsin tai neulekoneella?** (rastita molemmista sarakkeista yksi vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tilannettasi)

	käsin	koneella
kymmeniä töitä vuodessa, useimmiten jokin työ meneillään	☐	☐
useita töitä vuodessa, useimmiten jokin työ meneillään	☐	☐
useita töitä vuodessa, usein kuitenkin taukoja välissä	☐	☐
satunnaisesti, keskimäärin vähintään yhden työn vuodessa	☐	☐
harvemmin tai en koskaan	☐	☐

2. Neulon nykyisin aiempaan verrattuna:

- enemmän
 yhtä paljon
 vähemmän

3. Mikäli neulot aiempaa enemmän / vähemmän, mistä se johtuu?

Ajattele viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana neulomiasi tuotteita ja valitse sen perusteella omaa tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto / vaihtoehdot.

4. Viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana olen valmistanut seuraavia neuleita:

☐ sukkaa	☐ vauvanvaatteita
☐ lapasia, sormikkaita	☐ puseroita
☐ pipoja, myssyjä	☐ neuletakkeja, liivejä
☐ säärystimiä, tossuja	☐ hameita, mekkoja
☐ kaulahuiveja	☐ kodin tekstiilejä
☐ muuta, mitä? _____	

5. Olen valmistanut neuleet

☐ itselleni	☐ sukulaisille ja/tai tuttaville
☐ puolisollessi	☐ myyjäisiin ja hyväntekeväisyyteen
☐ lapsilleni tai lapsenlapsilleni	☐ asiakkaille / myyntiin
☐ muille, kenelle? _____	

6. **Itselleni** valmistamat neuleet ovat olleet

☐ arkineuleita	☐ perinneneuleita
☐ vapaa-ajan neuleita	☐ neuleita sisäkäyttöön
☐ juhlaneuleita	☐ neuleita ulkokäyttöön
☐ trendineuleita	☐ muita, mitä? _____

7. Neulelangan materiaaliksi olen valinnut

☐ villaa ja villasekoitetta	☐ akryyilia
☐ puuvillaa	☐ erikoislankaa, mitä? _____
☐ muuta, mitä? _____	

8. Olen käyttänyt viimeisten kahden vuoden aikana neuleissani seuraavia Novita- lankalaatuja

☐ 7 - veljestä	☐ Vauvalanka
☐ Nalle	☐ Cottonella
☐ Florica	☐ Alabama
☐ Venla	☐ Tennessee
☐ Bambino	☐ Kotiväki
☐ jokin muu lankalaatu, mikä? _____	

Rengasta tilannettasi parhaiten kuvaava vaihtoehto jokaiselta riviltä, ajattele viimeksi kuluneita kahta vuotta.

9. Lankojen valintaani vaikuttavat seuraavat tekijät

	usein	joskus	ei koskaan
hyvä neulemalli	1	2	3
langan väri	1	2	3
hinta	1	2	3
laatu	1	2	3
muodikkuus	1	2	3
kotimaisuus	1	2	3
helppohoitoisuus	1	2	3
kestävyys	1	2	3
muu tekijä, mikä? _____	1	2	3

10. Hankin lankani

	usein	joskus	en koskaan
erikoisliikkeistä	1	2	3
tavarataloista	1	2	3
marketeista	1	2	3
halpahalleista	1	2	3
postimyynnistä	1	2	3
muualta, mistä? _____	1	2	3

11. Neulemallin viimeisten kahden vuoden aikana valmistamiini neuleisiin olen saanut

	usein	joskus	en kertaakaan
Novita Neuleet - lehdestä	1	2	3
muusta käsityölehdestä, mistä? _____	1	2	3
_____	1	2	3
muusta lehdestä, mistä? _____	1	2	3
_____	1	2	3
lankaosastolta ohjelehtisenä	1	2	3
itse suunnitellen	1	2	3
käsityökirjasta	1	2	3
muualta, mistä? _____	1	2	3

12. Olen viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana toteuttanut

	usein	joskus	en kertaakaan
helppoja perusneuleita (sileä ja joustinneule)	1	2	3
perusneuleita erikoislangoilla	1	2	3
perusneuleita, jotka viimeistelen kirjomalla ym.	1	2	3
erilaisia pinta- ja kohoneuleita (palmikot, pitsit)	1	2	3
monivärisiä kirjoneuleita	1	2	3
näyttäviä kuvioneuleita (intarsia, kohokuviot)	1	2	3
muuta, mitä? _____	1	2	3

Miten neulomisesi liittyy tiettyyn aikaan tai tilanteeseen? Ajattele neulomisharrastustasi yleensä.

13. Neulomistilanne: neulon

	usein	joskus	en koskaan
TV:tä katsellessani	1	2	3
istuessani junassa tms. kulkuvälineessä	1	2	3
samanaikaisesti kun luen	1	2	3
ajan kuluksi	1	2	3
pohdiskellessani asioita mielessäni	1	2	3
rentoutuakseni	1	2	3
loma-aikoina	1	2	3
yhdessä jonkun/ryhmän kanssa	1	2	3
muulloin, milloin? _____	1	2	3
_____	1	2	3

NEULEOHJEEN KÄYTTÖ

Mieti kysymyksissä 14-23 **useampaa** neuleohjeen avulla toteuttamaasi neuletta. Muistele, miten kyseiset neuleet tehdestäsi valitsit neuleohjeen ja miten hyödynsit ohjetta. Pyri siis vastaamaan kysymyksiin miettimällä, millaiset tottumukset sinulla on neuleohjeiden käyttämisessä eli **millainen neuleohjeiden käyttäjä olet**.

14. Seuraavassa on joukko väittämiä, jotka kuvaavat sitä, miksi neuloja innostuu uuden neulontatyön aloittamisesta. Arvioi, **kuinka usein** väittämät kuvaavat syytä, **miksi sinä päätät alkaa neuloa**. Rengasta kunkin väittämän kohdalla sopivin vaihtoehto.

	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan
Jokin lanka innoittaa minut neulomaan.	1	2	3	4	5
Näen neuleohjeen, joka innoittaa minut neulomaan.	1	2	3	4	5
Minulla on jokin hyvä oma neuleidea ja haluan toteuttaa sen.	1	2	3	4	5
Jokin muu syy, mikä? _____	1	2	3	4	5

15. Toteutatko mielelläsi vain yhdenlaisia (tiettyä asua, tai tiettyä neulepintaa koskevia) neuleohjeita? Rastita tilannettasi kuvaava vaihtoehto.

Kyllä () En ()

Mikäli kyllä, niin millaisia? _____

16. Kuinka suuri merkitys seuraavilla neuleohjeen yksityiskohdilla tai ominaisuuksilla on siihen, minkä neuleohjeen valitset? **Rengasta joka rivillä** sopivin vaihtoehto.

	ratkaiseva merkitys	melko suuri merkitys	jonkin verran merkitystä	vähän merkitystä	ei lainkaan merkitystä
neulepinta	1	2	3	4	5
neuleen malli (muoto)	1	2	3	4	5
neuleen langat	1	2	3	4	5
mallin vaikeustaso: helppo toteuttaa	1	2	3	4	5
mallin vaikeustaso: vaativa/vaikea toteuttaa	1	2	3	4	5

17. Valittuasi toteutettavaksesi jonkin neuleohjeen, kuinka tarkoin tutustut siihen ennen neulomisen aloittamista? Rastita toimintatapaasi **parhaiten** kuvaava vaihtoehto.

Luen ohjeesta vain välttämättömät tiedot, kuten tarvittavat materiaalit ja kokonumeron sekä silmukkamäärän ennen neulomisen aloittamista. ()

Selvitän tarvike- ja kokotietojen sekä silmukkamäärän lisäksi myös osan työn kulusta ennen kuin aloitan neulomisen. ()

Luen koko ohjeen läpi ennen neulomisen aloittamista. ()

18. Tutustuttuasi neuleohjeeseen, teetkö siihen jotain muutoksia, **ennen kuin aloitat neulomisen**? **Rengasta jokaisen tekijän kohdalla**, kuinka usein teet siihen muutoksia.

Ennen neulomisen aloittamista teen muutoksia...

	aina	usein	joskus	harvoin	en koskaan
neuleen malliin (muotoon)	1	2	3	4	5
neulepintaan	1	2	3	4	5
langan väriin	1	2	3	4	5
langan muihin ominaisuuksiin	1	2	3	4	5
työvälineisiin (puikot, neulekone)	1	2	3	4	5
johonkin muuhun, mihin? _____	1	2	3	4	5

Mikäli vastasit kysymyksen 18 jokaiseen kohtaan "en koskaan", siirry suoraan kysymykseen 20.

19. Kuinka usein seuraavat väittämät kuvaavat syytä, **miksi teet muutoksia neuleohjeeseen ennen neulomisen aloittamista?** Rengasta jokaisen väittämän kohdalla sopivin vaihtoehto.

Teen muutoksia ohjeeseen, koska

	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan
neuleohjeen kokovaihtoehdot eivät ole minulle sopivat	1	2	3	4	5
neuleen malli (muoto) ei ole sellainen kuin haluaisin	1	2	3	4	5
neuleen pinta ei ole sellainen kuin haluaisin	1	2	3	4	5
haluan toteuttaa neuleen ohjeesta poikkeavilla langoilla	1	2	3	4	5
haluan toteuttaa neuleen ohjeesta poikkeavilla työvälineillä	1	2	3	4	5
haluan suunnitella osan neuleesta itse	1	2	3	4	5
jostain muusta syystä, mistä: _____	1	2	3	4	5

20. Mieti seuraavaksi, miten toimit neulomisen jo aloitettuasi. **Rengasta joka rivillä** sopivin vaihtoehto. **Neuloessani** teen muutoksia ohjeen

	aina	usein	joskus	harvoin	en koskaan
kaavaan	1	2	3	4	5
mallineuleeseen/neulepintaan	1	2	3	4	5
johonkin muuhun, mihin? _____	1	2	3	4	5

Mikäli vastasit kysymyksen 20 jokaiseen kohtaan "en koskaan", siirry suoraan kysymykseen 22.

21. Kuinka usein seuraavat väittämät kuvaavat syytä siihen, **miksi teet muutoksia neuleohjeeseen neuloessasi?** Rengasta joka rivillä sopivin vaihtoehto.

Teen **neuloessani** muutoksia ohjeeseen, koska

	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan
neuleen malli (muoto) ei osoittaudu sellaisiksi kuin ajattelin	1	2	3	4	5
neulepinta ei osoittaudu sellaiseksi kuin ajattelin	1	2	3	4	5
haluan tehdä neuleesta yksilöllisemmän	1	2	3	4	5
olen tehnyt jonkin virheen, jota en halua korjata	1	2	3	4	5
jostain muusta syystä, mistä? _____	1	2	3	4	5

22. Mieti vielä, miten toimit viimeistellessäsi neuleen. Kuinka usein lisää neuleeseen yksityiskohtia, joita ohjeessa ei ole? Rengasta sopivin vaihtoehto.

	aina	usein	joskus	harvoin	en koskaan
Lisään neuleeseen viimeistelyvaiheessa omia yksityiskohtia	1	2	3	4	5

NOVITAN NEULEOHJEET

23. Mitä mieltä olet Novita Neuleet -lehden neuleohjeista ja -malleista? Ympyröi jokaisen väittämän kohdalla, mitä mieltä olet.

	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Novitan neuleohjeet ovat selkeitä (ymmärrettäviä).	1	2	3	4	5
Novitan neuleohjeet ovat liian vaikeita toteuttaa.	1	2	3	4	5
Novitan neulemallit ovat muodikkaita.	1	2	3	4	5

VASTAAJAN TAUSTATIEDOT**Merkitse sopivin vaihtoehto rastilla.**

46. Sukupuoli () nainen () mies

47. Ikäryhmä () alle 20 vuotta () 40-49 v.
() 20-29 v. () 50-64 v.
() 30-39 v. () yli 65 v.

48. Onko taloudessasi alle 18 vuotiaita lapsia? Minkä ikäisiä?

() ei lapsia () 7-12 v.
() alle 1- v. () 13-18 v.
() 1-6 v.49. Asuinpaikka () pääkaupunkiseutu () taajama haja-asutusalueella
() yli 30 000 asukkaan kaupunki () maaseutu
() alle 30 000 asukkaan kaupunki

50. Ammattiryhmä

() opiskelija / koululainen () työväestö
() maanviljelijä () toimihenkilö
() kotiäiti tai -isä () johtava asema
() tällä hetkellä työtön () yrittäjä
() eläkeläinen () muu, mikä? _____

51. Käsityöalan koulutus

() käsityöalan ammatillinen tai korkea-asteen koulutus
() käsityöalan kursseja
() muu käsityöalan koulutus, mikä? _____
() ei käsityöalan koulutusta

52. Neulominen ansiolähteenä

() neulon myyntiin ja asiakkaille työkseni
() neulominen on minulle sivuansiolähde
() neulominen on vain harrastukseni

53. Harrastan neulomisen lisäksi

() muita käsitöitä, mitä? _____
() ruoanlaittoa ja leivontaa
() liikuntaa
() musiikkia
() kielten opiskelua
() yhteiskunnallisia asioita
() muuta, mitä? _____
() ei muita harrastuksia
() en harrasta neulomista

54. Opin neulomisen alkeet

() alle kouluikäisenä
() koulussa 1-2 luokalla
() koulussa 3-6 luokalla
() muulloin, milloin? _____

Voisitko vielä osallistua neuleohjeiden käyttöä koskevaan haastatteluun? Mahdollista haastatteluajan sopimista varten merkitse tähän nimesi sekä puhelinnumero, josta sinut tavoittaa parhaiten. Kiitos.

() Voin osallistua haastatteluun. nimi: _____

puh. _____

Liite 3: Faktoreiden muodostaminen (1/4) 96

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Correlation Matrix

	K27	K29	K30	K37	K38	K40	K43
K27	1,0000						
K29	-,1205	1,0000					
K30	-,1665	,2446	1,0000				
K37	-,1239	,3705	,2864	1,0000			
K38	,2773	-,3449	-,1775	-,1897	1,0000		
K40	,0835	,0995	,0608	,1234	,0337	1,0000	
K43	,4049	-,1111	-11016	-,1675	,2708	,1145	1,0000

N of Cases = 318,0

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
K27	19,1384	6,2647	,1468	,2064	,1745
K29	16,5503	6,1094	,0696	,2321	,2165
K30	15,9623	6,2509	,0808	,1231	,2084
K37	16,3962	5,5649	,1077	,2002	,1882
K38	18,2013	6,6723	-,0632	,2037	,3083
K40	18,4937	5,4306	,2027	,0438	,1137
K43	18,8994	5,6744	,1159	,2087	,1816

Reliability Coefficients 7 items

Alpha = ,2278 Standardized item alpha = ,2316

Reliability

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Correlation Matrix

	K26	K28	K31	K32	K33
K26	1,0000				
K28	,2030	1,0000			
K31	,1856	,1425	1,0000		
K32	,2107	,2182	,2133	1,0000	
K33	,0910	,0456	,2031	,1533	1,0000

N of Cases 321,0

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
K26	7,8287	4,9549	,2815	,0859	,4632
K28	7,5732	4,4392	,2383	,0777	,4696
K31	6,6293	3,7840	,3388	,1201	,4015
K32	6,8474	3,2860	,3572	,1330	,3879
K33	7,5202	4,5004	,2033	,0531	,4908

Reliability Coefficients = 5 items

Alpha = ,5031 Standardized item alpha = ,5106

Reliability

Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Correlation Matrix

	K24	K25
K24	1,0000	
K25	,2576	1,0000

N of Cases = 321,0

Item-total Statistics

Scale Mean	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
K24	1,6729	,6583	,2576	,0664
K25	1,2617	,2813	,2576	,0664

Reliability Coefficients 2 items

Alpha = ,3819 Standardized item alpha = ,4097

Reliability

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Correlation Matrix

	K35	K36	K39	K41
K35	1,0000			
K36	3465	1,0000		
K39	1257	1674	1,0000	
K41	2884	1796	2472	1,0000

N of Cases = 321,0

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
K35	5,5763	3,6574	3828	1732	3883
K36	4,8629	2,6312	3358	1389	4468
K39	5,3240	3,9385	2407	0771	4983
K41	5,5732	4,0767	3279	1316	4427

Reliability Coefficients 4 items

Alpha = ,5165 Standardized item alpha = ,5384

Reliability

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Correlation Matrix

	K27	K43	K38
K27	1,0000		
K43	,4067	1,0000	
K38	,2776	,2712	1,0000

N of Cases = 320,0

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if item Deleted
K27	4,1063	2,3649	,4320	,1956	,4258
K43	3,8688	1,6755	,4083	,1926	,4186
K38	3,1688	2,0153	,3240	,1071	,5490

Reliability Coefficients 3 items

Alpha = ,5657 Standardized item alpha = ,5837

Reliability

***** Method 2 (covariance matrix) will be used for this analysis *****

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H A)

Correlation Matrix

	K34	K44
K34	1,0000	
K44	,5976	1,0000

N of Cases = 321,0

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Alpha if Item Deleted
K34	1,7788	,9165	,5976	,3571	.
K44	1,7321	,9030	,5976	,3571	.

Reliability Coefficients 2 items

Alpha = ,7481 Standardized item alpha = ,7481

K540PINN opin neulomisen alkeet by K4VIKA ikd

	Count Tot Pct	K471KA					Row Total
		alle 30v	30-39v	40-49v	50-64v	yli 65v	
		2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	
K540PINN							
alle kouluikäise	1, 00	10 3,1	17 5,3	32 10,0	45 14,0	6 119	110 34,3
koulussa 1-2 luok	2, 00	9 2,8	11 3,4	24 7,5	40 12,5	7 2,2	91 28,3
koulussa 3-6 luok	3, 00	17 5,3	16 5,0	28 8,7	34 10,6	9 2,8	104 32,4
muulloin, milloin	4, 00	2 6	2 6	3 9	5 1,6	4 1,2	16 5,0
Column Total		38 11,8	46 14,3	87 27,1	124 38,6	26 8,1	321 100,0

Chi-Square	Value	DF	Significance
Pearson	12,55141	12	,40247
Likelihood Ratio	10,62843	12	,56100
Linear-by-Linear Association	,19508	1	,65872

Minimum Expected Frequency - 1,296
 Cells with Expected Frequency < 5 - 4 of 20 (20,0%)

Number of Missing Observations: 0

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K540PINN	opin neulomisen alkeet			
tilaaja	166	2,0482	,946	,073
ei-tilaaja	155	2,1161	,911	,073

Mean Difference = -,0679

Levene's Test for Equality of Variances: F= 2,408 P= ,122

t-test for Equality of Means	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	95% CI for Diff
Equal Variances	-,65	319	,513	,104	(-,272; ,136)
Unequal Variances	-,66	318,68	,513	,104	(-,272; ,136)

t-tests for Independent Samples of K00NUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SH of Mean
K04VAL18 kodin tekstiilejä				
tilaaja	166	,1807	,386	,030
ei-tilaaja	155	,1806	,386	,031

Mean Difference = ,0001

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,000 P= ,997

t-test for Equality of Means				95%	
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	,00	319	,999	,043	(-,085; ,085)
Unequal	,00	317,50	,999	,043	(-,085; ,085)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM1 sukkia				
tilaaja	166	,7410	,439	,034
ei-tilaaja	155	,7548	,432	,035

Mean Difference = -,0139

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,326 P= ,568

t-test for Equality of Means				95%	
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,29	319	,776	,049	(-,110; ,082)
Unequal	-,29	318,18	,776	,049	(-,110; ,082)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VAL14 kaulahuiveja				
tilaaja	166	,1988	,400	,031
ei-tilaaja	155	,1290	,336	,027

Mean Difference = ,0698

Levene's Test for Equality of Variances: F= 11,724 P= ,001

t-test for Equality of Means				95%	
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	1,68	319	,093	,041	(-,012; ,151)
Unequal	1,69	315,55	,091	,041	(-,011; ,151)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM2	lapasia			
tilaaja	166	,5422	,500	,039
ei-tilaaja	155	,5548	,499	,040

Mean Difference = -,0127

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,205 P= ,651

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	- CI for Diff
Equal	-,23	319	,820	,056	(-,122; ,097)
Unequal	-,23	317,59	,820	,056	(-,122; ,097)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM3	piipoja ja myssyjä			
tilaaja	166	,3855	,488	,038
ei-tilaaja	155	,3484	,478	,038

Mean Difference = ,0372

Levene's Test for Equality of Variances: F= 1,887 P= ,170

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	,69	319	,492	,054	(-,069; ,143)
Unequal	,69	318,28	,491	,054	(-,069; ,143)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM4	tossuja, säärystimä			
tilaaja	166	,2470	,433	,034
ei-tilaaja	155	,1613	,369	,030

Mean Difference = ,0857

Levene's Test for Equality of Variances: F= 15,005 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	1,90	319	,058	,045	(-,003, ,174)
Unequal	1,91	316,46	,057	,045	(-,002; ,174)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER

koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM5	vauvanvaatteita			
tilaaja	166	,5060	,501	,039
ei-tilaaja	155	,3806	,487	,039

Mean Difference = ,1254

Levene's Test for Equality of Variances: F= 9,889 P= ,002

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	- CI for Diff
Equal	2,27	319	,024	,055	(,017; ,234)
Unequal	2,27	318,50	,024	,055	(,017, ,234)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM6	puseroita			
tilaaja	166	,8675	,340	,026
ei-tilaaja	155	,7613	,428	,034

Mean Difference = 1062

Levene's Test for Equality of Variances: F= 25,325 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	2,47	319	,014	,043	(,022; ,191)
Unequal	2,45	293,91	,015	,043	(,021; ,191)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM7	hameita, mekkoja			
tilaaja	166	,1627	,370	,029
ei-tilaaja	155	,0903	,288	,023

Mean Difference = ,0723

Levene's Test for Equality of Variances: F= 15,847 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	1,95	319	,053	,037	(-,001; ,145)
Unequal	1,96	308,94	,051	,037	(,000; ,145)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALMB muuta				
tilaaja	166	,0542	,227	,018
ei-tilaaja	155	,0581	,235	,019

Mean Difference = -,0038

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,089 P= ,765

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,15	319	,881	,026	(-,055; ,047)
Unequal	-,15	315,77	,882	,026	(-,055; ,047)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K04VALM9 neuletakkeja, liivejä				
tilaaja	166	,5241	,501	,039
ei-tilaaja	155	,4000	,491	,039

Mean Difference = 1241

Levene's Test for Equality of Variances: F= 5,728 P= ,017

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	2,24	319	,026	,055	(,015; ,233)
Unequal	2,24	318,21	,026	,055	(,015; ,233)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
KOINEULK koneella neulominen kahden vuoden aikana				
tilaaja	53	4,5472	,952	,131
ei-tilaaja	45	4,5333	,991	,148

Mean Difference = ,0138

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,025 P= ,874

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	,07	96	,944	,197	(-,376; ,404)
Unequal	,07	92,12	,944	,197	(-,378; ,406)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K01NEULO neulominen käsin kahden vuoden aikana				
tilaaja	166	2,2771	,957	,074
ei-tilaaja	155	2,8452	1,027	,082

Mean Difference = -,5681

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,761 P= ,384

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-5,13	319	,000	,111	(-,786; -,350)
Unequal	-5,12	313,02	,000	,111	(-,786; -,350)

Puuvilla * koehenkilön numero**Crosstab**

		koehenkilön numero		Total
		tilaaja	ei-tilaaja	
Puuvilla ,00	Count	27	43	70
	% of Total	8,4%	13,4%	21,8%
puuvillaa	Count	139	112	251
	% of Total	43,3%	34,9%	78,2%
Total	Count	166	155	321
	% of Total	51,7%	48,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	6,192 ^b	1	,013	,015	,009
Continuity Correction ^a	5,537	1	,019		
Likelihood Ratio	6,223	1	,013		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	6,173	1	,013		
N of Valid Cases	321				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 33,80.

Akryyli * koehenkilön numero**Crosstab**

		koehenkilön numero		Total
		tilaaja	ei-tilaaja	
Akryyli ,00	Count	138	147	285
	% of Total	43,0%	45,8%	88,8%
akryyli	Count	28	8	36
	% of Total	8,7%	2,5%	11,2%
Total	Count	166	155	321
	% of Total	51,7%	48,3%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	11,0317 ^b	1	,001	,001	,001
Continuity Correction ^a	9,887	1	,002		
Likelihood Ratio	11,675	1	,001		
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	10,997	1	,001		
N of Valid Cases	321				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,38.

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE1 olen toteuttanut helppoja perusneuleita				
tilaaja	155	1,4710	,617	,050
ei-tilaaja	148	1,5878	,659	,054

Mean Difference = -,1169

Levene's Test for Equality of Variances: F= 1,428 P= ,233

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-1,59	301	,112	,073	(-,261; ,027)
Unequal	-1,59	297,26	,113	,073	(-,261; ,028)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE2 olen toteuttanut perusneuleita erikoisla				
tilaaja	135	2,2815	,642	,055
ei-tilaaja	135	2,2963	,624	,054

Mean Difference = -,0148

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,089 P= ,765

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,19	268	,848	,077	(-,167; ,137)
Unequal	-,19	267,77	,848	,077	(-,167; ,137)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE3 olen toteuttanut perusneuleita, jotka vi				
tilaaja	132	2,3939	,627	,055
ei-tilaaja	135	2,5333	,596	,051

Mean Difference = -,1394

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,591 P= ,443

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-1,86	265	,064	,075	(-,287; ,008)
Unequal	-1,86	263,58	,064	,075	(-,287; ,008)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE4 olen toteuttanut erilaisia pinta- ja koh				
tilaaja	147	1,3605	,561	,046
ei-tilaaja	146	1,6849	,672	,056

Mean Difference = -,3244

Levene's Test for Equality of Variances: F= 8,619 P= ,004

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-4,49	291	,000	,072	(-,467; -,182)
Unequal	-4,48	281,25	,000	,072	(-,467; -,182)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE5 olen toteuttanut monivarisia kirjoneulei				
tilaaja	151	1,7152	,696	,057
ei-tilaaja	145	1,8552	,645	,054

Mean Difference = -,1399

Levene's Test for Equality of Variances: F= 6,424 P= ,012

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-1,79	294	,074	,078	(-,294; ,014)
Unequal	-1,79	293,63	,074	,078	(-,293; ,014)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE6 olen toteuttanut näyttävi kuvioneuleita				
tilaaja	135	2,4000	,671	,058
ei-tilaaja	131	2,6489	,594	,052

Mean Difference = -,2489

Levene's Test for Equality of Variances: F= 8,076 P= ,005

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-3,20	264	,002	,078	(-,402; -,096)
Unequal	-3,20	261,78	,002	,078	(-,402; -,096)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11HALL1	Novita Neuleet lehdestä				
tilaaja		158	1,2468	,475	,038
ei-tilaaja		147	1,6531	,637	,053

Mean Difference = -,4062

Levene's Test for Equality of Variances: F= 33,525 P= ,000

t-test for Equality of Means Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	95% CI for Diff
Equal	-6,34	303	,000	,064	(-,532; -,280)
Unequal	-6,28	268,96	,000	,065	(-,534; -,279)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL2	Suuresta käsityölehdestä				
tilaaja		78	1,8077	,511	,058
ei-tilaaja		89	1,9101	,577	,061

Mean Difference = -,1024

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,007 P= ,934

t-test for Equality of Means Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	95% CI for Diff
Equal	-1,21	165	,229	,085	(-,270; ,065)
Unequal	-1,22	164,98	,226	,084	(-,269; ,064)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL4	Muusta käsityölehdestä				
tilaaja		61	2,1311	,670	,086
ei-tilaaja		61	2,1148	,661	,085

Mean Difference = ,0164

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,062 P= -,804

t-test for Equality of Means Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	95% CI for Diff
Equal	,14	120	,892	,121	(-,222; ,255)
Unequal	,14	119,98	,892	,121	(-,222; ,255)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL5 Pirkka- tai Et-lehdestä				
tilaaja	27	2,1852	,681	,131
ei-tilaaja	54	2,5370	,503	,068

Mean Difference = -,3519

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,718 P= ,399

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,63	79	,010	,134	(-,618; -,085)
Unequal	-2,38	40,63	,022	,148	(-,651; -,053)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL6 Muusta aikakaushdestä usein tai joskus				
tilaaja	56	2,8750	1,502	,201
ei-tilaaja	51	2,7843	1,890	,265

Mean Difference = 0907

Levene's Test for Equality of Variances: F= 6,570 P= ,012

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	,28	105	,783	,329	(-,561; ,742)
Unequal	,27	95,38	,785	,332	(-,569; ,750)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL7 Lankaosastolta ohjelehtisenä				
tilaaja	136	2,1176	,633	,054
ei-tilaaja	135	2,1407	,613	,053

Mean Difference = -,0231

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,031 P= ,861

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,31	269	,761	,076	(-,172; ,126)
Unequal	-,31	268,83	,761	,076	(-,172; ,126)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL8 Itse suunnitellen				
tilaaja	133	2,0602	,736	,064
ei-tilaaja	136	2,0882	,745	,064

Mean Difference = -,0281

Levene's Test for Equality of variances: F= ,193 P= ,661

t-test for Equality of Means				95%	
Variations	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,31	267	,756	,090	(-,206; ,150)
Unequal	-,31	266,97	,756	,090	(-,206; ,150)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALL9 Ktistryökirjasta				
tilaaja	127	2,4409	,600	,053
ei-tilaaja	129	2,4806	,588	,052

Mean Difference = -,0397

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,069 P= ,792

t-test for Equality of Means				95%	
Variations	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-,53	254	,593	,074	(-,186; ,106)
Unequal	-,53	253,67	,593	,074	(-,186; ,106)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K11MALSO Muualta				
tilaaja	55	2,6727	,546	,074
ei-tilaaja	50	2,5600	,611	,086

Mean Difference = ,1127

Levene's Test for Equality of Variances: F= 2,326 P= ,130

t-test for Equality of Means				95%	
Variations	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	1,00	103	,321	,113	(-,111; ,337)
Unequal	,99	98,73	,323	,114	(-,113; ,338)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K12TOTE7	olen toteuttanut muuta				
tilaaja		44	2,8409	,479	,072
ei-tilaaja		43	2,8140	,500	,076

Mean Difference = ,0270

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,215 P= ,644

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	,26	85	,798	,105	(-,182; ,236)
Unequal	,26	84,64	,798	,105	(-,182; ,236)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILAL	neulon TV:tä katsellessani				
tilaaja		160	1,2063	,477	,038
ei-tilaaja		149	1,3691	,640	,052

Mean Difference = -,1629

Levene's Test for Equality of Variances: F= 23,399 P=,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,55	307	,011	,064	(-,289; -,037)
Unequal	-2,52	272,72	,012	,065	(-,290; -,036)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA2	neulon istuessani junassa tms.				
tilaaja		143	2,1259	,777	,065
ei-tilaaja		138	2,3116	,702	,060

Mean Difference = -,1857

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,418 P= ,519

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,10	279	,037	,088	(-,360; -,012)
Unequal	-2,10	277,83	,036	,088	(-,360; -,012)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA3	neulon samanaikaisesti kun luen				
tilaaja		139	2,6115	,620	,053
ei-tilaaja		137	2,8248	,436	,037

Mean Difference = -,2133

Levene's Test for Equality of Variances: F= 37,674 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-3,30	274	,001	,065	(-,340; -,086)
Unequal	-3,31	247,78	,001	,064	(-,340; -,086)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA4	neulon ajan kuluksi				
tilaaja		157	1,2357	,441	,035
ei-tilaaja		147	1,3810	,541	,045

Mean Difference = -,1453

Levene's Test for Equality of Variances: F= 23,043 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,58	302	,010	,056	(-,256; -,034)
Unequal	-2,56	281,99	,011	,057	(-,257; -,034)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA5	neulon pohdiskellessani asioita mielessä				
tilaaja		142	1,6972	,652	,055
ei-tilaaja		142	1,7958	,90	,058

Mean Difference = -,0986

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,003 P= ,960

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-1,24	282	217	,080	(-,255; ,058)
Unequal	-1,24	281,12	217	,080	(-,255; ,058)

t-tests for Independent Samples of KGONUMER koehenkilön numero

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA6	neulon rentoutuakseni				
tilaaja		156	1,2436	,487	,039
ei-tilaaja		150	1,4200	,582	,048

Mean Difference = -,1764

Levene's Test for Equality of Variances: F= 21,300 ,P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,88	304	,004	,061	(-,297; -,056)
Unequal	-2,87	290,45	,004	,061	(-,297; -,055)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA7	neulon loma-aikoina				
tilaaja		141	1,4610	,592	,050
ei-tilaaja		140	1,6143	,641	,054

Mean Difference = -,1533

Levene's Test for Equality of Variances: F= 1,471 P= ,226

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-2,08	279	,038	,074	(-,298; -,008)
Unequal	-2,08	276,89	,038	,074	(-,298; -,008)

Variable		Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA8	neulon yhdessä jonkun ryhmän kanssa				
tilaaja		133	2,5414	,646	,056
ei-tilaaja		139	2,8058	,432	,037

Mean Difference = -,2644

Levene's Test for Equality of Variances: F= 51,220 P= ,000

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-3,99	270	,000	,066	(-,395; -,134)
Unequal	-3,95	229,11	,000	,067	(-,396; -,133)

t-tests for Independent Samples of KOONUMER koehenkilön numero

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K13TILA9	neulon muulloin			
tilaaja	57	2,2281	,866	,115
ei-tilaaja	48	2,4583	,798	,115

Mean Difference = -,2303

Levene's Test for Equality of Variances: F= 1,488 P= 225

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	-1,41	103	,163	,164	(-,555; ,094)
Unequal	-1,42	102,15	,160	,163	(-,553; ,092)

Variable	Number of Cases	Mean	SD	SE of Mean
K24	itse valmistettu tuote on mielestäni ost			
tilaaja	166	1,2651	,541	,042
ei-tilaaja	155	1,2581	,520	,042

Mean Difference = ,0070

Levene's Test for Equality of Variances: F= ,168 P= ,682

t-test for Equality of Means					95%
Variances	t-value	df	2-Tail Sig	SE of Diff	CI for Diff
Equal	12	319	,906	,059	(-,110; ,124)
Unequal	12	318,73	,906	,059	(-,110; ,124)

Neulonnan merkitystä kuvaavat ilmaisut:**Rentoutuminen ja terapia**

- # Rentouttava (mieltä rauhoittava) harrastus: A5, A35, A51, A66, A134, A139, A161, A164, B2, B3, B21, B45, B51, B75, B76, B110, B120, B145
- # Neulominen rauhoittaa samalla mielen, varsinkin, jos tekee sellaista mitä pitää tarkasti laskea ja miettiä: A11
- # Otan aina neuleen käsiini, kun pitää tehdä "vaikeita päätöksiä". Neulominen rentouttaa ja neuloessa on helppo keskittyä esim. elämän vaikeisiin päätöksiin ja tehdä niihin ratkaisut: A134
- # Rentoudun, saan mielenrauhan ja voin hyvin tehdessäni mitä vaativampia, haastavampia ja monipuolisempia töitä vaihtaen ja uusia ideoiden: A35
- # Neulominen merkitsee mahdollisuutta ajatella rauhassa, kun kädet tekevät työtä: A148, B118
- # Neulon keskittääkseni ajatukset johonkin muuhun kuin arkisiin asioihin: B141
- # Hermolepoa: B31
- # Opettanut kärsivällisyyttä: A5
- # Olisin täysin masentunut, ellei kädet olisi terveet kaikkeen käsitöiden tekemiseen: A46,
- # Terapiaa: A161, A164, B21, B110, B118

Hyödyllinen ajankäyttö

- # Hyvä harrastus: A3, A8, A84, A148, B8, B18, B76, B77, B78, B83, B120
- # Hauskaa ja tarpeellista: A3, A132, B8, B66, B67, B76, B83, B88
- # Ajankulua A148, B8, B47, B67, B110
- # Tuntee saavansa paljon aikaan: A138
- # Ei tule käytyä jääkaapilla: B8

Onnistumisen elämykset, ilo, kehu ja haasteet

- # Muiden ihastelut: A2, B36, B58
- # On kiva, kun voi sanoa tehneensä neuleen itse: A6,
- # Neuleet ilonaiheina ystävien päällä/ lastenlasten ja naapureiden päällä: A7, A46, B56
- # Koin parhaat elämykset neuleiden parissa: A12
- # Tunnen ylpeyttä ja tyydytystä, että osaan tehdä omilla käsilläni jotain näkyvää ja kaunista: A50,
- # Haastetta: A51, B118
- # Antamisen iloa: A51, A61 (Itseneulottu lahja-uhraus), A154,
- # Onnistumisen iloa ja elämyksiä: A149, A164, B2, B67
- # Neulominen on kai siksi minulle tärkeää, että nautin työn valmiiksi saamisesta ja siitä, että olen tehnyt sen itse, luonut alusta asti omilla käsillä. Tunnearvo on suuri: B66
- # Saa hyvälle tuulelle: B120
- # Valmiin työ näkeminen palkitsee A167, B58, B101
- # Omilla käsillä tekeminen antaa suurta tyydytystä: B83
- # Olen iloinen siitä, että osaan taidon edes jollain lailla: B87
- # Virkistää A161

Luovuus, itsensä ilmaisu ja käsillä tekeminen

- # Itsensä toteuttamista: B21, B58
- # Itsetuntoni kohosi, kun osasin tehdä jotain sellaista, mitä muut eivät osanneet ja vieläpä melko hyvin!
- # Värit ovat minulle tärkeitä: A50, B21
- # Yksilöllisyys: A6, B8
- # Käsillä pitää olla tekemistä: A14, A16, B77
- # Hermot menee, jos ei ole käsillä työtä: A8
- # Teen jotain kaunista ja tarpeellista käsilläni, luon jotain: A69,
- # Näen työni tulokset: B51, B118
- # Saan tehdä käsilläni jotain näkyvää. B78

Perinteiden vaaliminen

- # Tunnen jatkavani neuleillani suomalaista käsityöperinnettä ja osoittavani niillä arvostavani käsityöläisiä: A37,
- # Minusta on upeata, että osaan tehdä neuleita: Kaikki tässä maailmassa ei sentään tule jostain tehtaasta samannäköisenä "massana"! Iloitsen, että saan olla kuin "ketjussa" sukuni muiden osaavien naisten joukossa jatkamassa arvokasta käsityötaitoa: A69
- # Neulominen ja käsityöt yleensä ovat minulle myös sosiaalinen tapahtuma, sillä hyvä ystäväni tekee myös käsitöitä. Yhdessä saatamme istua iltaa, neuloa ja jutella, ja juoda iltateetä. Arvostan suomalaista käsityötä. Olen iloinen, että äitini on opettanut, neuvonut ja innostanut minua käsitöiden pariin. Aion jatkaa perinnettä myös omille lapsilleni. On mieltä piristävää nähdä oman käden jälki ja saada tarpeellista ja kaunista aikaiseksi: A76
- # Neulominen merkitsee minulle sitä, että se kuuluu tärkeänä osana suomalaiseen perinteeseen ja identiteettiin. Se merkitsee myös jatkuvuutta sukupolvien ketjussa: A167
- # Neulominen merkitsee käden taitoja, jota täytyy ylläpitää, vaikka maailma muuttuukin yhä teknisemmäksi ja kaikkea on helppo ostaa valmiina. B56
- # Neulominen on kansanperinnettä, suomalaista kädentaitoa parhaimmillaan. Se kuvaa suomalaisten ahkeruutta ja pitkäjänteisyyttä: B65

Käsitöiden ja itse tehdyn arvostaminen

- # "Elämä ilman käsitöitä ei ole elämisen arvoista": A140
- # Itse tehdyn arvostaminen: B45, B110
- # Neulominen on mielestäni hyvä vastapaino kaikelle synteettiselle ja kertakäyttöiselle. Jos vaivautuu tekemään itselleen neuleen, sitä arvostaa ja käyttää kauan. Se on kivaa vaihtelua nykyään, jolloin trendinä on ostaa halpa ja huonolaatuinen vaatekappale ja heittää se n. 5 käyttökerran jälkeen pois: B51
- # Tärkeää käden taitojen säilyminen: B38
- # Silti esimerkiksi poikani villasukkia en osaa ostaa kaupasta: B107

Materiaalien uusiokäyttö, ekologisuus

- # Halua käyttää luonnonmateriaaleja: A51
- # Materiaalin uudelleen käyttöä: B27

Muut maininnat

- # Merkitsee paljon: A8, A35, A138, A161
- # Elämäntilanteen mukaan vaihteleva innostus A154